

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra ekonomie

Analýza nezaměstnanosti a návrhy jejího řešení
Diplomová práce

Autor: Bc. Gabriela Kurková
Studijní obor: Informační management

Vedoucí práce: Ing. Martina Hedvičáková, Ph. D.

Hradec Králové

Duben 2022

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci s názvem „Analýza nezaměstnanosti a návrhy jejího řešení“ zpracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 14.3.2022

Gabriela Kurková

Poděkování:

Tímto bych chtěla poděkovat paní Ing. Martině Hedvičákové, Ph.D., za odborné vedení, trpělivost a vstřícnost při zpracování mé diplomové práce.

Anotace

Analýza nezaměstnanosti a návrhy jejího řešení

Cílem diplomové práce je analýza nezaměstnanosti mladých lidí respektive absolventů v České republice ve zvoleném období. Dále následuje porovnání a zhodnocení nezaměstnanosti této skupiny s vybranými státy Evropské unie.

V teoretické části jsou zahrnuty pojmy související s tématem diplomové práce. Praktická část obsahuje rozbor vzdělávacího systému, vývoje trhu práce, situaci v období krize a analýzu nezaměstnanosti v České republice, Slovenské republice a Spolkové republice Německo. Poté je provedena komparativní analýza těchto států.

V poslední části jsou na základě komparativní analýzy předloženy argumenty rozdílného vývoje nezaměstnanosti mladých a shrnutí opatření Evropské unie pro zlepšení dané problematiky. Tato část je doplněna o korelační analýzu mezi zvolenými proměnnými.

Klíčová slova: Nezaměstnanost, nezaměstnanost mladých, NEET, vzdělání, Česká republika, Německo, Slovenská republika, Evropská unie, korelační analýza

Annotation

Title: Unemployment analysis and proposals for its solution

The aim of the diploma thesis is to analyze the unemployment of youth people or graduates in Czech Republic in the selected period. Furthermore, the thesis compares and evaluates of unemployment of this group with selected countries of European Union.

The theoretical part describes terms related to the topic of thesis. The practical part contains an analysis of the education system, labor market developments, the situation during the crisis and an analysis of unemployment in Czech Republic, Slovak Republic and Federal Republic of Germany. Moreover, the thesis analyzes and compares specific countries.

Conclusion includes comparative analysis, arguments are presented for the different development of youth unemployment and a summary of European

Union's measures to improve the issue. This part contains a correlation analysis between the selected variables.

Keywords: Unemployment, youth unemployment, NEET, education, Czech Republic, Germany, Slovak Republic, European Union, correlation analysis

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Cíl práce a metodika práce	3
3	Teoretická východiska práce	4
3.1	Trh práce	4
3.1.1	Nabídka na trhu práce	4
3.1.2	Poptávka na trhu práce	5
3.1.3	Rovnováha na trhu práce	6
3.2	Nezaměstnanost	7
3.3	Míra nezaměstnanosti	8
3.4	Druhy nezaměstnanosti	10
3.4.1	Cyklická nezaměstnanost	10
3.4.2	Frikční nezaměstnanost.....	10
3.4.3	Strukturální nezaměstnanost	11
3.4.4	Sezonní nezaměstnanost	12
3.5	Politika zaměstnanosti v České republice	13
3.6	Důsledky nezaměstnanosti.....	18
3.6.1	Ekonomické dopady	19
3.6.2	Sociální dopady	19
3.7	Metodika NEET.....	21
3.8	EU a nezaměstnanost mladých lidí.....	22
3.8.1	Prioritní operace k odvrácení nové krize.....	24
3.8.2	Vliv vzdělávacího systému na nezaměstnanost.....	25
4	Vlastní práce.....	27
4.1	Česká republika.....	27
4.1.1	Vzdělávací systém	28

4.1.2	Situace v období krize	30
4.1.3	Trh práce a jeho vývoj.....	34
4.1.4	Analýza nezaměstnanosti mladých	37
4.2	Srovnání nezaměstnanosti mladých osob s vybranými státy EU	41
4.2.1	Německá republika	41
4.2.2	Slovenská republika	53
4.2.3	Mezinárodní srovnání nezaměstnanosti mladých.....	67
4.2.4	NEET mezinárodní srovnání	74
5	Návrhy řešení – shrnutí a doporučení	81
5.1	Evropská unie	81
5.2	Česká republika.....	85
5.3	Německo	86
5.4	Slovenská republika	87
5.5	Analýza dat pomocí statistických nástrojů.....	89
6	Závěr.....	96
7	Seznam použitých zdrojů	100
8	Přílohy	109

Seznam grafů

Graf 1 Individuální nabídka práce.....	5
Graf 2 Křivka poptávky po práci	6
Graf 3 Rovnováha na trhu práce	7
Graf 4 Vývoj reálného HDP a míry nezaměstnanosti ČR a EU v období 2000 - 2020	34
Graf 5 Vývoj míry zaměstnanosti ČR a EU v období 2005 – 2020	37
Graf 6 Míra nezaměstnanosti v České republice podle věku v období 2000 - 2020	39
Graf 7 Míra nezaměstnanosti a míra dlouhodobé nezaměstnanosti osob ve věku 15 - 24 let dle pohlaví v České republice	41
Graf 8 Vývoj reálného HDP a míry nezaměstnanosti Německa a EU v období 2000 - 2020	46
Graf 9 Míra nezaměstnanosti a změny HDP v Německu za období 1970 - 2012	47
Graf 10 Míra participace pracovní síly v Německu v období 2000 – 2020	49
Graf 11 Míra nezaměstnanosti v Německu podle věku v období 2000 – 2020	51
Graf 12 Míra nezaměstnanosti a dlouhodobá míra nezaměstnanosti ve věku 15 - 24 let dle pohlaví v Německu.....	53
Graf 13 Vývoj reálného HDP a míry nezaměstnanosti Slovenska a EU v období 2000 - 2020	57
Graf 14 Krátkodobá migrace za prací do zahraničí v období 2004 - 2020 na Slovensku	61
Graf 15 Vývoj míry zaměstnanosti Slovenska a EU v období 2000 - 2020.....	62
Graf 16 Míra nezaměstnanosti na Slovensku podle věku v období 2000 – 2020 ...	64
Graf 17 Míra nezaměstnanosti a dlouhodobá míra nezaměstnanosti ve věku 15 - 24 let dle pohlaví na Slovensku	67
Graf 18 Celková míra nezaměstnanosti a míra nezaměstnanosti ve věku 15 – 24 let v Evropské unii (27) mezi lety 2002 – 2020	69
Graf 19 Míra nezaměstnanosti ve věku 15 – 24 let v České republice, v Německu, na Slovensku a v Evropské unii (27) mezi lety 2000 – 2020	70

Graf 20 Mladí ve formálním vzdělávacím procesu v České republice, v Německu, na Slovensku a v Evropské unii (27) mezi lety 2004 – 2020	71
Graf 21 NEET ve věku 15 - 24 let v České republice, Německu, na Slovensku a v Evropské unii v období 2002 - 2020	77
Graf 22 NEET ve věku 15 - 19 let v České republice, Německu, na Slovensku a v Evropské unii v období 2002 - 2020	78
Graf 23 NEET ve věku 20 - 24 let v České republice, Německu, na Slovensku a v Evropské unii v období 2002 - 2020	79
Graf 24 NEET ve věku 15 - 24 let v České republice, Německu, na Slovensku a v Evropské unii v období 2002 – 2020, kteří nechtějí pracovat	80
Graf 25 Testování závislosti mezi reálným HDP a mírou nezaměstnanosti mladých v % v České republice	91
Graf 26 Testování závislosti mezi reálným HDP a mírou nezaměstnanosti mladých v % na Slovensku	92
Graf 27 Testování závislosti mezi reálným HDP a mírou nezaměstnanosti mladých v % v Německu.....	92
Graf 28 Testování závislosti mezi veřejnými výdaji na trhu práce a mírou nezaměstnanosti mladých v % v České republice	94
Graf 29 Testování závislosti mezi veřejnými výdaji na trhu práce a mírou nezaměstnanosti mladých v % na Slovensku	95
Graf 30 Testování závislosti mezi veřejnými výdaji na trhu práce a mírou nezaměstnanosti mladých v % v Německu	95

Seznam obrázků

Obrázek 1 Oblasti státní politiky zaměstnanosti.....	13
Obrázek 2 Zaměstnanost, vzdělání a odborná příprava mladých lidí podle věku v EU (27) za rok 2020	22

Seznam tabulek

Tabulka 1 Míra nezaměstnanosti dle úrovně dosaženého vzdělání na Slovensku ve věku 15 – 29 let.....	65
Tabulka 2 Nezaměstnanost mládeže podle úrovně dosaženého vzdělání ve věku 15 – 24 let mezi lety 2000 - 2020	74
Tabulka 3 Testování závislosti se zpožděním mezi reálným HDP a mírou nezaměstnanosti mladých.....	91
Tabulka 4 Testování závislosti se zpožděním mezi veřejnými výdaji na trhu práce a mírou nezaměstnanosti mladých.....	94

Seznam příloh

Příloha 1 Míra nezaměstnanosti ve věku 15 – 24 let v zemích Evropské unie včetně Velké Británie mezi lety 2000 – 2020	
Příloha 2 Počet obyvatel ve věku 15 – 24 let v České republice, v Německu a na Slovensku mezi lety 2000 – 2020	
Příloha 3 NEET a nezaměstnanost ve věku 15 – 24 let v zemích Evropské unie v roce 2020 v tisících	
Příloha 4 Analýza závislosti mezi reálným HDP a mírou nezaměstnanosti mladých lidí	
Příloha 5 Analýza závislosti mezi veřejnými výdaji na trhu práce a mírou nezaměstnanosti mladých lidí	
Příloha 6 Oskenované zadání diplomové práce	

1 Úvod

Od dob finanční a hospodářské krize docházelo v oblasti nezaměstnanosti mladých ve věku 15 – 24 let k postupnému zlepšování, přesto se stále mladí lidé řadí mezi rizikové skupiny na trhu práce. Průměrná míra nezaměstnanosti mladých stále dosahuje téměř polovičních hodnot celkové míry nezaměstnanosti. V roce 2020 dle dat Eurostatu je v Evropě 2,944 milionů nezaměstnaných ve věku 15 – 24 let, což je necelých 20 % z celkového počtu nezaměstnaných. Mladá generace byla zasažena hospodářskou krizí nejvíce, nyní zažívá další světovou krizi, která tentokrát souvisí s pandemií COVID-19. V roce 2013 bylo dokonce 5,6 milionů mladých nezaměstnaných, což je nejvyšší číslo za posledních 20 let. V době recese se prohlubovaly rozdíly mezi členskými státy Evropské unie a mnohdy míra nezaměstnanosti ve věku 15 – 24 let dosahovala kritických hodnot. Vysoká nezaměstnanost nejen zhoršuje hospodářskou situaci státu, ale také neblaze zasahuje do života jednotlivců.

Mladí jsou považováni za hnací sílu pro budoucí vývoj. Nezaměstnanost mladých na začátku jejich pracovní kariéry může mít negativní dopad na možnost pracovního uplatnění nebo vést ke vzniku sociálně patologických jevů. Proto je stále pro Evropskou unii zlepšení zaměstnanosti této věkové skupiny výzvou a je nutné do její podpory investovat, a to zejména do vzdělání. To poskytuje nejlepší startovací podmínky a je základem osobního růstu, aktivního občanství pro úspěšnou profesní dráhu.

Předložená diplomová práce se zabývá analýzou nezaměstnanosti mladých lidí ve věku 15 – 24 let v České republice, spolu s komparativní analýzou se Slovenskou republikou a Spolkovou republikou Německo.

Téma diplomové práce autorka zvolila na základě svého studijního oboru, který je ekonomicky zaměřen. Zároveň spadá do skupiny mladých lidí, kteří po absolvování studia na vysoké škole budou hledat uplatnění na trhu práce. Danou problematiku považuje za velmi důležitou, neboť úzce souvisí s vývojem jejího kariérního života. Dále se domnívá, že zlepšení zaměstnanosti mladých lidí má pozitivní vliv nejen na kvalitu života, ale také zvyšuje prosperitu státu.

Diplomová práce je rozdělena na dané části. První část je teoretická, zde jsou definované pojmy spojené obecně s nezaměstnaností. Zahrnuta je zde definice trhu práce spolu s nabídkou a poptávkou na trhu práce. Dále je zde zmíněn výpočet míry nezaměstnanosti, uvedeny druhy nezaměstnanosti, politika nezaměstnanosti, důsledky nezaměstnanosti a metodika NEET. Závěr této části je zaměřen na Evropskou unii a mladé lidi.

Praktická část začíná rozbořem vzdělávacího systému, situace v období krize, trhu práce a analýzy nezaměstnanosti v České republice. Poté následuje komparativní analýza nezaměstnanosti mladých osob s vybranými státy Evropské unie. Tato kapitola též obsahuje rozbor vzdělávacího systému, situace v období krize, trhu práce a analýzy nezaměstnanosti spolu s mezinárodním srovnáním míry NEET, neboť tato míra zahrnuje zranitelnost mladých na trhu práce a jejich sociální začlenění.

V poslední části jsou předloženy a shrnuty návrhy ke zlepšení zaměstnanosti mladých lidí. Zároveň je zde zahrnuta analýza dat pomocí statistických nástrojů zaměřená na korelační analýzu neboli vyjádření síly závislosti dvou proměnných.

2 Cíl práce a metodika práce

Cílem práce je analyzovat nezaměstnanost mladých lidí ve vybraných státech Evropské unie a definovat příčinu odlišného vývoje. Dále interpretovat průběh ve sledovaném časovém období na jednotlivých trzích práce zahrnující příchod světové ekonomické krize spolu s jejím průběhem, následné oživení ekonomické konjunktury a příchod nové krize související s pandemií COVID-19. Poté provést analýzu na základě teoretických znalostí za použití statistických dat. Následně zhodnotit a porovnat nezaměstnanost ve vybraných státech. Na závěr představit společné nástroje Evropské unie vedoucí ke snížení míry nezaměstnanosti mladých. Snahou práce je představit relevantní argumenty rozdílného vývoje míry nezaměstnanosti věkové skupiny 15 – 24 let, v souvislosti s vývojem trhu práce, aktivní politiky či vzdělávacího systému daného státu.

Pro zpracování teoretické části autorka čerpala informace z odborné publikace, která se zabývá danou oblastí. Použitou literaturu čerpala z Vědecké knihovny v Hradci Králové. Autorka zde také využila některé zákony, internetové zdroje či odborné články. Nezbytnou součástí při zpracování této diplomové práce byly informace získané ze Science Direct, Scopus apod. a z webových stránek Evropské unie.

Pro analýzu dat byly použity statistické zdroje z Eurostatu, z Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) a z webových stránek ministerstev či národních organizací vybraných zemí. Využita zde byla komparativní analýza, která napomáhá k snadnější identifikaci silných a slabých stránek. Veškeré zdroje použité v této práci byly následně uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Získané poznatky a informace jsou poté převedeny do grafů, popřípadě do tabulek, kde jsou analyzovány a okomentovány. Závěr diplomové práce obsahuje shrnutí problematiky, návrhy na zlepšení zaměstnanosti mladých ve věku 15 – 24 let spolu s aktivní politikou daných zemí a s korelační analýzou vybraných proměnných. Práce obsahuje související přílohy pro bližší pochopení dané problematiky.

3 Teoretická východiska práce

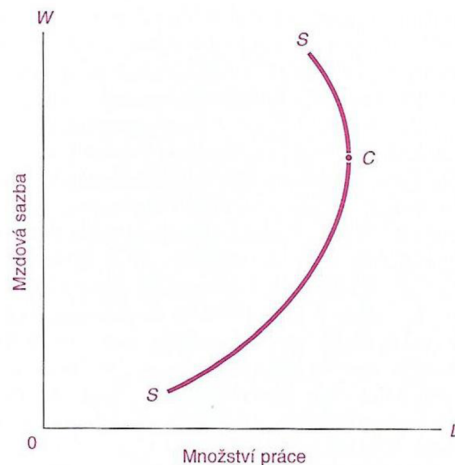
3.1 Trh práce

Trh práce se zakládá na vztahu dvou subjektů. Na toho, kdo něco nabízí (svoji práci), a na toho, kdo o tuto nabídku má zájem a je ochotný nabízené zboží (práci) koupit (Kuchař, 2007, s. 11-12). Trh práce je trhem primárního výrobního faktoru (Brožová, 2003, s. 13). Nositelem práce, jakožto činnosti, je člověk (Macáková, 2002, s. 160). Lidé na trhu se od ostatních mohou odlišovat na základě schopností, talentu, životních či pracovních zkušeností z dřívějšího povolání. Každá práce se liší kvalifikací nebo rizikem a pomocí toho se odvíjí výše její mzdy.

Trh práce v sobě sjednocuje prvky ekonomického, právního, sociálního a kulturního systému společnosti (Kuchař, 2007, s. 11 - 12). Mezi základní čtyři komponenty trhu práce patří: nabídka práce, poptávka po práci, rovnováha na trhu práce a konstituování reálné a nominální mzdové sazby (Kuchař, 2007, s. 12 - 13).

3.1.1 Nabídka na trhu práce

Nabídku reprezentují domácnosti, respektive její členové. Ti volí, zda vstoupit na trh na základě daných podmínek, či ne. Rozhodnutí vyplývá na základě preferencí spotřeby spojené s vyšším objemem peněz a volným časem. Zde hraje roli substituční a důchodový efekt. Substituční efekt lze definovat jako stav, kdy vyšší mzdy zapříčiní vyšší zájem o práci, protože volný čas je příliš drahý na to, aby došlo k upřednostnění zábavy před dobře placenou prací. Domácnosti, které mají stabilizovanou spotřebu, na zvýšení mezd nepřilíš reagují, neboť nejsou nuceni nabízet větší množství práce tím, že vytoužené úrovně spotřeby dosáhnou při rostoucí výši příjmů s konstantním objemem nabízené práce. Tento efekt se označuje jako důchodový. Efekt substituční převažuje nad důchodovým neboli při růstu mezd roste i nabízené množství práce. Tedy křivka nabídky má tendenci stoupající (Kuchař, 2007, s. 13 - 14). Nabídka práce ale nebude mít vždy rostoucí průběh. Při relativně vyšších mzdových sazbách dochází k tomu, že důchodový efekt převládá nad substitučním. Jedinec upřednostňuje více volný čas před prací. Individuální nabídka práce je tedy zpětně zakřivená. Zlomový bod se nachází u každého člověka na jiné úrovni mzdové sazby (Brožová, 2003, s. 18 - 19).

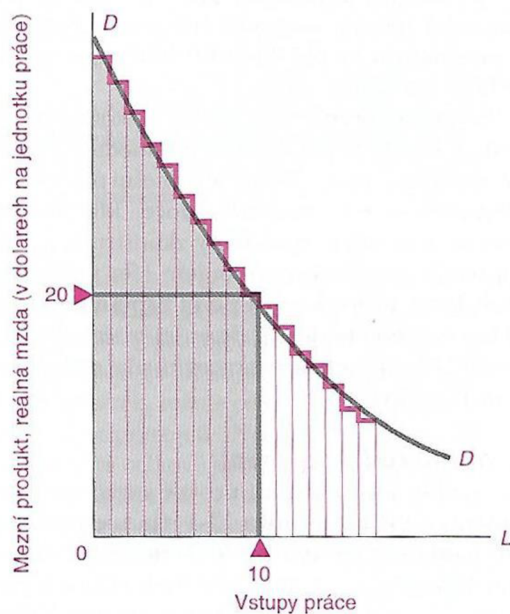
Graf 1 Individuální nabídka práce

Zdroj: Samuelson, Nordhaus, 2010, s. 252

Dle Samuelsona a Nordhause je nabídka množství hodin, které jsou ochotni obyvatelé věnovat výtěžné činnosti. Do tří faktorů nabídky práce patří hodiny na pracovníka, participace pracovní síly a imigrace (Samuelson, Nordhaus, 2010, s. 251).

3.1.2 Poptávka na trhu práce

Poptávka je reprezentována podniky neboli zaměstnavateli, kteří se snaží o maximalizaci zisku (Kuchař, 2007, s. 14). Pro maximalizaci zisku firma najímá takové množství práce, při němž se vyrovná příjem z mezního produktu práce s mezními náklady na práci přesněji řečeno mzdovou sazbou (Macáková, 2002, s. 160). Křivka poptávky znázorňuje klesající sklon, neboť „při daném tvaru produkční funkce je agregátní poptávka po práci klesající funkcí reálné mzdové sazby“. Nezbytné je brát v potaz to, že na chování podniků má vliv řada faktorů makroekonomických nebo makrosociálních, například míra inflace, úroveň konkurenčního a legislativního prostředí apod. (Kuchař, 2007, s. 14 - 15).

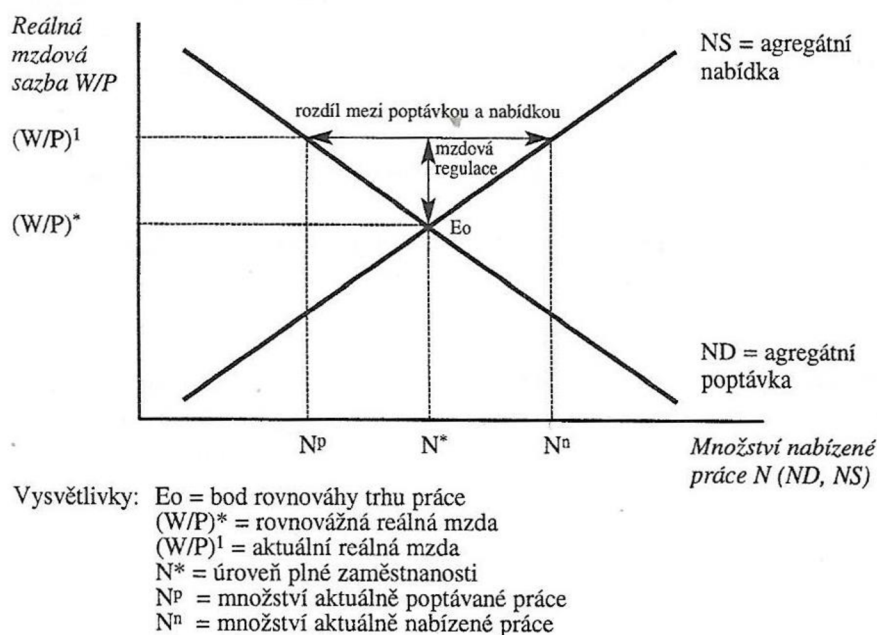
Graf 2 Křivka poptávky po práci

Zdroj: Samuelson, Nordhaus, 2010, s. 249

Graf č. 2 zobrazuje šedé svislé pruhy, které představují dodatečný výstup první, druhou,... jednotkou práce. Za dokonalé konkurence při 10 jednotkách práce celková úroveň mzdy dosahuje 20 dolarů za jednotku neboli se rovná mezní produktivitě desáté jednotky. K posunu křivky vpravo nahoru časem dochází díky akumulaci kapitálu, technologickému pokroku a rostoucí kvalitě práce (Samuelson, Nordhaus, 2010, s. 249).

3.1.3 Rovnováha na trhu práce

K rovnováze na trhu práce dochází v případě, kdy agregátní neboli souhrnná nabídka se rovná agregátní čili souhrnné poptávce. Domácnosti poskytují při dané reálné mzdě tolik práce, kolik chtějí, a podniky najímají tolik pracovních sil, kolik si při určité reálné mzdě přejí najmout. V tomto průsečíku je ekonomika na úrovni přirozené míry nezaměstnanosti neboli ve stavu plné zaměstnanosti (Kuchař, 2007, s. 15).

Graf 3 Rovnováha na trhu práce

Zdroj: Kuchař, 2007, s. 13

V případě, kdy mzdová sazba je vyšší nebo nižší než rovnovážná, dochází k přebytku nebo nedostatku práce (Macáková, 2002, s. 165). Dle Kuchaře základním principem je svobodné rozhodnutí nabízejícího, že nabídne své zboží, přesněji řečeno práci na trhu, a zároveň svobodné rozhodnutí kupujícího, zda dané zboží respektive práci koupí či nikoliv (Kuchař, 2007, s. 11).

3.2 Nezaměstnanost

Jedinec, který je schopný práce a aktivně ji hledá, ale přesto ji nemůže najít, prožívá stav, který se nazývá nezaměstnanost. V českých podmínkách ten, kdo aktivně hledá práci, je evidován jako nezaměstnaný na úřadu práce (Jurečka a kolektiv, 2013, s. 137). Člověka lze tedy označovat za nezaměstnaného v případě, kdy je aktivní pracovní silou a hledá odměňovanou práci (Buchtová, Šmajš, Boleloucký, 2013, s. 103). Z makroekonomického hlediska se nezaměstnanost vztahuje na obyvatele v produktivním věku. Patří sem osoba, která ukončila povinnou školní docházku a zároveň neodešla do penze (Jurečka a kolektiv, 2013, s. 137). Zaměstnaný je ten, kdo provozuje jakékoliv placené zaměstnání, sebezaměstnání nebo práci má, ale právě nepracuje, kvůli nemoci,

dovolené či stávce. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo neboli pracovní sílu tvoří zaměstnaní a nezaměstnaní (Brožová, 2003, s. 77). Zbylí lidé v produktivním věku, kteří nemají zaměstnání a nehledají ho, spadají do ekonomicky neaktivního obyvatelstva (Jurečka a kolektiv, 2013, s. 137). Převážně sem patří studenti, důchodci nebo ženy v domácnosti (Brožová, 2003, s. 77).

Dle Samuelsona a Nordhause nezaměstnanost prudce stoupá v období recese a zaniká v období konjunktury, kdy dochází k rychlému růstu ekonomiky. Toto střídání období je typické pro tržní ekonomiku. Od roku 2007 do roku 2009 velmi strmě vzrostla míra nezaměstnanosti, kvůli bankám v úpadku, nedůvěře k dané ekonomice, špatným investicím nebo pasti likvidity. Nejbohatší ekonomiky světa tedy vkročily do recese (Samuelson, Nordhaus, 2013, s. 589).

Eurostat definuje nezaměstnaného podle následujících pokynů Mezinárodních organizace práce jako osobu:

- ve věku 15 až 74 let (ve Španělsku, Spojeném království, v Itálii, Norsku, na Islandu: 16 až 74 let);
- bez placeného zaměstnání během retenčního týdne;
- schopnou zahájit práci během příštích dvou týdnů (nebo již našla práci, kde by mohla začít pracovat během následujících tří měsíců);
- která během posledních čtyř týdnů aktivně hledala zaměstnání (EUROSTAT, online, 2010).

3.3 Míra nezaměstnanosti

Nezaměstnanost lze matematicky formulovat pomocí míry nezaměstnanosti, která zahrnuje výše zmíněné skupiny obyvatel. V procentech ji lze vyjádřit dle následujícího vzorce:

$$u = \frac{U}{L+U} * 100,$$

- u = míra nezaměstnanosti v procentech;
- U = počet nezaměstnaných;
- L = počet zaměstnaných (Pavelka, 2007, s. 115).

Tento ukazatel se jeví jako průměrný údaj pro celou zemi a také za jednotlivé regiony. V případě podrobnějšího zkoumání trhu práce se používá míra nezaměstnanosti pro dílčí skupiny pracovníků.

Do konce roku 2012 se v České republice vykazovaly dva rozdílné ukazatele míry nezaměstnanosti. Z materiálů Ministerstva práce a sociálních věcí byla vyjadřována registrovaná míra nezaměstnanosti jako první ukazatel. Obecná míra nezaměstnanosti, jako druhý ukazatel vycházela z dat Českého statistického úřadu na základě doporučení Eurostatu a Mezinárodní organizace práce ILO pomocí Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS). Oba indikátory vycházely z výše zmíněného vzorce, ale s rozdílnou datovou základnou (Jurečka a kolektiv, 2013, s. 138). Od roku 2013 Ministerstvo práce a sociálních věcí zavedlo novou metodiku vykazování nezaměstnanosti a vytvořilo takzvaný podíl nezaměstnaných osob ve věku 15 až 64 let. Tento indikátor vyjadřuje procentuální podíl registrovaných nezaměstnaných osob v práceschopném věku. Podíl nezaměstnaných osob je vždy menší, než byla míra nezaměstnanosti, neboť ve jmenovateli jsou obsaženy i ekonomicky neaktivní osoby (např. studenti, osoby na rodičovské dovolené), (ČSÚ, online, 2014a).

Dle Eurostatu hlavní ukazatel měření nezaměstnanosti mladých lidí je míra nezaměstnanosti mladých ve věku v rozmezí 15 až 24 let. Metoda výpočtu je podobná obecné míře nezaměstnanosti osob ve věku 15 až 74 let. Vzorec je tedy následující:

$$u_{15-24} = \frac{U_{15-24}}{L_{15-24} + U_{15-24}},$$

- u_{15-24} = míra nezaměstnanosti mladých ve věku 15 až 24 let;
- L_{15-24} = absolutní počet zaměstnaných ve věku 15 až 24 let;
- U_{15-24} = absolutní počet nezaměstnaných ve věku 15 až 24 let.

Jmenovatel tedy značí celkový počet mladých lidí ve věku 15 až 24 let působících na trhu práce (EUROSTAT, online, 2014).

Dle výše uvedených definic mladý člověk, který je klasifikován jako nezaměstnaný, musí být schopný vykonávat práci a aktivně ji hledat. Nezbytné je brát v potaz skutečnost, že se velká část lidí v této věkové skupině nachází mimo

trh práce, neboť nejsou schopni během studia vykonávat jakoukoliv práci, ani ji nehledají a to je důvodem faktu, že míra nezaměstnanosti mladých lidí dosahuje vyšších hodnot než celková míra nezaměstnanosti nebo míra jiných věkových skupin. Díky tomu se často používá poměr nezaměstnanosti mládeže neboli procento nezaměstnaných mladých lidí ve srovnání s celkovým počtem obyvatel této věkové skupiny (aktivní i neaktivní). (EUROSTAT, online, 2014).

3.4 Druhy nezaměstnanosti

Nerovnovážná nezaměstnanost je stav, kdy kvalifikované osoby, které by byly ochotny pracovat za obvyklou mzdu, nemohou najít práci. Tudiž trh práce nebo ekonomika nefungují tak, jak by měly. Jinak řečeno, na trhu práce není v rovnováze nabídka a poptávka. Patří sem například strukturální a cyklická nezaměstnanost (Samuelson, Nordhaus, 2010, s. 598 - 600).

3.4.1 Cyklická nezaměstnanost

Na základě keynesiánské teorie hospodářských cyklů v průběhu poklesu hospodářského cyklu dochází ke snížení poptávky po pracovní síle a v tu chvíli lze hovořit o cyklické nezaměstnanosti (Samuelson, Nordhaus, 2010, s. 599). Tedy během recese se nezaměstnanost zvyšuje, naopak v expanzi klesá. Nelze přesně určit délku trvání, ta se odvíjí na základě aktuálního ekonomického cyklu. (Jurečka a kolektiv, 2013, s. 143) Možným příkladem je rozsáhlá recese v období 2007 - 2009, kde došlo k poklesu poptávky po práci a na základě toho vzrostla nezaměstnanost, a to ve všech odvětvích (Samuelson, Nordhaus, 2010, s. 599). Nezbytné je brát v potaz skutečnost, že postihuje ekonomiku plošně přes všechny sektory národního hospodářství (Jurečka a kolektiv, 2013, s. 143).

3.4.2 Frikční nezaměstnanost

Frikční nezaměstnanost je definována jako krátkodobá a pro ekonomiku může být užitečná. V jejím případě zde hraje roli životní cyklus populace. Patří sem migrace lidí mezi regiony, shánění prvního zaměstnání u absolventů nebo shánění nového zaměstnání za účelem změny (Jurečka a kolektiv, 2013, s. 142). Jedná se o změny týkající se zlepšení podmínek jako např. lepší mzda, příjemnější

podnikové klima, možnost pracovního růstu, výhodnější bytové či životní podmínky (Kotýnková, Němec, 2003, s. 122). Lidé, kteří spadají do této skupiny nezaměstnanosti, usilují o nalezení takového zaměstnání, které optimálně alokuje jejich pracovní sílu (Jurečka a kolektiv, 2013, s. 142).

Tato nezaměstnanost je někdy brána jako normální nezaměstnanost dosahujících hodnoty 1 až 2 % a bývá označovaná též jako flukтуаční neboli kolísavá (Kotýnková, Němec, 2003, s. 122).

3.4.3 Strukturální nezaměstnanost

Vzniká v situaci, kdy poptávka po stávající práci je nahrazena poptávkou po novém druhu práce, a přesto se nabídka této změně nepřizpůsobila. Dochází zde k růstu jednoho odvětví na úkor druhého (Samuelson, Nordhaus, 2010, s. 599). Mezi ukazatele této nezaměstnanosti patří široká nabídka neobsazených, volných pracovních míst a mnoho nezaměstnaných osob. Týká se především starších osob či osob s nízkou kvalifikací (Kotýnková, Němec, 2003, s. 124).

Mezi příčiny této nezaměstnanosti patří změny struktury ekonomiky, kde nastává útlum některých odvětví (Jurečka a kolektiv, 2013, s. 142). Patří sem například neustále klesající zájem o zaměstnance vykonávající hornické práce.

Kotýnková a Němec dále definují následující příčiny:

- prostorová nehybnost pracovních sil, která komplikuje rovnováhu regionálních trhů práce;
- snížení poptávky po pracovnících, způsobené snížením konečné poptávky;
- nárůst nabídky po pracovnících, ovlivněný příčinami ekonomickými či politickými např. vzrůstající příliv imigrantů;
- snížená poptávka po pracovnících s danou kvalifikací, která je stanovena rozdílem mezi strukturou mezd a produktivity práce (Kotýnková, Němec, 2003, s. 124).

Situace může být také ovlivněna technickým pokrokem, a to s příchodem automatizace a robotizace. Řečeno jinak technologická nezaměstnanost, kdy pracovní síla je nahrazena stroji. Na rozdíl od frikční nezaměstnanosti

je strukturální definována jako dlouhodobá nezaměstnanost a je brána z pohledu ekonomiky jako nezávažnější vzhledem k tomu, že kvalifikační předpoklady potencionálních uchazečů se těžce dají sladit s dostupnými pracovními místy (Jurečka a kolektiv, 2013, s. 142).

Strukturální nezaměstnanost lze eliminovat pomocí mzdových dotací, poskytnutím pomoci začlenit osoby na pracovní místa, vytvořením prostředků na zvýšení mobility pracovních sil atd. (Kotýnková, Němec, 2003, s. 124).

3.4.4 Sezonní nezaměstnanost

Tato nezaměstnanost je řazena mezi krátkodobou a vyvolávájíci diskontinuitu produkce v odvětví (Kotýnková, Němec, 2003, s. 123). Má pravidelné výkyvy v průběhu celého roku a ovlivňuje ta zaměstnání, které lze označovat jako sezónní např. v zemědělství, turismu či stavebnictví. Sezonní nezaměstnanost postihuje zejména země jako Španělsko, Itálie, Rakousko či Řecko, kde je vysoký podíl takzvaného turistického průmyslu (Jurečka a kolektiv, 2013, s. 143).

V zahraničí je praktikováno opatření pro eliminaci sezónní nezaměstnanosti. Osobám pracujícím ve stavebnickém průmyslu úřady práce kompenzují za určitých podmínek mzdu kolem 60 - 80 % čisté mzdy. Tím si zaměstnavatel zachová pracovní kolektiv bez toho, aby musel vyplácet mzdu v průběhu zimního období, kdy se nepracuje. Dále úřady hradí část výdajů na ochranné oděvy, které jsou využívány během zimy, a také na nákup či pronájem zařízení pro práci během zimního období (Kotýnková, Němec, 2003, s. 123).

3.5 Politika zaměstnanosti v České republice

Státní politika zaměstnanosti je důležitou součástí hospodářské politiky státu, jejím vykonavatelem je úřad práce a obsahuje tyto dvě oblasti:

Obrázek 1 Oblasti státní politiky zaměstnanosti

Zdroj: vlastní zpracování, koncipováno dle Kaczora, 2015, s. 99

Úřady práce mají dvě funkce:

- a. Sociálně zabezpečit nezaměstnané – s tím souvisí dávková podpora úřadem práce, a to ve formě samotné podpory v nezaměstnanosti, popřípadě forma jiných dávek, které jsou v kompetenci úřadu práce (dávky hmotné nouze apod.). V legislativě se to značí jako pasivní politika zaměstnanosti (Kaczor, 2015, s. 98) a slouží spíše jako tlumení dopadů (Pavelka, 2007, s. 123). Pro pasivní politiku je nezbytné vrátit nezaměstnaného zpět k finanční soběstačnosti neboli na trh práce (Kaczor, 2015, s. 98).
- b. Aktivní politika zaměstnanosti – podstatou této politiky je podporovat tvorbu nových pracovních míst na trhu práce. Motivovat zaměstnavatele k zaměstnání osob, které hůře hledají uplatnění (osoby s nízkou kvalitací, se zdravotním hendikepem apod.). Patří sem dotace zaměstnavatelům na mzdu těchto osob (Kaczor, 2015, s. 98 - 99). V České republice funguje aktivní politika na základě rekvalifikací, absolventských a praktikantských míst, chráněných dílen atd. (Pavelka, 2007, s. 123).

Dle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, mezi nástroje aktivní politiky patří:

- a. „rekvalifikace;
- b. investiční pobídky;
- c. veřejně prospěšné práce;
- d. společensky účelná pracovní místa;
- e. překlenovací příspěvek;
- f. příspěvek na zpracování;
- g. příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program“
(Zákon č. 45/2004 Sb., o zaměstnanosti).

REKVALIFIKACE

Rekvalifikace se zakládá na dosažení nové či rozšířené kvalifikace a je poskytnuta uchazeči nebo zájemci o zaměstnání. U takového člověka hraje roli zejména dosavadní kvalifikace, zdravotní stav, schopnosti, zájem a předpoklady pro práci, kde je rekvalifikace vyžadována. Rekvalifikace pomáhá eliminovat strukturální nezaměstnanost.

Pouze akreditované vzdělávací zařízení umožní získat jak teoretické, tak praktické znalosti pro danou rekvalifikaci. Součástí procesu je dohoda mezi uchazečem o zaměstnání a úřadem práce, který příslušný kurz financuje. Pro zvýšení efektivnosti svých zaměstnanců může rekvalifikaci poskytnout zaměstnavatel při dohodě s úřadem práce. Pokud by v dané firmě hrozila zaměstnancům ztráta zaměstnání, úřad práce může zvážit, zda případnou rekvalifikaci podpoří státními prostředky (Kaczor, 2015, s. 116).

Dle aktuální legislativy jsou definovány následující rekvalifikace:

- Klasická rekvalifikace - je obstarávaná úřadem práce s nárokem na podporu při rekvalifikaci. Ta činí 60 % průměrné čisté mzdy z poslední ukončené práce. Hrazeny mohou být i další výdaje spojené s absolvováním (cestovné).
- Zvolená rekvalifikace - je hrazen pouze daný kurz a zájemce si ho obstarává sám u příslušného akreditovaného vzdělávacího

zařízení. Limit pro tento druh rekvalifikace je částka 50 000 Kč v období tří po sobě následujících kalendářních let od začátku kurzu. Možné je absolvovat i více kurzů různého druhu, ale nesmějí přesáhnout limitní částku.

- Zaměstnanecká rekvalifikace - v případě dalšího uplatnění zaměstnanec je možné zaměstnavatelem poskytnout požadovanou rekvalifikaci, ale jen v ojedinělých případech je hrazena ze státních prostředků. Je nutné podotknout, že při této rekvalifikaci není možné, aby zaměstnanec čerpal podporu při rekvalifikaci (Kaczor, 2015, s. 117).

INVESTIČNÍ POBÍDKY

Investiční pobídku lze definovat jako nástroj aktivní politiky. Jde o podporu zaměstnavatele při vytváření nových pracovních míst, rekvalifikací či školení nových pracovníků. Zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách se blíže věnuje tomuto tématu.

Pokud stát uvažuje o podpoře daného regionu, je zde nezbytné kritérium týkající se míry nezaměstnanosti. Průměrná míra nezaměstnanosti za dvě ukončená pololetí před datem podání musí dosahovat hodnot nejméně o 50 % výš než celostátní průměrná míra nezaměstnanosti. Výše podpory je individuální a stanovuje ji vláda dle nařízení č. 515/2004 Sb. Při vytvoření jednoho pracovního místa jde o částku 50 000 Kč v regionu s určitou průměrnou mírou nezaměstnanosti. Pokud zaměstnavatel čerpá tento druh příspěvku, tak po dobu účinnosti dohod nemá nárok na získání dalšího příspěvku za stejným účelem z kategorie aktivní politiky zaměstnanosti (Kaczor, 2015, s. 118 - 119).

VEŘEJNĚ PROSPĚŠNÉ PRÁCE

Veřejně prospěšné práce patří mezi nejvyužívanější nástroje aktivní politiky zaměstnanosti. Tyto práce jsou dotovány státem a slouží k údržbě veřejného prostranství, budov, komunikací a úklidu pro zvýšení prosperity obce či státu. Uchazeče o zaměstnání lze na tyto práce využívat po dobu maximálně 24 měsíců a během té doby není klientem úřadu práce, neboť má pracovní poměr (Kaczor, 2015, s. 119 - 121).

SPOLEČENSKY ÚČELNÁ PRACOVNÍ MÍSTA

Jedná se o pracovní místa, která zaměstnavatel poskytuje pomocí dohody s úřadem práce. Zaměstnané jsou osoby, které nemohly najít jiné uplatnění neboli jsou znevýhodněny. Může se zde jednat i o samostatně výdělečnou činnost, ale jen za dohody s úřadem práce (Kaczor, 2015. s. 121).

Úřad práce zde může nabídnout finanční příspěvek, jedná se o:

- A. příspěvek na zřízení - jednorázový příspěvek, který se snaží o částečné pokrytí počátečních nákladů s přijetím uchazeče např. přizpůsobení pracoviště pro osobu zdravotně postiženou, nákup pomůcek u zahájení samostatně výdělečné činnosti;
- B. příspěvek na vyhrazení - hrazení mzdových nákladů za uchazeče po určitou dobu dle dohody s úřadem práce, není určen pro uchazeče, kteří začnou podnikat (Kaczor, 2015. s. 121).

Výše příspěvku je definována v zákoně o zaměstnanosti. Příspěvek na zřízení je ovlivňován mírou nezaměstnanosti v určitém regionu ve vztahu k průměrné míře nezaměstnanosti České republiky. U regionů s nižší mírou nezaměstnanosti než je průměr ČR, se může jednat až o čtyřnásobnou částku průměrné mzdy v národním hospodářství. U vyšší míry nezaměstnanosti než je průměr ČR, se hovoří o šestinásobné částce průměrné mzdy v národním hospodářství. U příspěvku na vyhrazení jsou mzdové náklady i odvody hrazeny až po dobu 12 měsíců (Kaczor, 2015. s. 122 - 123).

PŘEKLENOVACÍ PŘÍSPĚVEK

Jak je výše zmíněno, příspěvek na vyhrazení není poskytován uchazečům, kteří začali podnikat. Tuto situaci, která by mohla být vnímaná jako diskriminační, řeší překlenovací příspěvek, který je určen pro osoby samostatně výdělečně činné neboli pro začínající podnikatele. Slouží k uhrazení provozní nákladů, kam patří:

- nájemné a s tím související další služby, kromě nájemného za bytovou jednotku a s tím souvisejících služeb;
- výdaje za převoz materiálu;

- výdaje za opravu a údržbu místa, které vlastní osoba samostatně výdělečně činná a kde je vykonávána její výdělečná činnost (Kaczor, 2015. s. 123).

Tento příspěvek je možné poskytnout po dobu maximálně pěti měsíců a jeho výši definuje zákon o zaměstnanosti. Tato výše je závislá na průměrné mzdě v národním hospodářství, kterou určuje Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR na základě dat od Českého statistického úřadu (Kaczor, 2015. s. 124).

PŘÍSPĚVEK NA ZAPRACOVÁNÍ

Příspěvek na zapracování pomáhá zaměstnavateli s náklady na přijatého uchazeče z evidence úřadu práce. Jedná se o uchazeče, kteří patří do znevýhodněné skupiny. O tom, zda dojde k finanční podpoře, rozhoduje úřad práce. Doba podpory může být maximálně tříměsíční a dosahuje částky maximálně polovinu minimální mzdy na osobu (Kaczor, 2015. s. 124).

PŘÍSPĚVEK PŘI PŘECHODU NA NOVÝ PODNIKATELSKÝ PROGRAM

Pokud zaměstnavatel přechází na nový podnikatelský program, tento druh příspěvku se snaží o zamezení případného propouštění v případě, kdy není pro současné zaměstnance práce. Příspěvek se vyplácí po dobu maximálně šesti měsíců ve výši maximálně poloviny minimální mzdy na osobu (Kaczor, 2015. s. 125).

Jedním z prvků aktivní politiky je politika zaměřená na mládež bez kvalifikace. Kotýnková a Němec tvrdí, že součástí politiky je „*vytváření postupů přípravy na povolání, které zabezpečí propojení školní výchovy s pracovním životem*“ (Kotýnková, Němec, 2003, s. 30).

Na podporu zvýšit zaměstnanost mladých lidí, evropské země vynakládají značné prostředky formou aktivních programů trhu práce. Patří sem školení nebo kvalifikační kurzy, pomoc při hledání zaměstnání, dotování zaměstnání a vytváření pracovních míst veřejným sektorem. Dle zjištění má nejvyšší úspěch program na pomoc nezaměstnaným při hledání práce. U odborné přípravy na trhu práce jsou výsledky smíšené. Dochází zde ke zvyšování kvality získaného zaměstnání, ale zároveň k vytlačování mladých z formálního školního vzdělání. Mzdové dotace mají pozitivní účinky, které představují odrazový můstek k zaměstnání. Programy

veřejné práce mají spíše negativní dopady, které mohou způsobovat stigmatizaci (Caliendo, Schmidl, online, 2016).

Výdaje na pasivní politiku se nazývají mandatorní a jsou přikázané zákonem. Na rozdíl od výdajů aktivní politiky jsou až na drobné výjimky nenárokové. Po roce 2008, kdy se v České republice začala projevovat hospodářská krize, mandatorní výdaje vzrostly, a to na základě nárůstu nezaměstnanosti. Naopak výdaje na aktivní politiku zdánlivě klesly. Přednost dostaly výdaje nárokové. Jejich legislativní opora je daná v zákoně č.435/2004 Sb., o zaměstnanosti (Kaczor, 2015, s. 100).

Podporovat zaměstnanost expanzivní cestou, jako vytváření umělých pracovních míst, nebo ji ovlivňovat předčasnými důchody, není efektivní strategií politiky zaměstnanosti. To by vedlo ke zvyšujícím inflačním tlakům a docházelo by k odchylkám míry nezaměstnanosti od její přirozené míry. Přijatelná strategie je klást důraz na přizpůsobení, zaměstnatelnost a flexibilitu (Kotýnková, Němec, 2003, s. 183).

Národní cíle politiky zaměstnanosti, ke kterým se Česká republika upsala v rámci Strategie Evropa 2020, jsou následující:

- zvednout celkovou míru zaměstnanosti ve věku 20 až 64 let na 75 %;
- míru zaměstnanosti žen ve věku 20 až 64 let zvýšit na 65 %;
- míru zaměstnanosti starších osob ve věku 55 až 64 let zvednout na 55 %;
- míru nezaměstnanosti mladých osob ve věku 15 až 24 let snížit o jednu třetinu proti roku 2010 na hodnotu 12,2 %;
- míru nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací snížit o jednu čtvrtinu proti roku 2010 na hodnotu 18,8 %. (MPSV, online, 2020b)

3.6 Důsledky nezaměstnanosti

Dle většiny ekonomů je nezaměstnanost považována vedle inflace za makroekonomické zlo. Způsobuje dopady nejen ekonomické, ale i sociální (Jurečka a kolektiv, 2013, s. 148). Okolnosti, které zasahují společnost, souvisejí s poklesem příjmů a s ním spojené další problémy. U hospodářství dochází k problémům v kontextu snížení cenných zdrojů (Samuelson, Nordhaus, 2010,

s. 595). Nezaměstnanost svými negativními důsledky postihuje jen některé rodiny na rozdíl od inflace, jejíž náklady jsou rozprostřeny a platí pro celou populaci (Jurečka a kolektiv, 2013, s. 148).

3.6.1 Ekonomické dopady

Samuelson a Nordhaus označili vysokou nezaměstnanost jako stav, kdy ekonomika vyhazuje z okna zboží a služby, které by mohla osoba bez zaměstnání vyrobit (Samuelson, Nordhaus, 2010, s. 596).

Země nevyrobí na hranici svých produkčních možností ve chvíli, kdy existuje vysoká nezaměstnanost, neboť část zdrojů jak pracovních, tak i kapitálových, není využita. Za těchto okolností dochází ke ztrátě produktu ekonomiky. To lze specifikovat pomocí Okunova zákona, jehož definice je: *„Zvýší-li se skutečná míra nezaměstnanosti o 1 % oproti přirozené míře nezaměstnanosti, poklesne reálný produkt o 2 - 3 % oproti hodnotě potencionálního produktu“* (Jurečka a kolektiv, 2013, s. 148). Závěrem této definice je, že u nezaměstnanosti nedochází ke změně, pokud skutečné HDP a potencionální HDP stoupá rovnoměrným tempem (Samuelson, Nordhaus, 2010, s. 597).

Jedním z dalších dopadů může být vznik či zvyšování schodku státního rozpočtu. To na základě vyplácení podpory v nezaměstnanosti, financování chodu úřadů práce, výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti, snižování daňových příjmů státního rozpočtu, kvůli ztrátě daně z příjmu, kterou by nezaměstnaní platili, kdyby pracovali. Nízký disponibilní důchod rodin s nezaměstnaným členem neposkytne nákup takového množství zboží jako v situaci, kdyby byli tito lidé zaměstnaní. To způsobuje nižší výběr nepřímých daní jako DPH a daň spotřební (Jurečka a kolektiv, 2013, s. 148).

3.6.2 Sociální dopady

V případě dlouhodobě nezaměstnaných dochází k úpadku jejich lidského kapitálu, jako je ztráta zkušeností, schopností, praktických a teoretických znalostí (Jurečka a kolektiv, 2013, s. 148). Člověk je považovaný za dlouhodobě nezaměstnaného, pokud aktivně nepracuje jeden rok a déle (Pavelka, 2007, s. 123). Problém nastává během nástupu do nového zaměstnání, kdy není schopný podávat

takové výkony jako před propuštěním z předešlé práce. Dále zde může docházet ke klesajícímu zájmu pracovat a navyknutí si na sociální podporu či disponování volným časem (Jurečka a kolektiv, 2013, s. 148).

Dle Buchtové je nezaměstnanost spojena s krátkodobým nebo dlouhodobým stresem, který negativně ovlivňuje duševní a fyzické zdraví. Mladší a starší generace snáze stabilizuje svou psychickou nepohodu během dlouhodobé nezaměstnanosti oproti lidem středního věku. Na druhou stranu absence pracovní činnosti u mladých lidí může způsobit diskontinuitu vývoje osobnosti, neboť práce je předpoklad nezávislosti a osamostatnění. To může zapříčinit celkovou životní rezignaci a vést k negativním závislostem (Buchtová, Šmajš, Boleloucký, 2013, s. 75-80).

Ztráta zaměstnání je spojena s poklesem životní úrovně, a to může způsobovat zvýšení trestných činů. Rostoucí kriminalita a násilí významně ovlivňují růst výdajů ze státního rozpočtu, ve smyslu obstarání policejních služeb, soudnictví či vězeňské služby. Dále zde dochází ke ztrátě sebeúcty či vznikající deprese, které mnohdy vedou ke konzumaci omamných látek a k sebevražedným myšlenkám (Jurečka a kolektiv, 2013, s. 149). Objevuje se zde nedůvěra v osobní i profesionální schopnosti a pocit bezcennosti (Buchtová, Šmajš, Boleloucký, 2013, s. 77).

Pozitivní stránkou nezaměstnanosti je optimální alokace zdrojů v ekonomice. Nezaměstnaný člověk věnuje více volného času hledání zaměstnání, které splňuje jeho požadavky z hlediska mzdy, kvalifikace a obsahu práce. V případě, kdy je jedinec spokojený v zaměstnání dle svého výběru, snaží se jej udržet a tím dochází k podávání vyšších pracovních výkonů. Na druhou stranu při vysoké nezaměstnanosti je reálnější ztráta zaměstnání, neboť zaměstnavatel může snadno nahradit málo výkonného zaměstnance. Tudíž zaměstnanci jsou motivováni k vyšší produktivitě, což způsobí vyšší efektivitu celé ekonomiky (Jurečka a kolektiv, 2013, s. 149).

3.7 Metodika NEET

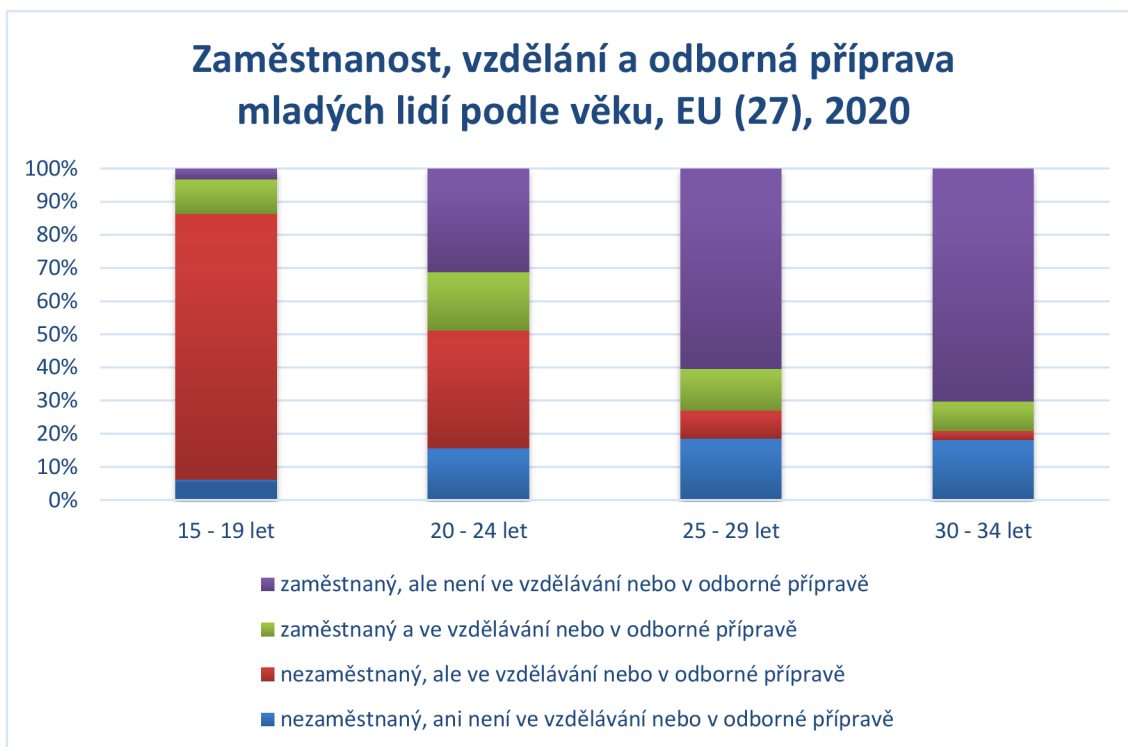
Zkratka NEET (Young people neither in employment nor in education and training) se zaměřuje na mladé lidi, kteří nejsou zaměstnaní, nemají vzdělání nebo odbornou přípravu. Jinak řečeno informuje o zranitelnosti mladých z pohledu účasti na trhu práce a jejich sociálního začlenění. Tento indikátor se stal klíčovým v monitorování hospodářské a sociální oblasti Evropské unie (EUROFOUND, online, cit. 2016). Zobrazuje procentuální podíl populace dané věkové skupiny a pohlaví, která není zaměstnaná a není zapojená do dalšího vzdělávání či odborné přípravy (EUROSTAT, online, 2019).

Čítatel zahrnuje osoby, které splňují následující podmínky:

- nejsou zaměstnaní;
- během čtyř týdnů před průzkumem se nezúčastnili vzdělávání nebo školení.

Jmenovatel obsahuje celkovou populaci stejné referenční věkové skupiny (EUROSTAT, online, 2019).

NEET je úzce spojena s ekonomickou výkonností a hospodářským cyklem. Objasňuje stav, kdy mladí lidé ve věku 20 až 34 let začínají postupně opouštět školu, přecházejí na trh práce, a zaměřuje se na ty, co se ocitli odpojeni jak od vzdělání, tak od trhu práce (EUROSTAT, online, 2021e).

Obrázek 2 Zaměstnanost, vzdělání a odborná příprava mladých lidí podle věku v EU (27) za rok 2020

Zdroj: data převzata z Eurostatu (2021c), vlastní zpracování

Dle obrázku č. 2 většina mladých lidí nastoupila do práce až poté, co dokončila nejvyšší vzdělání nebo odbornou přípravu. Pár studentů kombinovalo vzdělání s prací. Stále běžnější je, že studenti terciárního vzdělávání mají brigádu nebo sezonní práci či již jsou zaměstnaní a vrací se ke vzdělání a odborné přípravě z důvodu lepší kvalifikace. Díky tomu se přechod mezi vzděláním a prací stal méně zřetelný neboli rostoucí počet studentů také pracuje a rostoucí počet zaměstnaných rovněž studuje. Téměř 14 miliónů mladých lidí ve věku 20 až 34 let nebyli ani zaměstnaní, ani se nezúčastnili vzdělávání a odborné přípravy, zde je tedy NEET nejrozšířenější (EUROSTAT, online, 2021e).

3.8 EU a nezaměstnanost mladých lidí

Na základě Eurostatu lze za mladé lidi považovat osoby ve věku od 15 do 24 let. Spodní hranice je určena na základě možnosti vstoupit na pracovní trh. Horní hranice je naopak stanovena na dobu, kdy se předpokládá dokončení

vysokoškolského studia. Vyskytují se i případy, kdy studenti kombinují studium s prací. Na základě struktury obyvatelstva mohou být považováni jako ekonomicky neaktivní, zaměstnaní a nezaměstnaní.

Jak je již výše zmíněno, součástí Strategie Evropy 2020 je cíl zajistit 75 % zaměstnanosti osob v produktivním věku 20 - 64 let i na základě vyšší účasti mladých lidí. EU se snaží podpořit členské státy ke snižování nezaměstnanosti a nečinnosti mládeže. Kvůli finanční krizi v roce 2008 vzrostla nezaměstnanost mladých z 16 % na 24,4 % (v roce 2013). Tento údaj na konci roku 2019, tedy před pandemií COVID-19, rekordně klesl na 14,9 %. Přesto nezaměstnanost mládeže byla vždy dvakrát vyšší než obecná nezaměstnanost, stabilní integrace na trh práce začala mít delší trvání. Dále znevýhodněné skupiny (např. rasové, etnické menšiny, osoby zdravotně postižené) byly nadále znevýhodňovány, nečinnost mládeže neklesla tak, jako nezaměstnanost mládeže (European Commission, online, 2020d).

Pro snadnější zotavení z nového hospodářského poklesu souvisejícího s pandemií COVID-19 přijala komise v roce 2020 sdělení o podpoře zaměstnanosti mladých lidí. Zde vyzývá členské státy, aby zmobilizovaly silnou mezigenerační solidaritu EU na podporu mladých lidí, aby se podpora stala hybnou silou digitální a zelené ekonomiky.

Rámec se skládá z návrhů doporučení rady na téma posílení Záruky pro mladé, odborné vzdělávání a příprava pro udržitelnou konkurenceschopnost, sociální spravedlnost a odolnost. Dále komise navrhla nástroj k poskytnutí finančních prostředků a lpí na silné spolupráci mezi všemi aktéry, zvláště sociálními partnery, vzdělávacím sektorem a organizacemi občanské společnosti (EUR-Lex, online, 2020).

Komise upozorňuje na rostoucí počet nezaměstnaných mladých lidí kvůli pandemii, neboť většina pracovala v zasažených odvětvích, jako je ubytování, stravování, umění, zábava apod. Někteří se snaží nastoupit do těchto odvětví nyní, ale většina nové pracovníky nepřijímá. Negativní dopad byl zaznamenán u odborného vzdělání s praktickými výcviky a přímých vazeb na pracoviště. Výuka zde probíhala na dálku. Školící střediska a budovy škol byly uzavřeny, tedy nemohla probíhat odborná příprava. Dle komise hladší přechod mezi vzděláním

a pracovním trhem zajistí modernizovaná, pružnější politika v oblasti odborného vzdělání a přípravy. Přednostní operace jsou přímé dotace pro učně v malých a středních podnicích a odměny za umístění učňů z firem v platební neschopnosti do dalších společností nebo do školicích středisek v rámci společnosti (EUR-Lex, online, 2020).

3.8.1 Prioritní operace k odvrácení nové krize

- a. Zřizování kapacit veřejných služeb zaměstnanosti - získání většího počtu mladých lidí, nabídnutí individualizovanější podpory (poradenství), podpoření integrovaného poskytování služeb.
- b. Podpořené systémy mapování, systémy včasného varování a kapacity v oblasti sledování - určit mladé lidi, kteří se mohou stát nezaměstnanými nebo neaktivními a provádět opatření na vytvoření řešení předčasného odchodu ze vzdělávání a odborné přípravy.
- c. Sítě pro pomoc při vstupu na trh práce mladým začínajícím podnikatelům nebo vznik poradenských programů. Možnost vytvoření potřebných dovedností.
- d. Odborná školení zahrnující první kroky při hledání zaměstnání, přípravu na nestabilní, nejisté pracovní prostředí.
- e. Vznik reforem v oblasti odborného vzdělávání a učňovské přípravy - rozšíření programů odborného vzdělávání a přípravy, odborná příprava učitelů, školitelů v oblasti vzdělání a přípravy.
- f. Investice do infrastruktury, do technologií a připravit vzdělávání a přípravu na digitální a ekologickou transformaci.
- g. Investice do mezipodnikových vzdělávacích středisek pro možnost poskytovat odborné vzdělávání a přípravu.
- h. Investice do zvyšování významu vzdělávání a odborné přípravy na trhu práce, jakožto spolupráce mezi podniky a vzdělávacími institucemi (EUR-Lex, online, 2020).

3.8.2 Vliv vzdělávacího systému na nezaměstnanost

Jedna ze základních otázek je, zda má vzdělávací systém vliv na nezaměstnanost mladých lidí a zda školy dokážou absolventy řádně připravit pro vstup na pracovní trh. Častým tématem této diskuze je tzv. duální systém, jinak řečeno kombinace školní výuky s praxí ve firmách. Tento systém vzdělání je praktikován v Německu či v Rakousku, a ty se řadí mezi země s nejnižší mírou nezaměstnanosti mladých v Evropě.

Tématem duálního systému se zabýval Eichhorst ve článku *Does vocational training help young people find a (good) job?*. Dle autora prvky tohoto vzdělávání vytvářejí určitou přidanou hodnotu nejen pro zaměstnavatele, kteří nabízejí školení, ale i pro stážisty. Následný vstup do stabilnějšího a lépe placeného zaměstnání je pro absolventy hladký. Tento systém je však závislý na třech předpokladech:

1. potřeba podpory velkého počtu zaměstnavatelů a ochotu systematicky a certifikovaně školit mladé lidi;
2. potřeba podpory mladých lidí a rodičů při přijímání na dané praxe;
3. potřeba odborného vzdělávání, také financování, regulační rámec ze strany vlády nebo zaměstnavatelů a monitorování pro včasnou adaptaci.

Každá země může reformovat své vzdělávací systémy tak, aby se odborné vzdělání a příprava přiblížila nejen zaměstnavateli, ale i potřebám trhu práce. Stěžejním počátečním bodem by mohlo být dosažení základní dohody o financování, řízení a osnovách (Eichhorst, online, 2015).

- Odborné vzdělání a příprava může usnadnit přechod ze školy do zaměstnání.
- Poskytnout zaměstnavatelům vyškolené pracovníky.
- Duální odborné vzdělání vede k certifikovaným dovednostem, které jsou relevantní pro zaměstnavatele (Eichhorst, online, 2015).

- Implementace systému ve velkém měřítku není snadná, je potřeba složitých institucionálních a kulturních základů.
- Pro efektivnost duálního systému je nutná podpora dostatečného počtu zaměstnavatelů, odborů a vládních činitelů.
- Tento systém není všelék ani rychlé řešení pro snížení nezaměstnanosti mladých lidí (Eichhorst, online, 2015).

4 Vlastní práce

Cílem této kapitoly je analýza nezaměstnanosti mladých lidí, respektive absolventů v České republice ve zvoleném období. Doplnující částí je srovnání nezaměstnanosti mladých lidí s vybranými státy Evropské unie. Státy Česká republika, Německo a Slovenská republika disponují podobným vzdělávacím systémem, a proto jsou zvoleny pro následující srovnání. Zajímavou informací je i výše jejich míry nezaměstnanosti ve věku 15 až 24 let. Dle dat ze statistik Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj za 2. čtvrtletí roku 2021, Česká republika uvádí hodnotu 7,60 %. Německo zde dosahuje nižší hodnoty, a to 6,90 %. Oproti tomu Slovenská republika výrazně převyšuje tyto dvě hodnoty a s 22 % se řadí mezi státy s nejvyšší mírou nezaměstnanosti mladých v Evropské unii. Práce tedy zkoumá příčinu těchto rozdílů.

4.1 Česká republika

Česká republika se vyznačuje stabilním tržním prostředím a dynamickým růstem. V posledních letech ale docházelo k přehřívání ekonomiky kvůli nízké nezaměstnanosti, rostoucím cenám nemovitostí nebo vysoké poptávce firem po práci, což způsobilo růst mezd. Významným sektorem pro export je zde automobilový průmysl. Ten utrpěl velké ztráty z důvodu celosvětové pandemie COVID-19. Pozitivní vliv pandemie byl na zrychlující se proces v oblasti rozvoje automatizace, digitalizace či robotizace českého průmyslu a následném zavedení nových technologií.

Dle OECD bude průběh HDP České republiky následující, za rok 2021 vzroste na 2,5 %, v roce 2022 na 3 % a v roce 2023 na 3,9 %. Poukazuje na pomalý průběh očkování proti COVID-19, což způsobuje zpomalené rozvolňování opatření, které má negativní vliv na ekonomiku země. Poté by mohlo dojít k oživení ve službách, zvýšení soukromé spotřeby a investic. Došlo zde k nárůstu inflace, kde vzrostly ceny potravin a pohonných hmot. V případě nezaměstnanosti se očekává pokles. Na základě opatření na podporu příjmů, zaměstnanosti, ohrožených sektorů a změn ve zdanění, dojde ke zvýšení vládního deficitu. Poté by mělo dojít k fiskální konsolidaci (OECD, online, 2020a).

4.1.1 Vzdělávací systém

Vzdělávací systém v České republice je následující:

1. **Povinná školní docházka** – Stanovená délka základní vzdělání je 9 let pro děti ve věkovém rozmezí od 6 do 15 let. Dělí se na dva stupně. Základní škola nabízí první neboli pětiletý stupeň. Poté následuje druhý stupeň, kam žáci přecházejí automaticky. Zde lze pokračovat na základní škole nebo si zvolit studium na víceletém gymnáziu či osmiletou konzervatoř. Nabízenou možností je i šestileté gymnázium pro žáka, který úspěšně dokončil 7. třídu. Po úspěšném dokončení povinné školní docházky žák získá stupeň základního vzdělání.
2. **Středoškolské vzdělání** – Po povinné školní docházce následuje studium na střední škole. Dle informací z webové stránky infoabsolvent.cz kolem 2,5 % absolventů základního vzdělání ve studiu dále nepokračuje. (infoabsolvent.cz, online, 2020). Pro přijetí na střední školu je povinností studenta složit přijímací zkoušky, které daná střední škola vyžaduje. Česká republika má následující druhy středoškolského vzdělání:
 - a. Vzdělání s maturitou dosáhne student po čtyřech letech, popřípadě po šesti nebo osmi letech. Existují zde školy všeobecné např. gymnázium nebo školy s odborným zaměřením. Po úspěšném složení maturitní zkoušky absolvent může pokračovat v terciárním vzdělání neboli vyšším odborném či vysokoškolském.
 - b. Střední vzdělání je nabízeno na 1 až 2 roky pro studenty se speciálními vzdělávacími potřebami. Zakončeno je zkouškou a nenabízí výuční list.
 - c. Vzdělání s výučním listem týkající se odborných oborů, trvá 2 až 3 roky. Zahrnuty jsou zde i obory pro studenty, kteří nedokončili základní vzdělání nebo mají lehké mentální postižení. Při úspěšném složení závěrečné zkoušky žák obdrží výuční list.
 - d. Vzdělání v konzervatoři je nabízeno na dobu 6 nebo 8 let. Týká se odborného vzdělání v hudbě, tanci, zpěvu atd. Vzdělání je zde zakončeno absolutoriem nebo maturitní zkouškou.

3. **Terciární vzdělání** – Po středoškolském vzdělání následuje terciární, které se dělí na vysokoškolské studium a vyšší odborné vzdělání. Dle webové stránky infoabsolvent.cz 99,2 % absolventů gymnázií a 88 % absolventů lyceí se hlásí na vysokoškolské studium a 3 % absolventů z gymnázií a 9 % z lyceí mají zájem o vyšší odbornou školu. Zahrnuti jsou zde i studenti, kteří se hlásí na obě formy studia. Absolventi odborných středních škol s maturitou mají také velký zájem pokračovat ve studiu. Hovoří se zde o 70 % studentů se zájmem o vysokoškolské studium a 11 % se zájmem o vyšší odbornou školu. O studium na vyšší škole a vyšší odborné škole má zájem 33 % absolventů, kteří získali výuční list a složili maturitní zkoušku (Infoabsolvent.cz, online, 2018).

- a. Vysokoškolské vzdělání se dělí na bakalářský, magisterský a doktorský studijní program. Nejnižší neboli bakalářské studium na 3 až 4 roky je ukončeno bakalářským titulem po složení státní závěrečné zkoušky a úspěšnou obhajobou bakalářské práce. Magisterské studium navazuje na bakalářské a je založeno na teoretických a praktických znalostech. Délka studia je 1 až 3 roky a zakončené je také státní závěrečnou zkouškou a obhajobou diplomové práce. Standardní doba vysokoškolského studia je ve většině případů 5 let. Poté následuje tří- až čtyřleté doktorské studium, které se zabývá vědeckým výzkumem či vývojem. Tyto studijní programy lze studovat prezenční či distanční formou studia. Po ukončení absolvent získá vysokoškolský titul na základě studijního programu např. Mgr., Ing., MUDr.
- b. Vyšší odborné vzdělání je založeno na odborné přípravě pro kvalifikovanou činnost. Délka studia je v rozmezí 3 až 3,5 roku a je zakončeno absolutoriem se získáním vyššího odborného vzdělání. Absolventi této formy studia mohou nastoupit na vysokou školu za předem stanovených podmínek dané školy.

Dle mezinárodního šetření PISA 2018, které zahrnuje žáky ve věku 15 let, se Česká republika zlepšila ve třech zkoumaných gramotnostech. Patří sem gramotnosti čtenářské, přírodovědecké a matematické. V jednotlivých oblastech lze hovořit o nadprůměrných výsledcích v porovnání s ostatními zúčastněnými zeměmi (MŠMT, online, 2019).

Navazujícím výzkumem je PIAAC, který se zaměřuje na dovednosti dospělé populace ve věku 16 - 64 let. Dle tohoto výzkumu České republiky hrozí past nízkých dovedností. Spadají sem ti, kteří vstupují na trh práce s nižší úrovní dovedností na základě úzké spojitosti mezi začínajícím vzděláním, nabytými dovednostmi, vykonávaným povoláním a dalším vzděláním. V porovnání se zeměmi Evropské unie Česká republika dosahuje podprůměrných výsledků týkající se účasti dospělých na dalším vzdělávání. Je zde vysoký podíl dospělých, kteří nemají zájem po ukončení počátečního vzdělání se dále vzdělávat (Andragogika v praxi, online, 2020).

4.1.2 Situace v období krize

Česká ekonomika před krizí vykazovala pozitivní výsledky. Graf č. 4 znázorňuje výrazný nárůst reálného HDP ze 1,6 % z roku 2002 na prozatím nejvyšší hodnotu 6,8 % z roku 2006, kdy došlo ke stabilnímu ekonomickému vývoji a zlepšení mezinárodní ekonomické pozice. Graf se skládá z dat Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Pro přesnější pohled na situaci týkající se HDP a míry nezaměstnanosti jsou uvedeny data za Českou republiku v porovnání s Evropskou unií. OECD zahrnuje pro celou časovou řadu u dat Evropské unie 27 členských států s výjimkou Spojeného království.

HDP v období 2006-2007 rostlo dvakrát rychleji než průměr Evropské unie. V roce 2009 došlo k poklesu hrubého domácího produktu České republiky, přičemž průměr Evropské unie dosahoval podobné hodnoty, jak je vidět v grafu č. 4. Došlo ke značnému propadu, který měl za následek oslabení české ekonomiky a začátek ekonomické krize.

Mezi roky 2006 - 2008 v České republice došlo k nárůstu výdajů na konečnou spotřebu domácností. Ty oproti roku 2005 stouply o 14,4 %.

Tím Česká republika dosahovala po Slovenské republice s hodnotou +20,1 % nejrychlejšího růstu v porovnání se zeměmi OECD. Oproti tomu menší nárůst dosahovala spotřeba vlády. Ten činil +2,8 %, což bylo pod hodnotou EU27 (+6,3 %), např. Slovensko vykazovalo hodnotu +15,5 %. Avšak v roce 2009 tato spotřeba vlády ČR stoupla na hodnotu 4,2 %. V případě investic došlo v roce 2009 k propadu o 9,2 %, což oproti ostatním zemím v Evropské unii není znatelné (CZSO, online, 2010).

Míra nezaměstnanosti po roce 2006 klesla vzhledem k pozitivnímu vývoji ekonomiky před krizí. Poté následoval nárůst, který v roce 2010 dosahoval hodnoty 7,29 %. Oslabení trhu práce nastalo již v roce 2008 s neustálým snižováním v prvovýrobě, ve stavebnictví, obchodu a veřejné správě. Většina odvětví se potýkala se ztrátou zaměstnanců. Převážně zpracovatelský průmysl ve 4. čtvrtletí roku 2009 dosahoval nejvyšší meziroční pokles zaměstnanců, a to o 8,8 %. Nejhlubší meziroční pokles nastal ve 3. čtvrtletí roku 2009 o 2,9 %, celkově rok 2009 vykazoval meziroční pokles počtu zaměstnanců o 2 % oproti roku 2008. V roce 2009 se celková zaměstnanost České republiky snížila na 5,266 mil. osob, což je pokles o 1,2 %.

V roce 2009 došlo na snížení mezd a platů vyplacených v ekonomice o 6 %. Hrubý smíšený důchod zaznamenal výrazný meziroční propad o 8,5 %, ten je tvořen sektorem domácností.

V roce 2008 byl zaznamenán znatelný nárůst spotřebitelské inflace, a to o 6,3 %. Nárůst způsobil zvýšení cen potravin o 8,1 % a daně z přidané hodnoty.

Mimo jiné došlo k oslabení české koruny z 17,08 CZK/USD (2008) na 19,05 CZK/USD (2009). Stejně tomu tak bylo u eura, kdy hodnota z roku 2008 24,94 CZK/EUR stoupla v roce 2009 na 26,45 CZK/EUR (CZSO, online, 2010).

Po krizi se dostalo reálné HDP na hodnotu 2,4 % (2010). Ten byl zvýšen především díky vývoji zásob a zahraničního obchodu. Naopak došlo k menšímu nárůstu nezaměstnanosti na hodnotu 7,29 % (2010). Dle Českého statistického úřadu nárůst způsobil zvýšení počtu podnikajících, neboť došlo ke snížení zaměstnanců ve zpracovatelském průmyslu. Nepatrný nárůst měla spotřeba domácností a vládních institucí. Naopak vyšší hodnotu zaznamenala tvorba

kapitálu růstem zásob (CZSO, online, 2011). To mohlo být ovlivněno zvýšením míry nezaměstnanosti ve srovnání se situací před krizí.

V porovnání s EU 27 Česká republika v roce 2010 vykazovala lepší výsledky ve většině případů. Trh práce nedosahoval pozitivních výsledků i přesto, že se produktivita zvýšila oproti roku 2009 o 6,8 %. Zaznamenána byla vyšší dynamika dovozu před vývozem (CZSO, online, 2011).

Po roce 2010 došlo opět ke snížení reálného HDP až do roku 2013 na hodnotu -0,05 %. Dle Českého statistického úřadu se na tom podílely výdaje na konečnou spotřebu a také investice. V roce 2013 došlo ke zhoršení salda dovozu a vývozu (CZSO, online, 2014b). V případě míry nezaměstnanosti docházelo spíše ke stagnaci. Dle dat Českého statistického úřadu byl zaznamenán nepatrný přírůstek počtu zaměstnaných. Došlo zde ke zvýšení flexibility pracovního trhu a k poklesu odpracovaných hodin (CZSO, online, 2014b).

V roce 2015 se ekonomice po dlouhé době dařilo, a to i v porovnání s Evropou. Došlo k vysokému nárůstu HDP na hodnotu 5,39 %. Tento nárůst podle zprávy Českého statistického úřadu způsobila nízká cena ropy a akcelerace čerpání peněz z fondů Evropské unie na základě uvolněné měnové a fiskální politiky. Na pozitivní výsledky měla vliv domácí poptávka a investice neboli tvorba hrubého fixního kapitálu (CZSO, online, 2016).

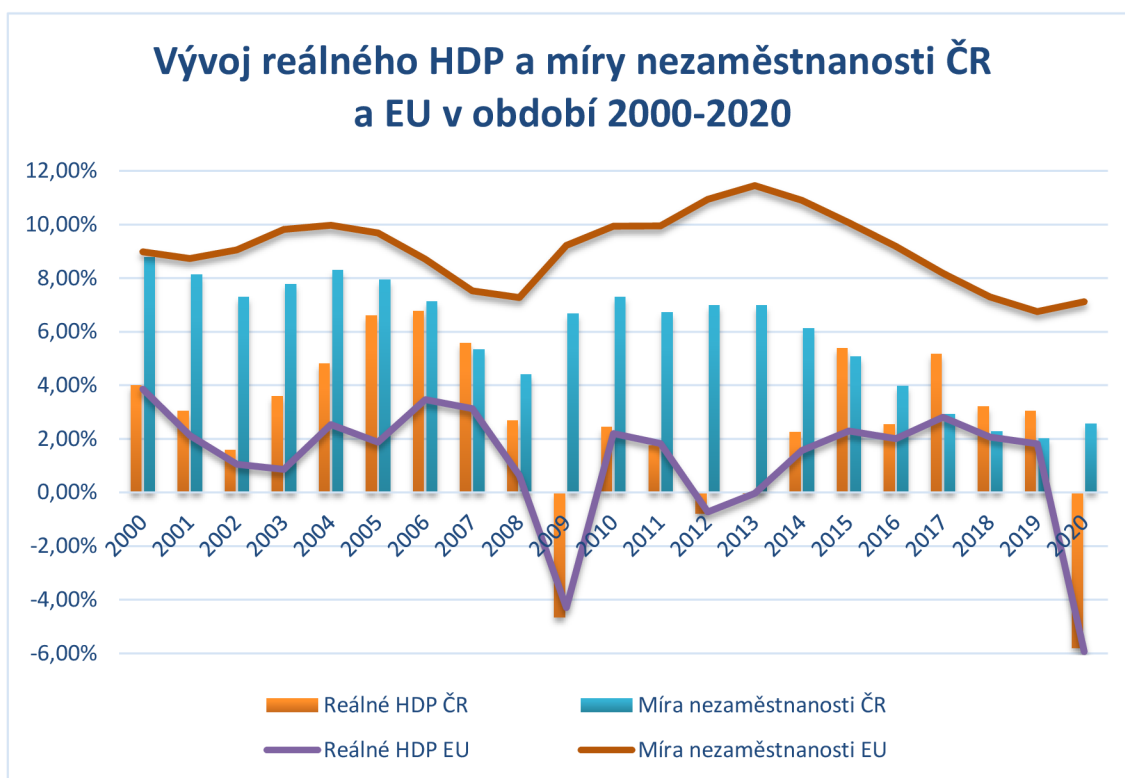
Pokles byl zaznamenán v nezaměstnanosti, kde míra dosahovala hodnoty 5,06 %. Dle Českého statistického úřadu přírůstek zaměstnanosti způsobily služby jako obchod, doprava, ubytování a pohostinství. Došlo zde k nárůstu produktivity práce o cca 2 % a zrychlení tempa růstu mezd na cca 4 % (CZSO, online, 2016).

V roce 2017 nastalo oproti předchozímu roku zvýšení HDP na 5,17 %. Dle Českého statistického úřadu vysoká dynamika byla způsobena nárůstem jednotlivých složek HDP. Navýšeny byly kapitálové výdaje a nárůst investičních výdajů ovlivnili domácnosti a nefinanční podniky. Mezi hlavní determinanty při růstu spotřebitelských cen patřil nárůst cen ubytování a stravování. Došlo zde i k posílení koruny vůči euru, což způsobilo pokles cen zahraničního obchodu. Od roku 2008 poprvé Česká centrální banka navýšila měnově-politické sazby (CZSO, online, 2018).

Zaznamenán byl nárůst mezd a zaměstnanosti, kde podle grafu č. 4 míra nezaměstnanosti klesla na hodnotu 2,91 %. Podíl na tom měl zvyšující se počet podnikajících osob, v odvětví to pak byl obchod, doprava, ubytování a stravování. Osoby se základním vzděláním a dlouhodobě nezaměstnaní se snadněji uplatňovali. V Evropské unii došlo také k pozitivnímu vývoji v obou hodnotách. HDP vzrostlo na hodnotu 2,81 % a míra nezaměstnanosti klesla na 8,18 % (CZSO, online, 2018).

V roce 2020 došlo dle grafu č. 4 k nejhlubšímu propadu reálného HDP České republiky na hodnotu -5,79 %. Prudký pokles zaznamenalo HDP Evropské unie, které dosáhlo podobné hodnoty, a to -5,94 %. Je zde nezbytné zmínit, že nemalý vliv na situaci v České republice, ale i ve světě měla celosvětová pandemie COVID-19, která vypukla v roce 2019 a stále trvá. Dle Českého statistického úřadu k tomuto propadu pomohly všechny složky HDP, zejména domácí spotřeba a investice. Negativní dopad pocítil zahraniční obchod ve 2. čtvrtletí. Vývoz a dovoz zboží a služeb klesl na hodnotu cca 6 %. V druhé polovině pozitivní vliv na zahraniční obchod měl obchod s motorovými vozidly. V polovině roku došlo k poklesu úrokových sazeb a snížená spotřeba zmírňovala dynamiku spotřebních úvěrů domácností (CZSO, online, 2021b).

Dle grafu č. 4 míra nezaměstnanosti nepatrně vzrostla na 2,55 %. Stejný vývoj byl i v Evropské unii na hodnotu 7,12 %. Pandemie COVID-19 například v oblasti dopravy, ubytování a pohostinství zapříčinila pokles zaměstnanosti. Dle ČSÚ byl tento pokles na hodnotě 5 % ve 4. čtvrtletí. Do 3. čtvrtletí byl nárůst nezaměstnanosti způsoben zpracovatelským průmyslem. Pozitivní stránkou byl značný rozvoj informačních a komunikačních činností, a to o 3,5 %. V souvislosti s vládními stabilizačními programy a značným navýšením počtu ekonomicky neaktivních došlo pouze k mírnému nárůstu obecné míry nezaměstnanosti. Velké rozdíly byly zaznamenány ve mzdách. V roce 2020 vzrostla průměrná mzda o 4,4 % na 35,6 tisíc korun (CZSO, online, 2021b).

Graf 4 Vývoj reálného HDP a míry nezaměstnanosti ČR a EU v období 2000 - 2020

Zdroj: data převzata z OECD (2021a, 2021e), vlastní zpracování

4.1.3 Trh práce a jeho vývoj

Jak je již výše zmíněno, vývoj trhu práce v České republice byl ovlivněn převážně strukturálními změnami. Vhodné je zdůraznit některé změny, které byly v zákoníku práce provedeny od roku 2007 až po současnost. Uvedeny jsou novely zákoníku práce za rok 2007, 2012 a poslední novela, která byla uskutečněna v roce 2020.

Po více než 40 letech byl zaveden v roce 2007 nový zákoník práce. Zmíněny jsou zde následující reformy, které souvisejí s tématem práce.

- Délka výpovědní doby byla sjednocena na 2 měsíce.
- Zaměstnavatel nemusí určitým skupinám pracovníků poskytnout nové pracovní místo na základě výpovědi z organizačních důvodů.
- Odstupné u výpovědi se zvýšilo od původních 2 měsíčních platů na 3 měsíční platy.

- V případě, kdy zaměstnanec nemůže dál pracovat z důvodu nemoci z povolání, má nárok na odstupné ve výši 12 měsíčních platů.
- Navýšení dohody o provedení práce u jednoho zaměstnavatele ze 100 hodin na 150 hodin ročně (Řezníčková, online, 2007).
- Zavedení příplatku za práci o víkendu ve výši nejméně 10 % průměrného výdělku (Kocián, online, 2006).

V roce 2012 došlo k novelizaci zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, která poskytla řadu významných změn. Autoři se zde zavazovali ke zvýšení flexibility pracovněprávních vztahů a zvýšení motivace zaměstnavatelů za účelem realizování nových pracovních míst. Vybrány byly některé změny, které je vhodné zmínit:

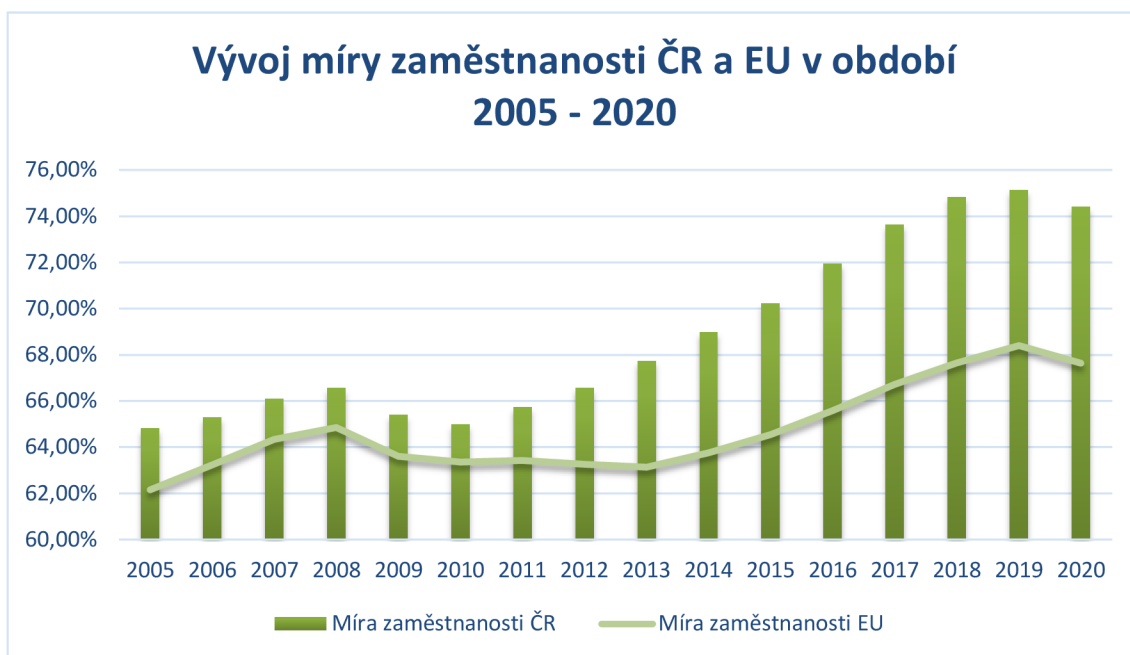
- Prodloužení doby určité – zde byla nastavena maximální doba 3 roky a lze ji opakovat nebo prodloužit dvakrát ode dne vzniku pracovního poměru.
- Prodloužení zkušební doby z 3 měsíců na 6 měsíců.
- Navýšení dohody o provedení práce u jednoho zaměstnavatele ze 150 hodin na 300 hodin ročně.
- Změna v pracovní době – navýšení délky směny z 9 hodina na 12 hodin.
- Zaměstnavatel může odstoupit od pracovní smlouvy, pokud zaměstnanec ve sjednaný den nenastoupil do práce. V případě, kdy nenastala relevantní překážka, o které bude zaměstnavatel do týdne informován.
- Vznik požadavku písemné formy na ukončení pracovního poměru ve zkušební době nebo na prodloužení výpovědní doby (ČMKOS, online, 2012).

Poslední novela zákoníku práce, která byla ratifikovaná senátem v roce 2020, přinesla mnoho změn, které mají motivovat občana k aktivnějšímu chování. Důraz byl zde kladen na spravedlivé a rovné podmínky pro zaměstnance a vytvoření harmonie mezi rodinným a pracovním životem.

Mezi zajímavé změny, které Řiřánek uvádí, patří:

- Sdílené pracovní místo mezi minimálně dvěma zaměstnanci, kdy dochází ke střídání na základě dohodnuté kratší pracovní doby.
- Zavedení nového výpočtu ztráty na výdělků pro ukončení pracovní neschopnosti, kdy zaměstnanci bude hrazena i část ztráty na výdělků, která vznikla na základě toho, že aktuálně nemá stejně hodnocené zaměstnání, jako původně měl.
- V případě podání výpovědi ze strany zaměstnance z důvodu přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů je tato výpověď omezena patnáctidenní lhůtou.
- U zaměstnance z jiného členského státu Evropské unie se nově vztahuje právní úprava České republiky (např. minimální mzda, příplatky, podmínky ubytování, cestovní výdaje apod.). Po přesáhnutí 12 měsíců se bude jednat o všechny podmínky dle zákoníku práce, krom vzniku, změny a zániku pracovního poměru.
- Zavedení vícesměnného pracovního režimu místo původního třisměnného pracovního režimu (Řiřánek, online, 2020).

Podmínky na trhu práce, jak lze vidět na grafu č. 5, mají pozitivní vývoj. Prakticky od roku 2011 vývoj míry zaměstnanosti České republiky měl stoupající tendenci, díky zvyšující se flexibilitě a produktivitě práce. V roce 2010 dosahovala tato míra hodnoty 64,97 % a v roce 2019 atakovala hodnotu 75,13 %, což je nejvyšší údaj za posledních 15 let. V roce 2020 došlo k mírnému poklesu na hodnotu 74,40 %. Tento pokles byl pravděpodobně způsoben celosvětovou pandemií COVID-19, a to na základě ztráty zaměstnání zejména v oblasti cestovního ruchu, ubytování, pohostinství, kultury a zábavy. Česká republika si v porovnání s Evropskou unií vede lépe, neboť její míra zaměstnanosti dosahuje lepších hodnot ve všech sledovaných obdobích. V případě vývoje dat Evropské unie lze vidět podobný vývoj, kdy od roku 2013 nastal nárůst z hodnoty 63,13 % na hodnotu 68,40 % z roku 2019. V roce 2020 stejně jako v České republice došlo k nepatrnému poklesu hodnoty na 67,63 %.

Graf 5 Vývoj míry zaměstnanosti ČR a EU v období 2005 – 2020

Zdroj: data převzata z OECD (2021f), vlastní zpracování

4.1.4 Analýza nezaměstnanosti mladých

Nezaměstnanost mladých lidí v České republice dosahuje dlouhodobě vyšších hodnot než nezaměstnanost celková. Dlouhodobý vývoj míry nezaměstnanosti rozdělený do věkových kategorií simuluje graf č. 6, který zobrazuje rozmezí 20 let, tedy od roku 2000 do roku 2020. Věkové kategorie jsou zde rozděleny následovně:

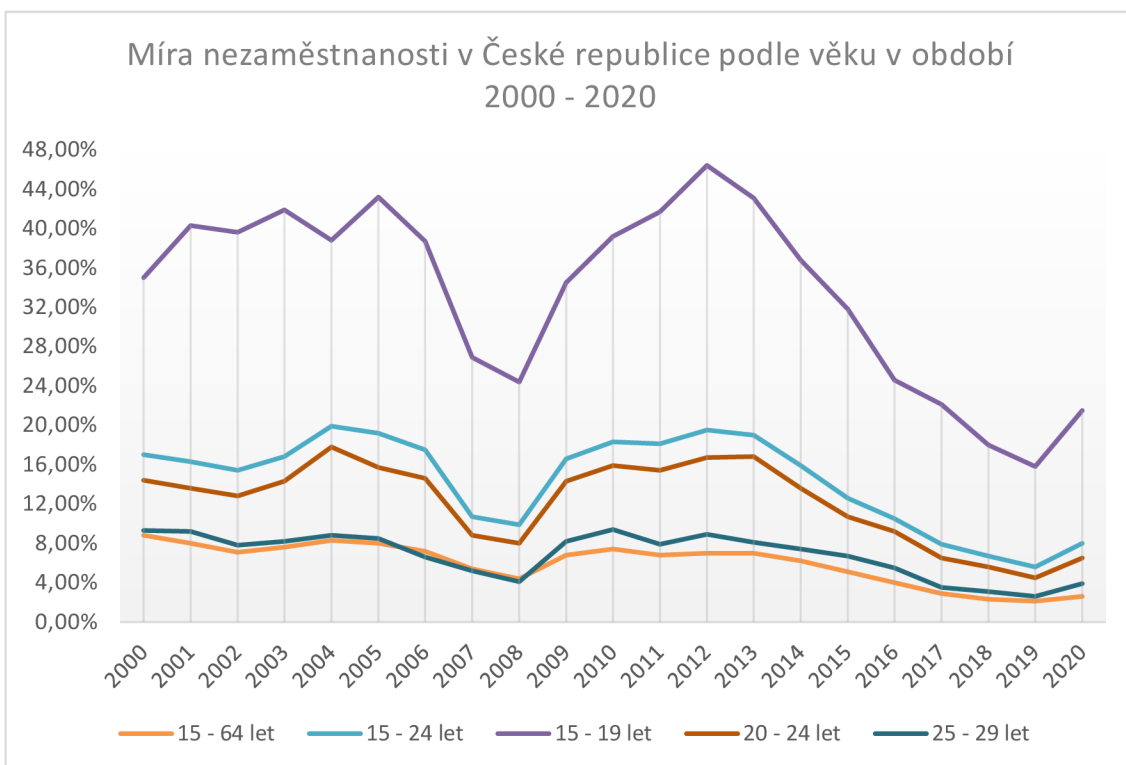
- celková míra nezaměstnanosti v rozmezí 15 – 64 let;
- míra nezaměstnanosti mladých neboli 15 -24let;
- míra nezaměstnanosti osob dosahující věku 15 – 19 let neboli ti, kteří ukončili základní vzdělání a již mohli získat středoškolské;
- míra nezaměstnanosti osob dosahující věku 20 – 24 let neboli ti, kteří již mohli získat nižší stupeň vysokoškolského vzdělání či vyšší odborné vzdělání;

- míra nezaměstnanosti osob dosahující věku 25 – 29 let neboli ti, kteří již mohli získat vyšší stupeň vysokoškolského vzdělání.

Dle grafu je patrné, že výrazně převyšuje míra nezaměstnanosti osob ve věku 15 – 19 let. Pokles míry nezaměstnanosti ve všech věkových kategoriích zaznamenal rok 2007 neboli do vypuknutí hospodářské krize. Tento pokles byl nejvýraznější mezi mladší věkovou skupinou. U osob v rozmezí 15 -19 let klesla hodnota 43,20 % z roku 2005 na hodnotu 24,40 % v roce 2008.

Následně s krizí přišlo propouštění a míra nezaměstnanosti opět vzrostla, převážně se jednalo o mladší věkovou kategorii. Tedy v roce 2010 došlo k návratu hodnot, které odpovídaly hodnotám z roku 2005. Hodnota z roku 2008 9,9 % vzrostla v roce 2010 na hodnotu 18,3 %, což představuje nárůst o 8,4 procentního bodu. Ten je mnohem vyšší než nárůst celkové nezaměstnanosti, který dosahoval 3 procentní body. V nevýhodné pozici byli čerství absolventi, kteří kvůli nedostačujícím pracovním zkušenostem nemohli najít zaměstnání. V roce 2012 dosáhla tato míra 46,40 % u osob ve věku 15 – 19 let.

V roce 2013 dochází opět k poklesu míry nezaměstnanosti ve všech uvedených kategoriích. Tento pokles trval 7 let neboli do roku 2019. Nejvýraznější změna se projevila u mladší kategorie. Mezi lety 2012 a 2019 klesla hodnota u věkové kategorie 15 – 24 let o 13,9 procentního bodu a u kategorie 15 – 19 let byl zaznamenán mnohem výraznější pokles o 30,6 procentního bodu. Česká republika patří mezi země s nejnižší celkovou mírou nezaměstnanosti, která v roce 2019 dosáhla 2,1 %, a to je nejmenší hodnota během posledních 20 let. V roce 2020 prudce zasáhla Evropu pandemie COVID-19, což se projevilo i v míře nezaměstnanosti, která nabyla menšího nárůstu. Celková nezaměstnanost vzrostla o 0,5 % a u mladých ve věku 15 – 24 let o 2,4 %. Nejvyšší nárůst byl opět u věkové skupiny 15 – 19 let, a to o 5,7 procentního bodu.

Graf 6 Míra nezaměstnanosti v České republice podle věku v období 2000 - 2020

Zdroj: data převzata z Eurostatu (2021g), vlastní zpracování

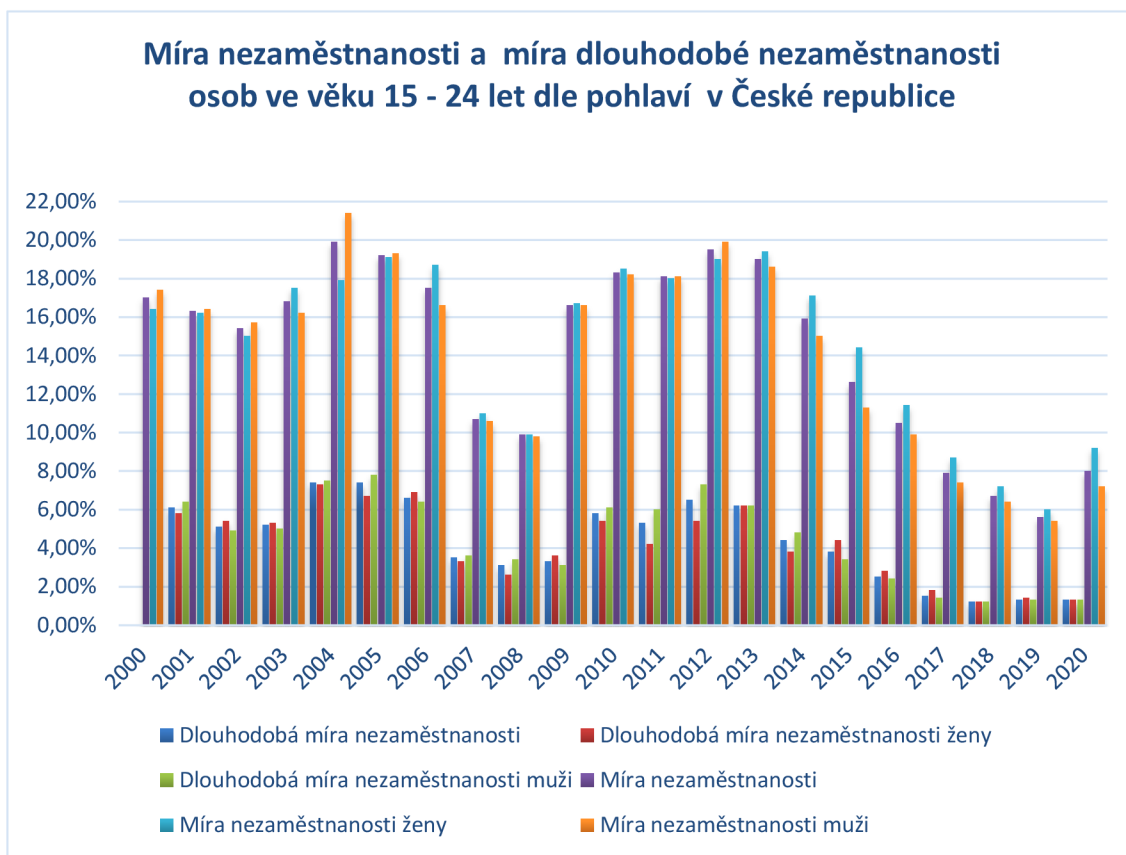
Graf č. 7 znázorňuje míru nezaměstnanosti a míru dlouhodobé nezaměstnanosti osob ve věku 15 – 24 let dle pohlaví. Výrazný dopad hospodářské krize pocítila i dlouhodobá nezaměstnanost, která do roku 2008 klesala. Pokles byl zaznamenán mezi lety 2005 až do roku 2008, a to o 4,3 procentního bodu. Od roku 2008 došlo opět k nárůstu na 5,8 %. V roce 2012 dosáhla míra dlouhodobé nezaměstnanosti 6,5 % a od té doby začala pomalu klesat. V roce 2018 zaznamenala nejmenší hodnotu ve sledovaném období, a to 1,2 %. S nástupem krize v roce 2020 míra nepatrně vzrostla na hodnotu 1,3 %.

V případě pohlaví míra dlouhodobé nezaměstnanosti převládá u mužů. V období krize došlo k nárůstu u obou pohlaví. U žen došlo k nárůstu mezi roky 2008 až 2010 o 2,8 procentního bodu. V mužské kategorii tento nárůst byl výraznější mezi lety 2009 – 2010, a to o 3 procentní body. Firmy přijímaly v době krize méně pracovníků a díky vyššímu počtu uchazečů o zaměstnání si mohly vybírat mezi zkušenějšími. Na základě toho nezaměstnaní byli zařazeni

mezi dlouhodobě nezaměstnané. V záznamech o dlouhodobé míře nezaměstnanosti se může projevit i mateřská dovolená u kategorie žen. Vyšší nezaměstnanost u mužů mohl ovlivnit oslabený trh práce, kde došlo ke snižování v prvovýrobě, ve stavebnictví a ve zpracovatelském průmyslu. Nejvyšší rozdíl mezi ženami a muži v dlouhodobé nezaměstnanosti byl zaznamenán v roce 2011 s hodnotou 1,8 % a v roce 2012 s hodnotou 1,9 %.

Dle Eurostatu počet nezaměstnaných žen ve věku 15 -24 let v roce 2008 dosahoval 16,9 tisíc a 24,4 tisíc mužů. V roce 2010 došlo k celkovému nárůstu, kde počet žen se zvýšil na hodnotu 29,4 tisíc a počet mužů na hodnotu 44 tisíc, což představuje skoro dvojnásobek. V procentech tento nárůst byl u žen z 9,9 % na 18,8 % a u mužů z 9,8 % na 18,2 %. V roce 2013 u žen vzrostla nezaměstnanost na 19,4 % a poté klesala až k hodnotě 6 % za rok 2019. U mužů v roce 2012 narostla nezaměstnanost na 19,9 % a poté poklesla na hodnotu 5,4 % v roce 2019. V roce 2020 byl v obou kategoriích zaznamenán nárůst. Ženy o 3,2 procentního bodu a muži o 1,8 procentního bodu. Na konci období větší podíl zaznamenaly ženy.

V případě porovnání míry nezaměstnanosti a míry dlouhodobé nezaměstnanosti v první jmenované měly vyšší podíl převážně ženy a u dlouhodobé nezaměstnanosti tomu bylo přesně naopak, tedy vyšší podíl byl u mužů.

Graf 7 Míra nezaměstnanosti a míra dlouhodobé nezaměstnanosti osob ve věku 15 - 24 let dle pohlaví v České republice

Zdroj: data převzata z Eurostatu (2021g, 2021h), vlastní zpracování

4.2 Srovnání nezaměstnanosti mladých osob s vybranými státy EU

4.2.1 Německá republika

Německá republika má významnou úlohu v evropské i světové ekonomice a patří mezi ekonomické mocnosti.

Dle OECD se řadí mezi země, kde se očekává ekonomický růst již v roce 2021, který dosáhne 2,9 %. Tento růst je podpořen expanzivní fiskální a měnovou politikou. V roce 2022 se očekává zvýšení na 4,1 % a v roce 2023 2,4 % (OECD, online, 2020b). Díky rozšíření práce na zkrácený úvazek došlo k zabránění nárůstu nezaměstnanosti během krize, která souvisí s pandemií COVID-19. Nyní dochází k zotavení ekonomiky. Na základě energetické transformace, digitalizace a stárnutí

populace nastávají strukturální problémy, které je potřeba řešit odbornou přípravou.

Německý trh má díky výhodné poloze velký počet přeshraničních pracovníků. V roce 2018 dosahovala tato hodnota 400 tisíc zaměstnanců, a to převážně z Polska či České republiky (European Commission, online, 2021a).

4.2.1.1 Vzdělávací systém

Vzdělávací systém má vliv na zaměstnanost mladých, na základě toho se daná osoba může rozhodnout, zda vstoupí na trh práce či bude pokračovat ve vzdělávání. Kvalitu vzdělávacího systému řeší Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj na základě mezinárodního šetření PISA. Dle šetření z roku 2018 Spolková republika Německo dosáhla nadprůměrných výsledků ve všech zkoumaných oblastech, a to čtení, matematika a věda (PISA - OECD, online, 2018). V porovnání s Českou republikou zde byly minimální rozdíly ve prospěch Německa. Německo patří mezi země s velmi kvalitním vzdělávacím systémem, který láká i mezinárodní studenty. Toto tvrzení potvrzuje míra nezaměstnanosti mladých lidí, kde Německo dosahuje jednu z nejnižších hodnot ze států Evropské unie.

Vzdělávací systém ve Spolkové republice Německo je rozdělen do následujících úrovní:

- Základní vzdělání (Grundschule) neboli primární stupeň - zde je povinná školní docházka a jedná se o čtyřleté studium. Poté si student volí, kde bude pokračovat mezi třemi možnostmi nižšího sekundárního stupně.
- Středoškolské vzdělání Sekundární stupeň - je pro německé studenty povinné.
 - Nižší sekundární úroveň - pro studenty ve věku 10 – 15/16 let.
 - Hlavní škola (Hauptschulen) - ukončeno 9. ročníkem nebo 10. ročníkem se zaměřením na všeobecné vzdělání či profesní přípravu.
 - Reálná škola (Realschulen) - ukončeno 10. ročníkem se všeobecným vzděláním s náročnějším programem.

- Gymnázium (Gymnasium) - ukončeno ve 12. nebo 13. ročníku maturitní zkouškou. Nabízí všeobecné vzdělání a přípravu pro vysokoškolské studium.
- Vyšší sekundární úroveň - pro studenty ve věku 15/16 – 18 let. Navazuje na nižší sekundární stupeň. Poskytuje přípravu na vysokou školu či možnost získání odborné kvalifikace.
 - Střední odborná škola (Fachoberschule) - studium na 2 roky pro studenty s maturitou.
 - Nástavbová profesní škola (Berufsoberschule) - studium na 2 roky pro získání odborné kvalifikace.
 - Profesní odborná škola (Berufsfachschule) - vzdělání pro určitou profesi s odbornou kvalifikací.
 - Berufsschule - na základě duálního systému s kombinací vzdělání a praxe.
 - Berufliches Gymnasium - tříleté studium k získání kvalifikace Abitur.
- Terciární vzdělání
 - Univerzita (Universität) - ty jsou oprávněny udělovat doktoráty.
 - Technická univerzita (Technische Universitäten)
 - Vysoké školy aplikovaných věd (Fachhochschule) - zaměřené na praktické, výzkumné programy, přičemž reagují na trh práce. Obory s využitím duálního systému, jinak řečeno, integrace teorie a praxe.
 - Profesní akademie (Berufsakademie)

Mezi první vysokoškolskou kvalifikaci patří bakalářský titul, který je možno získat po 2-4 letech, kde záleží na druhu školy. Poté následuje magisterský titul, jehož získání trvá 2-4 semestry. U některých typů studia je zapotřebí diplomová, magisterská nebo státní zkouška. Třetí vysokoškolskou kvalifikací je doktorský titul, který je možno absolvovat na univerzitách nebo obdobných institucích (Studying in Germany, online, 2020).

4.2.1.2 Situace v období krize

Již během vlády Helmuta Kohla se ekonomika přetvářela na mnohem flexibilnější. Navrhuto bylo nahrazení původní německé měny na novou společnou měnu s dodržováním přísných kritérií ekonomické stability. Prospěch mnoha německým společnostem přinesla globalizace, zlepšené dopravní, informační a komunikační příležitosti. Došlo k diverzifikaci, zlevnění dodavatelských řetězců a vznik nových exportních a výrobních trhů ve východní Evropě a Asii.

Pozdější reformní balík Schröderovy vlády nazýván Agenda 2010, dbal na zlepšení pobídek k nabídce pracovních sil a zvýšení flexibility trhu práce. Před krizí se Spolková republika Německo potýkala s dlouhodobým klesajícím růstem reálného HDP a rostoucí nezaměstnaností. Průměrný růst reálného HDP mezi lety 2001-2005 dosahoval hodnoty 1,5 %. Nezaměstnanost v roce 2004 se přibližovala k 5 milionům (Funk, online, 2012). V roce 2005 dosáhla míra nezaměstnanosti 11,28 %. V roce 2005 Německo mělo míru nezaměstnanosti 6. nejvyšší mezi zeměmi OECD. Avšak v roce 2011 německá sazba dosahovala téměř polovičních hodnot a řadila se mezi deset nejnižších sazeb v OECD. Německo se ve výsledku ukázalo jako odolné vůči krizi, která nastala, což bylo překvapení na základě podprůměrným výsledkům před krizí (Funk, online, 2012).

Dle grafu č. 8 lze vidět, že stejně jako v Evropské unii i Německo zaznamenalo v roce 2009 prudký pokles reálného HDP na hodnotu -5,7 %. Avšak v roce 2010 byl tento pokles nahrazen nárůstem na 4,19 %, který předčil hodnoty před krizí. Vliv na pozitivní vývoj a zmírnění hospodářského poklesu měly přijaté dva stimulační balíčky v celkové výši 82 miliard eur, které byly schváleny parlamentem pro rok 2009 a 2010. Toto aktivní stabilizační opatření zahrnovalo infrastrukturní projekty a nové investice, které zabránily plýtvání peněz daňových poplatníků (Funk, online, 2012).

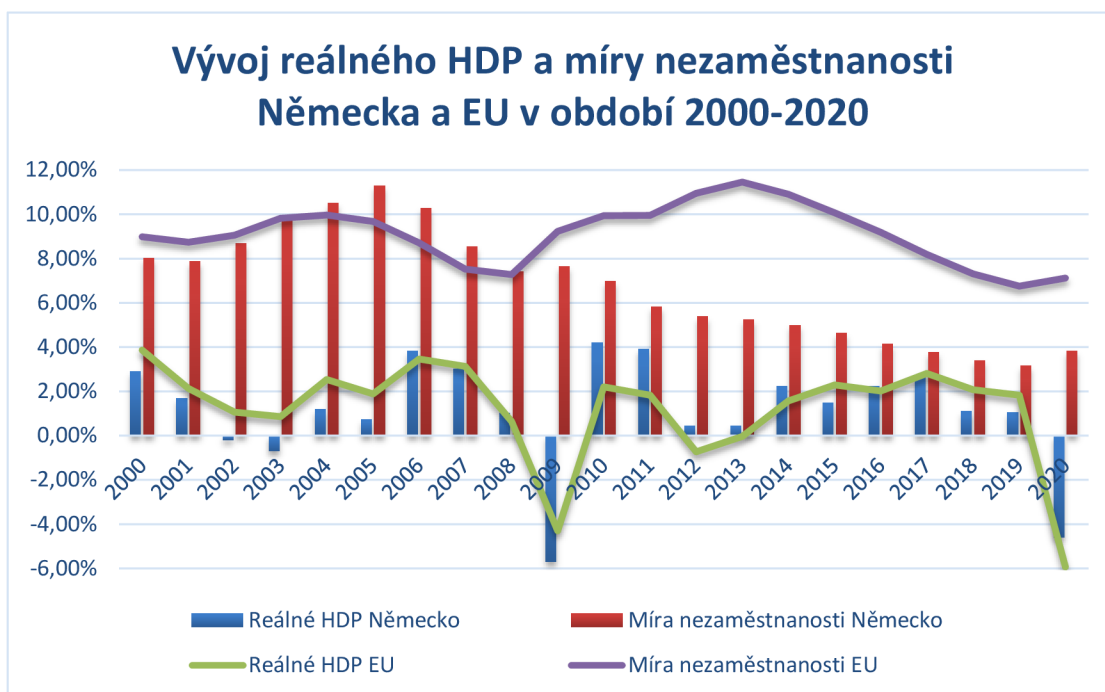
První balíček byl zahájen již v listopadu roku 2008 s názvem „Zajištění zaměstnanosti posílením růstu“. Součástí toho bylo zajištění 1000 zprostředkovatelen práce, prodloužení doby pobírání podpory během práce na zkrácený úvazek, vytvoření specifického programu pro málo kvalifikované

pracovníky, znovuzavedení degresivních odpisů pro dané investiční statky a nárůst veřejných investic (Cupalová, online, 2009).

Druhý balíček byl zaveden v lednu 2009. Usiloval o zajištění pracovních míst, posílení faktorů růstu a modernizaci země. Hlavními body jsou úlevy pro občany, posilování ekonomiky, zabezpečit zaměstnanost, zajištění dlouhodobé finanční politiky a značné investice do vzdělání, infrastruktury pro modernizaci země apod. (Cupalová, online, 2009).

Německá ekonomika zažívala konjunkturu v období 2005 až 2008 a lehce v roce 2011. V důsledku silného hospodářského vzestupu se zvýšila pracovní doba, zaměstnanost a hodinová produktivita. Nízké rozpočtové deficity částečně souvisely s rostoucím stavem trhu práce. V roce 2010 dosáhla celková zaměstnanost rekordní úrovně od sjednocení, kde zaměstnaných bylo 40,6 milionů. Pozitivní průběh byl i v následujících letech 2011 (41,16 mil.) a 2012 (41,57 mil.). Díky sociálním příspěvkům vzrostl v roce 2011 počet pracovních míst na 28,4 milionů (Funk, online, 2012).

Pandemie COVID-19 německou ekonomiku stejně jako globální ekonomiku přivedla do recese. V roce 2020 se reálné HDP Německa propadlo na -4,6 %. Pokles nebyl tak dramatický, díky stabilizačním balíčkům na podporu ekonomiky a stabilizaci příjmů. Restrikce měly negativní dopad na maloobchodní prodejny, naopak online obchod zaznamenal silný nárůst obratu. Silně zasažen byl sektor služeb, oproti tomu průmyslový sektor zaznamenal silný rozvoj (BMW, online, 2021). Německo reagovalo na krizi zvýšením investic pro digitální a energickou transformaci (OECD, online, 2020b). Od finanční krize Německo zaznamenalo největší pokles objemu dovozu a vývozu. Vývoj na trhu práce byl stabilní, došlo zde k nepatrnému nárůstu míry nezaměstnanosti na hodnotu 3,83 %. Nárůst zde byl v počtu lidí na zkrácený úvazek (BMW, online, 2021).

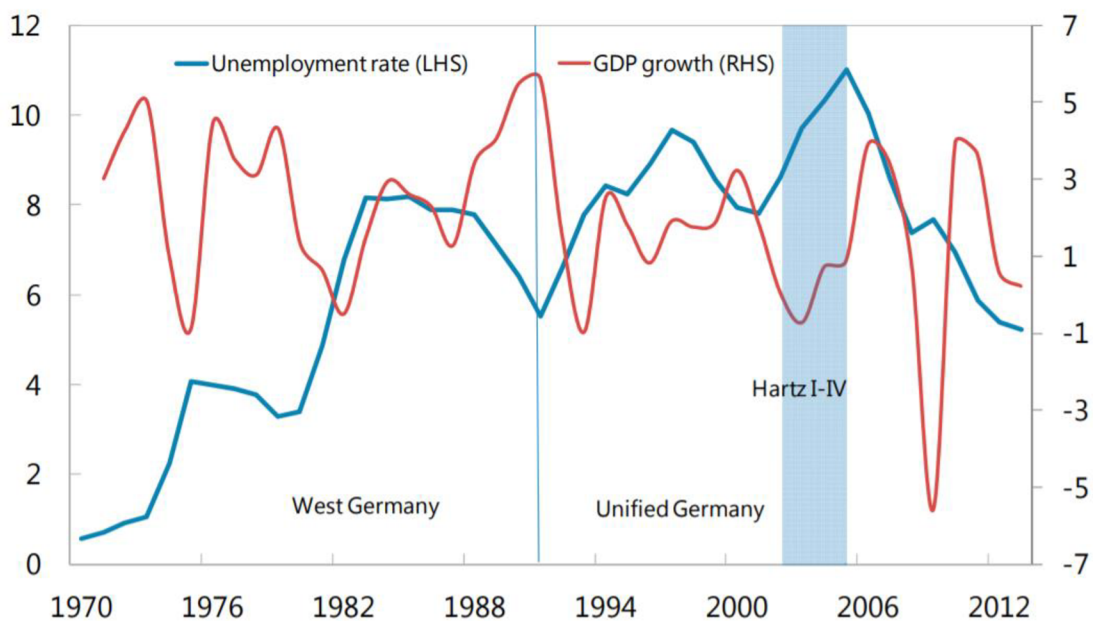

Graf 8 Vývoj reálného HDP a míry nezaměstnanosti Německa a EU v období 2000 - 2020

Zdroj: data převzata z OECD (2021a, 2021e), vlastní zpracování

4.2.1.3 Trh práce a jeho vývoj

Na německém trhu docházelo k podstatným změnám. Míra nezaměstnanosti od 70. let až do roku 2005 stoupala z jednoho hospodářského cyklu do dalšího. V případě, kdy hodnoty byly záporné, nezaměstnanost stoupla. Naopak, když se ekonomice vedlo, tak nezaměstnanost vykazovala pozitivní výsledky. V roce 2008, kdy nastala finanční krize, výsledky nezaměstnanosti nebyly vůbec špatné. V roce 2009 měla velká recese minimální vliv na nezaměstnanost (Knuth, online, 2014). Vývoj míry nezaměstnanosti a změny HDP mezi lety 1970 až 2012 lze vidět v grafu č. 9. Mimo jiné graf znázorňuje hranici, kdy došlo ke sjednocení Německa a období zavedení Hartzových reforem.

Graf 9 Míra nezaměstnanosti a změny HDP v Německu za období 1970 - 2012
Zdroj: Engbom, Detragiache, Raei, online, 2015

Důvody nárůstu nezaměstnanosti v Evropě v období 70. - 80. let 20. století viděli autoři v technologickém pokroku. Ten byl ovlivněn dovednostmi, vysokými dávkami v nezaměstnanosti, dále v poptávce po práci jako například náklady na nábor a propouštění. Někteří autoři poukazovali na nabídku práce, kde byla vytvářena potřeba pracovníků se pohybovat skrz obory. To zapříčinilo ztrátu dovedností pro daný obor, tedy zaměstnanec mohl sehnat práci pouze za nižší mzdu. Kvůli vysokým dávkám v dlouhodobé nezaměstnanosti bylo výhodnější zůstat nezaměstnaný. V případě, kdy došlo k oživení ekonomiky, míra nezaměstnanosti zůstávala vysoká. Tato situace nastala v Německu před zavedením reformy Hartz. Dávky v krátkodobé nezaměstnanosti dosahovaly v Německu podobných hodnot, jako byl průměr zemí OECD. Naopak dávky pro dlouhodobé nezaměstnané výrazně převyšovaly průměrnou hodnotu zemí OECD (Engbom, Detragiache, Raei, online, 2015).

Hartzovy reformy se zavedly v období mezi lety 2003 – 2005 s cílem zlepšit veřejné služby zaměstnanosti, zvýšit účinnost aktivní politiky trhu práce a zlepšit nezaměstnanost v Německu. Došlo k restrukturalizaci Federálního úřadu práce, reorganizaci místních agentur práce atd. (Engbom, Detragiache, Raei, online,

2015). Nově vznikla Spolková agentura práce, která řešila vyplácení veškerých dávek (Krčec, online, 2020).

Reforma Hartz IV. sjednotila podporu v nezaměstnanosti pro dlouhodobě nezaměstnané se sociální pomocí pro domácnosti v nouzi (Engbom, Detragiache, Raei, online, 2015). Podpora v nezaměstnanosti Arbeitslosengeld I. byla omezena na 18 měsíců, poté následovala Arbeitslosengeld II., která byla nižší. Navýšena byla dávka pro osoby nad 58 let až na dva roky. Rozšířena byla možnost částečných úvazků, aby nedocházelo k propouštění. V roce 2009 pracovalo na částečný úvazek 1,5 milionů pracovníků, což byl výrazný nárůst oproti předešlému roku (Krčec, online, 2020).

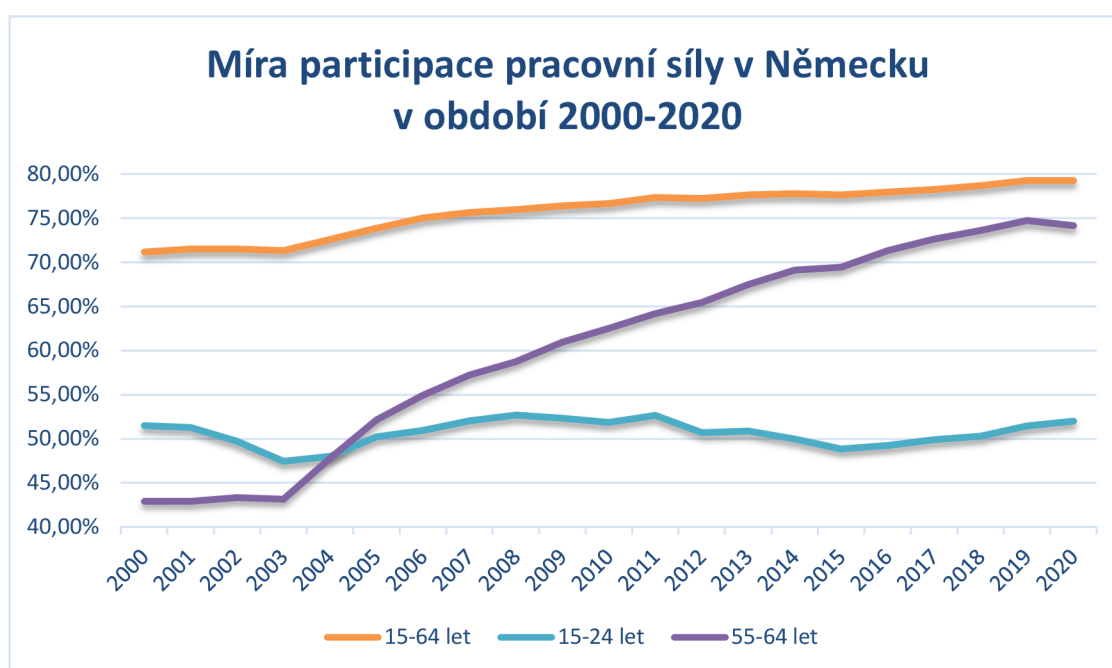
V listopadu 2008 byl schválen balíček „Beschäftigung und Stabilität in Deutschland zur Sicherung der Arbeitsplätze“, který pomohl zajistit pracovní místa. Došlo k založení zprostředkovatelen úřadu práce a programu pro nekvalifikované a starší obyvatelstvo. Země se snažila podpořit práci na poloviční úvazek pomocí částečného hrazení příspěvků na sociální pojištění zaměstnavateli. Zaměstnavatel mohl s kmenovými zaměstnanci sjednat částečný úvazek díky kurzarbeitu, ten pak v roce 2009 zabezpečil 300 tisíc pracovních pozic. Kurtzarbeit zajistil úlevu ve výdajích, které byly nižší než podpory v nezaměstnanosti (Krčec, online, 2020).

Knuth uvedl následující dopady zavedení Hartzových reforem, které byly vyhodnoceny na základě analýz:

- Dopad prvních tří reforem neboli před ukončením podpory v nezaměstnanosti způsobily zrychlený přechod z nezaměstnanosti do zaměstnání.
- Pozitivní dopad měly první tři reformy na sladění nezaměstnaných s pracovními místy obecně a pozitivní efekt na přechod do zaměstnání u dlouhodobě nezaměstnaných.
- Zrušení podpory v nezaměstnanosti způsobilo snížení nezaměstnanosti o 2,8 %.

- Sloučení podpory v nezaměstnanosti a sociální pomoci způsobilo snížení nezaměstnanosti pouze o 0,1 % i přesto, že se jednalo o snížení sociální podpory u 76 % pracovníků.
- Čtvrtá fáze dle analýzy snížila dlouhodobou nezaměstnanost o 1,4 % (Knuth, online, 2014).

Graf č. 10 zobrazuje míru participace pracovní síly neboli část populace ve věku 15 - 64 let, která je zaměstnána nebo hledá zaměstnání. V grafu je znázorněna situace, kdy do roku 2019 docházelo k narůstajícímu podílu obyvatel v produktivním věku, kteří opět vstupovali do pracovní síly. Míra participace starších pracovníků ve věku 55 až 64 let vzrostla ze 42,92 % (rok 2000) na 74,7 % (rok 2019). Vliv na tento nárůst měly převážně zavedené reformy, které omezily peněžní pobídky pro předčasný odchod do důchodu. Míra participace mladých lidí ve věku 15 – 24 let dle grafu nezaznamenala výraznou změnu a pohybuje se okolo 50 %.

Graf 10 Míra participace pracovní síly v Německu v období 2000 – 2020
Zdroj: data převzata z OECD (2021g), vlastní zpracování

Celosvětová pandemie COVID-19 narušila hospodářský růst a růst zaměstnanosti v Německu. Pro pokračující pozitivní vývoj je potřeba zajistit systém dalšího vzdělání a školení, který bude připravený na budoucnost pro snadnější přizpůsobení se změnám. Oproti prudkému poklesu HDP u míry nezaměstnanosti došlo k nepatrnému nárůstu. Důvodem je reakce vlády při rozšiřování osvědčeného režimu Kurzarbeit, nabídnutí podpory likvidity podnikům a další opatření. Vláda nabídla silnou podporu na ochranu pracovních míst a firem během krize. Pracovní trh se mění a s ním nabízená pracovní místa v důsledku digitalizace, technologického pokroku, stárnutí populace a přechodu na nízkouhlíkové hospodářství. Na základě toho je nutné dbát na zvyšování dovedností a rekvalifikaci, neboť krize může urychlit již existující trendy, které mění trh (OECD iLibrary, online, 2021c).

4.2.1.4 Analýza nezaměstnanosti mladých

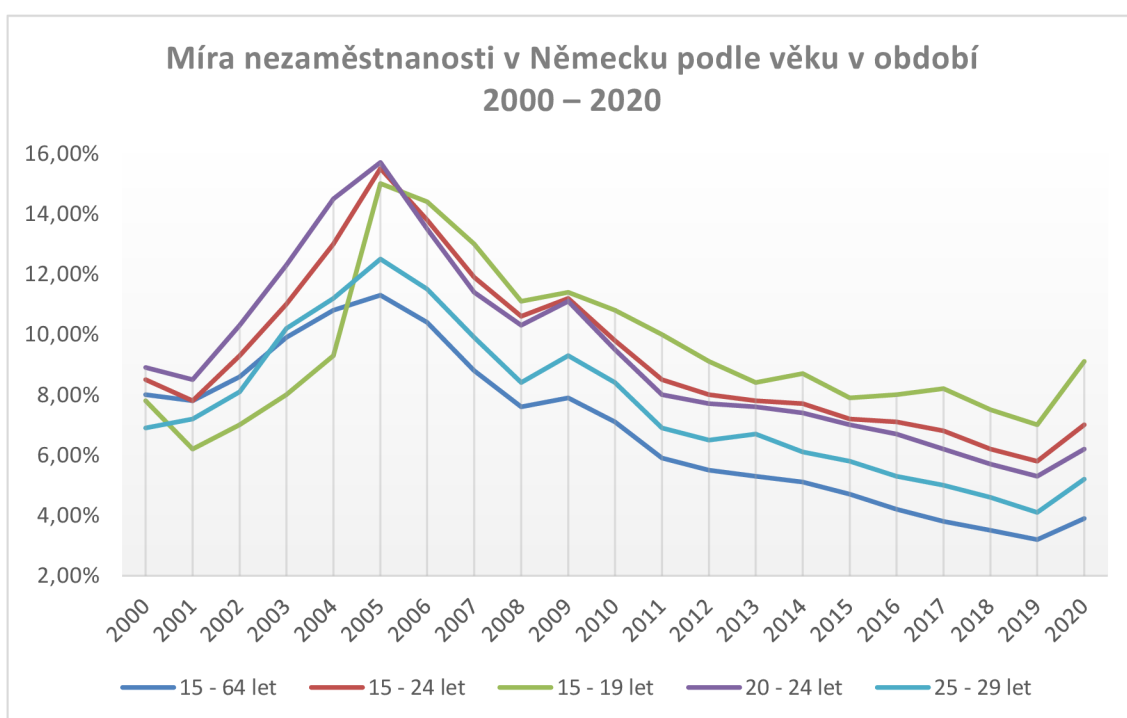
Dle grafu č. 11 lze zpozorovat dlouhodobou klesající tendenci v uvedených věkových kategoriích. Dopad hospodářské krize zde je minimální zejména díky Hartzovým reformám, které pomohly německému trhu práce. Celková míra nezaměstnanosti Německa dosahuje nejnižších hodnot v Evropské unii, to samé lze říct i o míře nezaměstnanosti mladých.

To, že německá nezaměstnanost v krizovém období dosahovala prakticky stejných hodnot jako v období před, lze považovat za zázrak. Krize z velké míry negativně zasáhla do nezaměstnanosti mladých, v případě Německa tomu tak nebylo. Míra nezaměstnanosti ve věku 15 – 24 let v roce 2007 dosahovala 11,90 %, tato hodnota byla po krizi roku 2009 nižší, a to o 0,7 %.

Německý vzdělávací systém je založený nejen na teorii, ale i na praktické výuce ve firmách. Na základě tohoto duálního systému země eliminuje počet nezaměstnaných absolventů na trhu práce. Odborného vzdělání, které firmy nabízejí, aby získaly kvalifikované zaměstnance, se zúčastní kolem 50 % absolventů. Do uvedeného systému se zapojují převážně malé a střední podniky. Stáž trvá přibližně 2 až 3,5 roku. Zavedeny jsou zde certifikáty, které jsou standardizovány ve všech průmyslových odvětvích po celé zemi a zahrnují důkazy o tom, co jednotlivec ví a co je schopen dělat. Společnosti se vyhnou

nákladům za školení, za nábor a eliminují rizika spojené s výběrem špatného zaměstnance. Učni zvyšují své šance se lépe uchytit na trhu práce, kde dochází k neustálým inovacím díky digitalizaci a automatizaci a zároveň zde vzniká sociální zapojení. Na základě výhod duálního systému Evropská komise zahájila iniciativu Evropské aliance pro učňovskou přípravu (BMBF, online, 2021).

Společnost Audi nabízí kariérní příležitost pro mladé lidi formou duálních studijních programů. Ty jsou zaměřené na autonomní řízení, elektrickou mobilitu, služby a digitalizaci (Audi MediaCenter, online 2021).

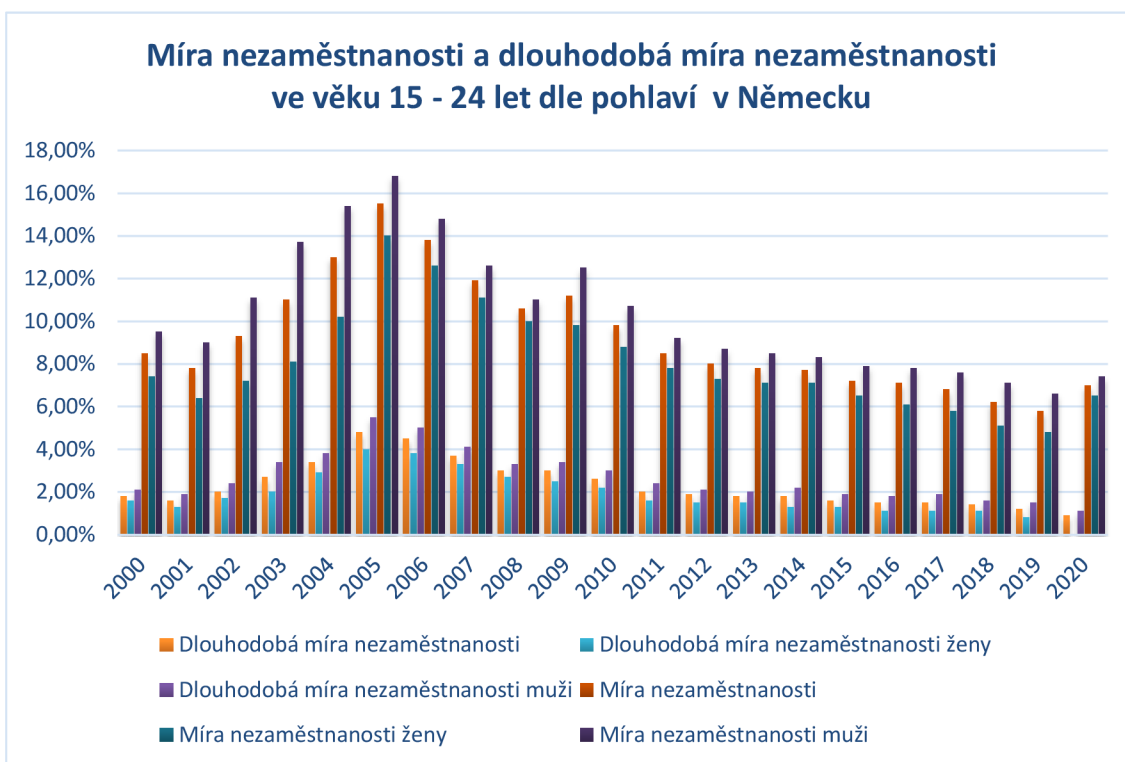
Graf 11 Míra nezaměstnanosti v Německu podle věku v období 2000 – 2020
Zdroj: data převzata z Eurostatu (2021g), vlastní zpracování

Graf č. 12 znázorňuje míru nezaměstnanosti a míru dlouhodobé nezaměstnanosti osob ve věku 15 – 24 let dle pohlaví. V Německu je míra nezaměstnanosti ve věku 15 – 24 let nízká v porovnání s ostatními státy Evropské unie. Problémem pro mládež v Německu je dlouhodobá nezaměstnanost, která například v roce 2006 tvořila necelých 33 % míry nezaměstnanosti mladých. Každopádně tato hodnota v následujících obdobích měla klesající tendenci a v roce 2020 klesla na necelých 13 %. Jedním z důvodů může být to, že absolventi

bez odborné přípravy nemají dobré pracovní příležitosti jako ti, kteří disponují odborným vzděláním.

Na základě grafu č. 12 lze vidět, že nezaměstnaní jsou zejména muži, a to jak v dlouhodobé míře nezaměstnanosti, tak i z pohledu míry nezaměstnanosti. Od roku 2005, kdy nezaměstnaných mužů bylo 16,8 %, klesala míra nezaměstnanosti až do roku 2019 a dosáhla hodnoty 6,6 %. Ženy též zaznamenaly klesající tendenci, kde v roce 2005 měla míra nezaměstnanosti hodnotu 14 % a klesla v roce 2019 na hodnotu 4,8 %. Dlouhodobá nezaměstnanost vykazovala také klesající trend. V kategorii žen tato míra klesla ze 4 % (2005) na hodnotu 0,8 % (2019) a u mužů z 5,5 % (2005) na hodnotu 1,1 % (2020). Po krizi v roce 2009 došlo u mužů k menšímu nárůstu míry nezaměstnanosti o 1,5 procentního bodu a u dlouhodobé míry nezaměstnanosti o 0,1 procentního bodu, poté došlo opět k poklesu. Efekt duálního systému se projevil u žen, kde během krize obě míry nezaměstnanosti stále klesaly.

Míra nezaměstnanosti mladých v roce 2020 kvůli krizi způsobené celosvětovou pandemií COVID-19 vzrostla o 1,2 % procentního bodu. Vyšší rozdíl v nárůstu hodnoty byl u žen, a to o 1,7 %. U mužů to pak bylo o 0,8 %. Pozitivní výsledky zaznamenala dlouhodobá míra nezaměstnanosti, kde hodnota klesla ze 1,2 % (2019) na 0,9 % (2020). Dle článku z IAB-FORUM byl zásadní problém v nestandardních pracovních smlouvách, které byly častěji ukončovány. To způsobilo rychlý přechod mladých ze zaměstnání do nezaměstnanosti. Absolventi odborného vzdělání a absolventi vysokých škol si už tak nedokázali zajistit další zaměstnání. V srpnu roku 2020 bylo v Německu 324 000 mladých nezaměstnaných. (Dietrich, Henseke, Achatz, Anger, Christoph, Patzina, online, 2021).

Graf 12 Míra nezaměstnanosti a dlouhodobá míra nezaměstnanosti ve věku 15 - 24 let dle pohlaví v Německu

Zdroj: data převzata z Eurostatu (2021g, 2021h), vlastní zpracování

4.2.2 Slovenská republika

Slovenská republika vstoupila v roce 2004 do Evropské unie stejně jako Česká republika. Zároveň v roce 2009 přijala euro, což podpořilo její vývoz a získala tak kontrolu nad inflací. Slovenská republika se potýká s problémy týkajícími se regionálních rozdílů, což lze vidět na disponibilních příjmech.

Dle dat OECD se očekává nárůst ekonomiky s hodnotou 2,7 % v roce 2021 a 4,3 % v roce 2022. Posílení růstového potencionálu ekonomiky, zvýšení produktivity a začlenění podpoří fondy EU. Růst investic bude vzhledem k nejistotě pomalý. Dojde k poklesu nezaměstnanosti, ale zůstane nad předkrizovou úrovní. Nezbytným krokem pro Slovenskou republiku je zavedení strukturálních reforem pro snadnější zavedení digitálních technologií a pomoc s uplatněním znevýhodněných skupin na pracovním trhu (OECD, online, 2020c).

4.2.2.1 Vzdělávací systém

Slovenský vzdělávací systém vychází ze stejného základu jako ten český, neboť dříve tyto dvě země tvořily jeden stát. Po roce 1993 si každá země svůj vzdělávací systém přetvořila na základě svých potřeb. Tyto změny jsou ovlivněny ekonomickým a společenským vývojem, mimo jiné i vstupem do Evropské unie, díky kvalifikačním požadavkům určitých profesí.

V postkomunistických zemích došlo k největšímu rozvoji v oblasti terciárního vzdělání. Na Slovensku mají menší zastoupení praktičtější zaměřené programy i přes jejich rostoucí význam. Vyšší zájem je o vysokoškolské studium na základě vzniku nových veřejných a soukromých škol. Na Slovensku dle dat OECD došlo k nárůstu míry vstupu neboli k nárůstu počtu poprvé zapsaných ke studiu. Tato míra mezi lety 2000 – 2008 vzrostla na Slovensku z 37 % na 72 %, což představuje větší nárůst než v České republice (z 26 % na 57 %). Na základě toho v roce 2009 Slovenská republika překročila o více než 15 % průměr OECD a EU19 (Kleňhová, online, 2011). Velmi populární je pro slovenské studenty studium na českých vysokých školách, které je bezplatné. Dle dat Českého statistického úřadu studium v České republice si zvolilo v roce 2019 kolem 21 tisíc studentů ze Slovenska (CZSO, online, 2021a).

Vzdělávací systém na Slovensku se dělí na následující stupně vzdělání:

- Primární stupeň vzdělání a nižší sekundární vzdělání - řadí se do povinné školní docházky, začíná v 6 letech, na rozdíl od české je desetiletá. Devět let je žák na základní škole a jeden rok v rámci středoškolského vzdělání. Organizace je odlišná, první stupeň trvá 4 roky a druhý 5 let. Žák po čtvrtém ročníku může přestoupit na víceleté gymnázium. Docházka je zakončena vysvědčením s doložkou získání nižšího středního vzdělání.
- Vyšší sekundární vzdělání - nabízí všeobecné nebo odborné vzdělání. Skládá se z gymnázií, středních odborných škol nebo konzervatoří. Zakončené je maturitní zkouškou nebo závěrečnou zkouškou s obdržením výučního listu.

- Postsekundární vzdělání - je na 2 roky a slouží k vykonání maturitní zkoušky nebo pomaturitní zkoušky.
- Vyšší odborné vzdělání - tříleté studium na střední odborné škole nebo konzervatoři s vysvědčením o absolventské zkoušce a absolventském diplomu.
- Vysokoškolské vzdělání - má tři stupně:
 - 1. stupeň - bakalářské, kde absolvent získá vysokoškolský diplom s titulem Bc.
 - 2. stupeň - magisterské či doktorské, kde absolvent získá vysokoškolský diplom s titulem u magisterského stupně např. Ing., MUDr. a u doktorského např. PharmDr., JUDr.
 - 3. stupeň - doktorandské, kde absolvent získá vysokoškolský diplom s titulem PhDr. (European Commission, online, 2021b).

4.2.2.2 Situace v období krize

Slovenská republika se na začátku 20. století potýkala s nízkou dynamikou hospodářského růstu a bylo zapotřebí zavést zásadní reformy a provést nezbytné změny. Pozitivní dopad těchto reforem se začal projevovat po roce 2004, kde docházelo k zrychlení růstu HDP (Buček, online, 2010). Tento nárůst lze vidět na grafu č. 13, kdy hodnota z roku 2004 5,28 % vzrostla v roce 2007 na 10,83 %. Pozitivní vývoj zaznamenala i míra nezaměstnanosti, která s hodnotou 18,36 % z roku 2004 klesla v roce 2008 téměř o polovinu na hodnotu 9,57 %.

Slovenská republika tím upoutala pozornost zahraničních investorů a zvýšil se příliv přímých zahraničních investic. Na perspektivě země se podílel vstup do Evropské unie a NATO. Zajištěna byla politická stabilita a lepší podnikatelské prostředí (Buček, online, 2010). Finanční a ekonomická krize zabránila dalšímu pokračování pozitivního vývoje Slovenské republiky.

V roce 2008 byl založen monitorovací výbor dopadů globální krize. Náplní bylo analyzovat možné dopady finanční krize na podnikatele, malé a střední podniky. Pro období 2008 - 2009 byl vládou ratifikován Národní program reforem Slovenské republiky. Ten byl rozdělen na tři části.

Součástí první části bylo posouzení opatření Národního programu reforem v období 2006 – 2008, krátkodobá opatření Modernizačního programu Slovensko.

Druhá část se zabývala stavem fiskální politiky, makroekonomickými ukazateli a informovala o financování opatření národního programu reforem (Krček, online, 2020).

Slovenská republika zavedla následující opatření na trhu práce platná od března roku 2009, které měly sloužit k eliminaci dopadů hospodářské krize:

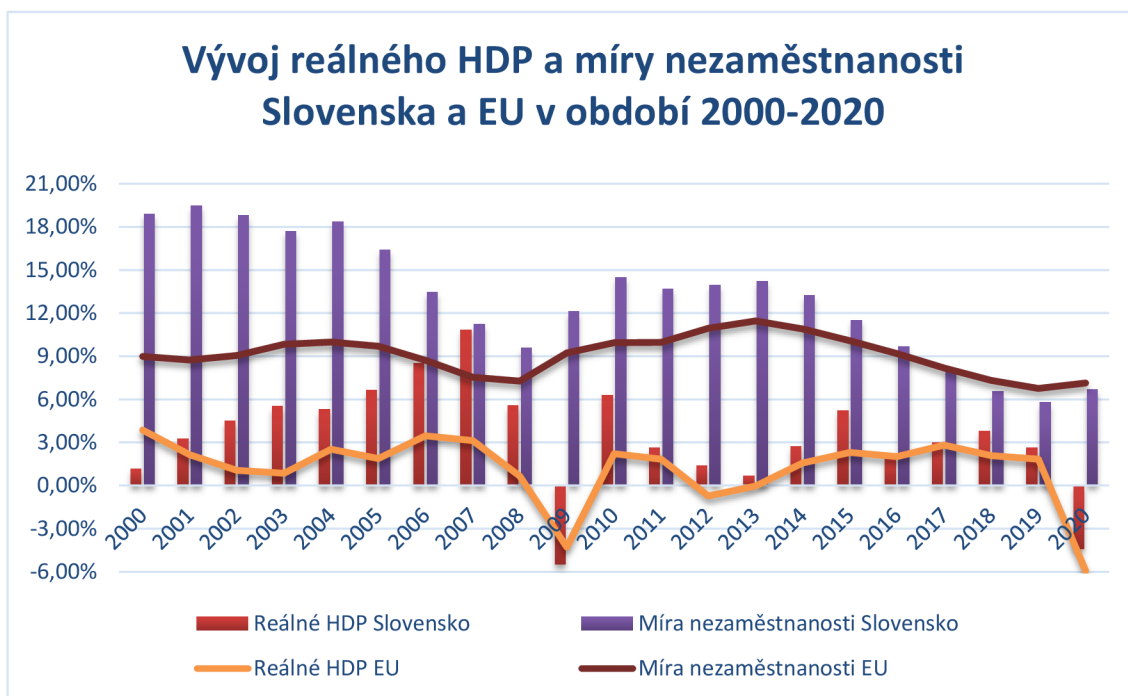
- Příspěvek na podporu udržení zaměstnání, kde byla poskytnuta náhrada mzdy ve výši nejméně 60 %, s cílem zabránit propouštění zaměstnanců z důvodu hospodářské krize (Cupalová, online, 2009). Příspěvek sloužil na úhradu pojistného na sociální a zdravotní pojištění za zaměstnance, pokud dojde k přerušení provozu podniku (Krček, online, 2020).
- Příspěvek na podporu vytváření nových pracovních míst pro uchazeče, kteří jsou v evidenci nejméně 3 měsíce (Cupalová, online, 2009). Aby zaměstnavatel obdržel tento druh příspěvku, je nutné provozovat svou činnost v minimální délce jednoho roku (Krček, online, 2020).
- Příspěvek ke mzdě zaměstnance sloužící ke zvýšení motivace hledat a přijmout i méně placené místo.
- Příspěvek na podporu samostatné výdělečné činnosti s cílem zvětšit zájem o samostatně výdělečnou činnost u uchazečů o zaměstnání (Cupalová, online, 2009).

Třetí část zahrnovala snížení daňového zatížení občanů, kteří spadali do nízkopříjmových a středně příjmových skupin. Podpora rozvoje vědy a výzkumu spolu se zvýšením energetické účinnosti se řadily mezi další podstatné kroky té doby. Spolu s opatřeními, které slovenská vláda zavedla, výsledný schodek státního rozpočtu v roce 2009 dosáhl 204,7 mil. eur. Přístup slovenské vlády lze hodnotit jako proaktivní. Zejména usilovala o zvýšení poptávky, oživení výroby a spotřeby (Krček, online, 2020).

Slovensko, které bylo silně závislé na exportu, v roce 2009 přijalo společnou evropskou měnu euro. Na počátku ekonomické krize se Slovensko potýkalo hlavně

s průmyslovou krizí. Z grafu je patrný nárůst míry nezaměstnanosti, kdy v roce 2010 dosáhla 14,50 %. Tuto míru ovlivnili pracovníci, kteří se vraceli v roce 2009 ze zahraničí kvůli ztrátě zaměstnaní v důsledku krize. Pokles zaměstnanosti v zahraničí byl z 176,7 tisíc z roku 2008 na 128,8 tisíc z roku 2009 (Buček, online, 2010).

V roce 2020 došlo k menšímu propadu ekonomiky než ve výše zmíněných zemích, kde HDP kleslo na -4,40 %. Dle OECD se na tomto výsledku podílela odolnější soukromá spotřeba. Došlo k rychlému zotavení ekonomické aktivity spolu se silným růstem vývozu a nárůstem soukromé spotřeby. Zavedena byla fiskální stimulační opatření, zkrácená pracovní doba, která měla zabránit nárůstu nezaměstnanosti. V průběhu dalších let se očekává nárůst ekonomiky, oslabení růstu exportu a investic. Trh práce se zlepšuje a s tím i růst mezd. Pomocí fondů EU by mělo dojít k posílení růstového potenciálu ekonomiky, produktivity a podpora v rozvoji digitální infrastruktury (OECD, online, 2020c).

Graf 13 Vývoj reálného HDP a míry nezaměstnanosti Slovenska a EU v období 2000 - 2020

Zdroj: data převzata z OECD (2021a, 2021e), vlastní zpracování

4.2.2.3 Trh práce a jeho vývoj

Vývoj trhu práce na Slovensku byl dán střídáním moci mezi levicovými a pravicovými vládami. Levicové vlády se zabývaly zvýšením ochrany pracovníků a pravicová vláda se snažila o flexibilitu práce. Mezi podmínky pro zavedení reformy patřily vysoká nezaměstnanost, světová hospodářská krize a důraz Evropské unie na fiskální disciplínu.

V roce 2001 došlo k liberalizaci trhu práce a zavedení flexibility na základě přijetí nového zákoníku práce. Zavedena byla následující opatření:

- Zjednodušené ukončení pracovní smlouvy – zrušena povinnost zajistit odstupné a zaplacenou výpovědní dobu. Tím došlo ke snížení nákladů.
- Zvýšení dohody o provedení práce ze 100 hodin ročně na 300 hodin ročně.
- Pracovněprávní vztahy se staly flexibilnější s poskytnutím neomezeného prodloužení smluv na dobu určitou se snadnějším ukončením (také u smluv na částečný úvazek).
- Možnost rozšířit limit pro přesčasy bez nutnosti souhlasu odborů a Národního úřadu práce (Evropský odborový institut, online, 2019).

Práce odborů byla oslabena a po parlamentních volbách v roce 2006 s vítěznou stranou SMER-SD vznikla dohoda o zrušení některých dříve přijatých změn. Nová novela zákoníku práce proběhla v roce 2007 s následujícími kroky:

- Obnovena povinnost vyplácet odstupné i výpovědní dobu. Odstupné bylo v některých případech navýšeno.
- Pohotovostní služba se stala součástí přesčasových hodin.
- Omezeno rozšíření a prodloužení smlouvy na dobu určitou na jednu smlouvu za 3 roky. Ukončení smlouvy na dobu určitou a částečný úvazek měly přísnější pravidla.

Pro vyšší flexibilitu trhu práce v souvislosti s hospodářskou krizí vláda v roce 2009 zavedla konto pružné pracovní doby (flexikonto), které mělo udržet pracovní sílu i přes výrobní přestávky.

V roce 2010 byl zákoník práce liberalizován.

- Flexikonto se řadilo mezi trvalý nástroj pružnosti.
- Znovu došlo ke zrušení výpovědní doby i odstupného a propouštění bylo opět zjednodušeno.
- Smlouva na dobu určitou se stala pružnější.
- Byla posílena zásada rovného zacházení při agenturním zaměstnávání pomocí pracovních podmínek a podmínek zaměstnání (Evropský odborový institut, online, 2019).

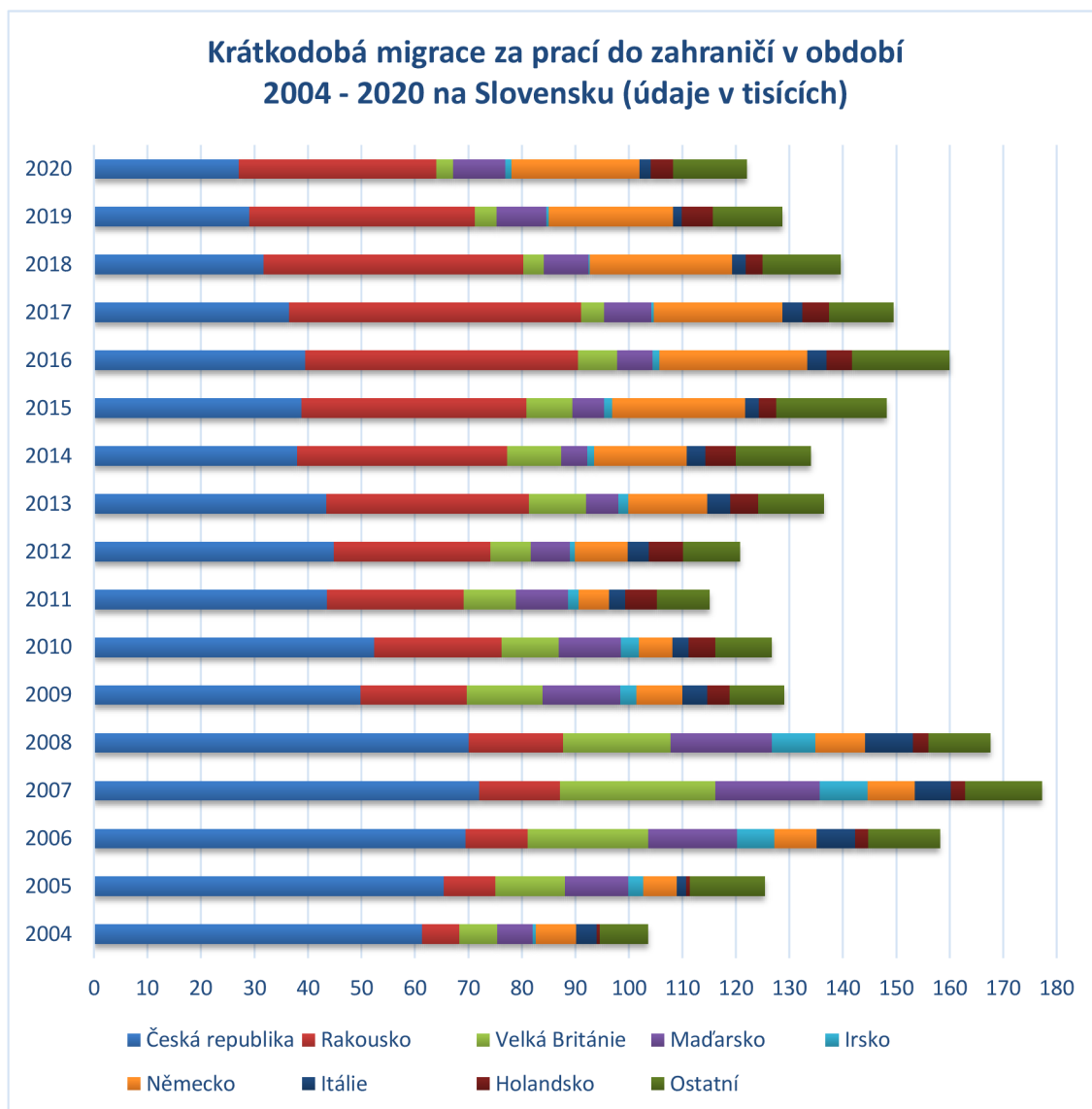
Novela zákoníku práce v roce 2012 znovu zavedla přísnější pravidla pro obnovování smluv na dobu určitou, obnovila kumulaci výpovědní doby a odstupného, posílila pozici odborů, stanovení nového konta pracovní doby atd. (Evropský odborový institut, online, 2019).

Zaměstnavatelé nebyli povinni do roku 2013 odvádět sociální příspěvky za nejčastější formy flexibilního zaměstnávání. Tedy od roku 2013 se zavedly povinné odvody sociálního a zdravotního pojištění. V roce 2015 došlo ke snížení odvodů na zdravotní pojištění zaměstnanců s nízkou mzdou. Došlo tak ke snížení mzdových nákladů zaměstnavatelů a zvýšení čisté mzdy nízkopříjmových zaměstnanců, neboť Slovensko bylo kritizováno za vysokou daňovou zátěž za tyto zaměstnance (Kahanec, Sedláková, online, 2016).

Mezi lety 2015 - 2016 došlo ke změnám v systému sociálních dávek pro podporu zaměstnávání dlouhodobě nezaměstnaných. Za určitých podmínek zde nedocházelo ke ztrátě nároku na pomoc v hmotné nouzi v případě, kdy si nezaměstnaná osoba našla zaměstnání. Dále vznikla možnost osvobození od daně ze mzdy včetně sociálního a zdravotního pojištění na jeden rok. V roce 2015 tento nástroj platil v méně rozvinutých regionech pro nezaměstnané alespoň šest měsíců. Na zvýšení podpory týkající vytváření pracovních příležitostí pro absolventy zavedlo Slovensko dotace na první pravidelně placená místa. Toto

opatření nabylo účinnosti v roce 2015 na základě novely zákona o zaměstnanosti. Tyto dotace byly financovány z rozpočtu Evropské unie a z národní alokace Evropského sociálního fondu. Dále od roku 2015 byl poskytnut regulační rámec pro účast studentů na praktickém vyučování, kde došlo k uzavření smlouvy mezi zaměstnavateli, školou i studentem. Duální vzdělání bylo podpořeno snížením daňového základu pro zaměstnavatele (Kahanec, Sedláková, online, 2016). Cílem změn po roce 2016 bylo posílení pracovních pozic při hledání zaměstnání např. povinné navrhování mezd v nabídkách práce či zákaz zaměstnavatelům zveřejňovat mzdu mezi zaměstnanci (Evropský odborový institut, online, 2019).

Se vstupem Slovenské republiky do Evropské unie se zvýšila migrace pracovních sil. Graf č. 14 znázorňuje vývoj krátkodobé migrace za prací do zahraničí od roku 2004 do roku 2020. V roce 2007 dosáhla na hranici 177 tisíc migrujících pracovníků. Poté došlo k poklesu v souvislosti s hospodářskou krizí a vzniklé recese na trhu práce. V roce 2016 došlo opět k nárůstu na hodnotu 160 tisíc pracovníků, ale od tohoto roku migrace klesá. K tomuto poklesu přispěla pandemie COVID-19, která zapříčinila mnoho opatření např. uzavírání hranic, které komplikovaly práci v zahraničí. Z počátku největší migrační proud směřoval do České republiky, což je pochopitelné vzhledem k rychlé jazykové adaptabilitě a lepší efektivnosti trhu práce než na Slovensku. Tento trend však postupně klesal a docházelo k posílení migračních toků do Rakouska nebo Německa. Mezi možné důvody zvyšujícího se zájmu o tyto destinace je vyšší platové ohodnocení a možnost kariérního růstu. Zároveň většina dnešních uchazečů o zaměstnání disponuje lepší jazykovou vybaveností nežli v předchozích letech. Klesající trend lze vidět i v případě Velké Británie, která v roce 2020 odešla z Evropské unie a tím omezila krátkodobou migraci za prací. Slovenská republika sice zaznamenala za poslední léta pokles migrace, ale přesto stále dosahuje vysokých hodnot.

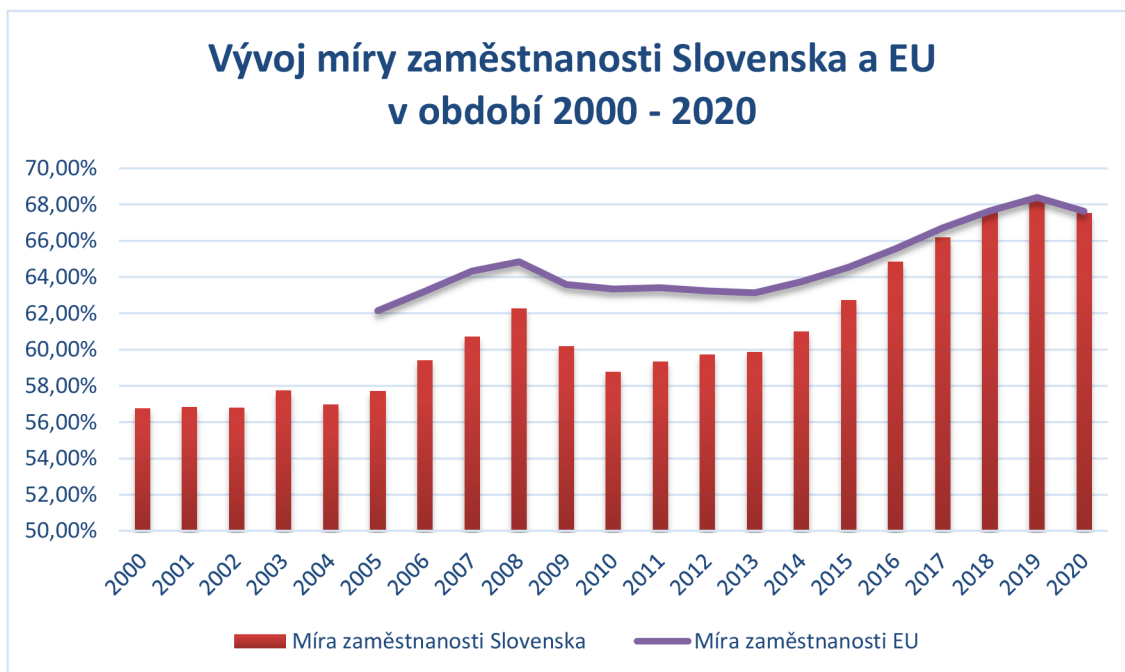

Graf 14 Krátkodobá migrace za prací do zahraničí v období 2004 - 2020 na Slovensku

Zdroj: data převzata ze Statistical Office of the Slovak Republic (2020), vlastní zpracování

Na Slovensku panují značné regionální rozdíly. Atraktivnější oblastí pro zahraniční investory je západní část. Dle grafu č. 15 lze vidět, že se země v roce 2000 potýkala s nízkou mírou zaměstnanosti, a to 56,77 %. Prakticky do roku 2015 se nedokázala přiblížit k průměru Evropské unie. V roce 2019 Slovensko vykazovalo míru zaměstnanosti 68,42 %, kde lehce předčilo hodnotu Evropské unie. V roce 2020 došlo k mírnému poklesu míry zaměstnanosti na hodnotu

67,53 %. Důležitou roli pro zachování pracovních míst v souvislosti s pandemií COVID-19 hrály vládní programy, které měly za cíl udržet pracovní místa a tím i zaměstnanost.

Graf 15 Vývoj míry zaměstnanosti Slovenska a EU v období 2000 - 2020

Zdroj: data převzata z OECD (2021f), vlastní zpracování

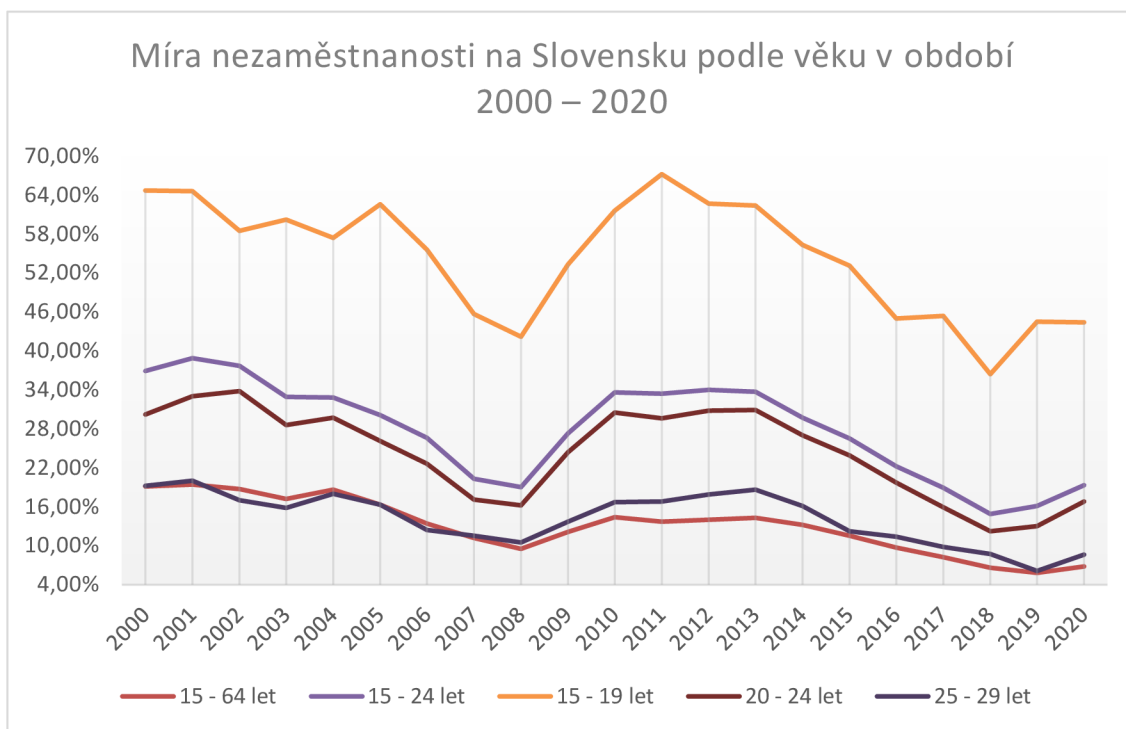
4.2.2.4 Analýza nezaměstnanosti mladých

Slovenská republika dlouhodobě vykazuje vyšší hodnoty míry nezaměstnanosti, než je průměr Evropské unie, zároveň se řadí mezi země s nejvyšší mírou nezaměstnanosti v Evropské unii. Graf č. 16 zobrazuje dlouhodobý vývoj míry nezaměstnanosti rozdělený do věkových kategorií. Z grafu vyplývá, že mladí lidé mají problém s nalezením zaměstnání. Slovenská republika se potýká s velkými regionálními rozdíly, kde nejvyšší zaměstnanost je v západní části například v Bratislavském kraji, naopak nejhůře jsou na tom východoslovenské regiony. S příchodem Slovenska do Evropské unie v roce 2004 nezaměstnanost klesla. Vliv na to měl příchod zahraničních investorů, zejména v oblasti automobilového průmyslu, a reformy nové vlády v roce 2006. S nástupem hospodářské krize nezaměstnanost začala růst, a to ve všech zmiňovaných věkových kategoriích. Docházelo k hromadným propouštěním

a nevytvářela se nová pracovní místa. Vláda zde měla pomoci trhu práce zrušením některých opatření, která negativně ovlivňovala nezaměstnanost, kde například částečný úvazek disponoval přísnými pravidly. Zákoník práce se zde měnil na základě vlády, která byla u moci. Dá se říct, že do roku 2013 nedocházelo k výraznému poklesu míry nezaměstnanosti.

V roce 2011 bylo Slovensko třetí zemí s nejvyšší nezaměstnaností mladých v Evropské unii. Následně zde došlo k přerozdělení financí z operačního programu ESF vzdělání do operačního programu zaměstnanost a sociální inkluze. Na základě spolupráce ministerstva práce se zaměstnavateli došlo k vytvoření pracovních míst pro mladé. Ty byly dotované z fondů Evropské unie a zaměstnavateli. Článek poukazuje na fakt, že Slovenská republika nedokáže snížit nezaměstnanost mladých lidí natolik, aby zlepšila své postavení v evropském měřítku, neboť zde nedochází k dostatečné implementaci projektů ESF, které jsou zaměřené na systémové změny obsahující kodaňské nástroje (CEDEFOP, online, 2012).

Od roku 2014 začala míra nezaměstnanosti klesat do roku 2018. Nejvýraznější pokles mezi lety 2013 a 2018 byl u věkové skupiny 15 – 19 let, a to o 26 %. Následně u skupiny ve věku 15 – 24 let a 20 – 24 let byl pokles o necelých 19 procentních bodů. U celkové míry nezaměstnanosti byl pokles méně než poloviční, tedy 7,7 %. Na základě krize týkající se pandemie COVID-19 míra nezaměstnanosti od roku 2019 opět vzrostla i přes zavedení opatření proti růstu nezaměstnanosti jako například zavedení zkrácené pracovní doby.

Graf 16 Míra nezaměstnanosti na Slovensku podle věku v období 2000 – 2020

Zdroj: data převzata z Eurostatu (2021g), vlastní zpracování

V porovnání kategorií si nejlépe vedou osoby ve věku 25 – 29 let, kdy převážná většina lidí v tomto věku získají vyšší stupeň vysokoškolského vzdělání. Dle grafu lze pozorovat, že jednu z nejvyšší míry nezaměstnanosti vykazuje kategorie ve věku 15 – 19 let. Tedy dalo by se říci, že ti, kteří nemají vyšší stupeň vzdělání, hůře nalézají uplatnění na trhu práce, což potvrzuje tabulka č. 1. Ta zobrazuje míru nezaměstnanosti dle úrovně vzdělání v rozmezí 15 – 29 let. Je patrné, že nejvyšší zastoupení zde mají osoby s nejnižším vzděláním. Z uvedeného lze konstatovat, že čím vyšší vzdělání, tím vyšší šance se lépe uplatnit na trhu práce. Skupina, která získala terciární vzdělání tedy vysokoškolské, je na tom podstatně lépe než zbylé kategorie, a to ve všech sledovaných obdobích.

Míra nezaměstnanosti dle úrovně dosaženého vzdělání na Slovensku ve věku 15 – 29 let			
	0-2 = primární a nižší sekundární vzdělání		
	3-4 = vyšší sekundární a postsekundární tertiární vzdělání		
	5-8 = terciární vzdělání		
ROK/ÚROVEŇ	0-2	3-4	5-8
2000	71,00 %	28,00 %	11,70 %
2001	71,50 %	29,10 %	12,60 %
2002	72,40 %	26,80 %	8,80 %
2003	68,20 %	23,50 %	8,90 %
2004	69,50 %	22,70 %	12,30 %
2005	76,20 %	19,60 %	8,80 %
2006	70,70 %	16,00 %	6,70 %
2007	64,80 %	12,40 %	9,30 %
2008	59,50 %	11,90 %	7,80 %
2009	63,70 %	18,30 %	9,70 %
2010	65,30 %	22,50 %	13,10 %
2011	61,30 %	22,40 %	14,20 %
2012	63,50 %	23,30 %	15,60 %
2013	58,60 %	23,90 %	15,80 %
2014	51,90 %	20,40 %	13,90 %
2015	49,20 %	16,00 %	12,70 %
2016	47,50 %	14,00 %	11,00 %
2017	40,30 %	11,00 %	10,10 %
2018	44,40 %	7,90 %	8,40 %
2019	45,20 %	7,50 %	5,10 %
2020	44,30 %	11,30 %	7,80 %

Tabulka 1 Míra nezaměstnanosti dle úrovně dosaženého vzdělání na Slovensku ve věku 15 – 29 let

Zdroj: data převzata z Eurostatu (2021k), vlastní zpracování

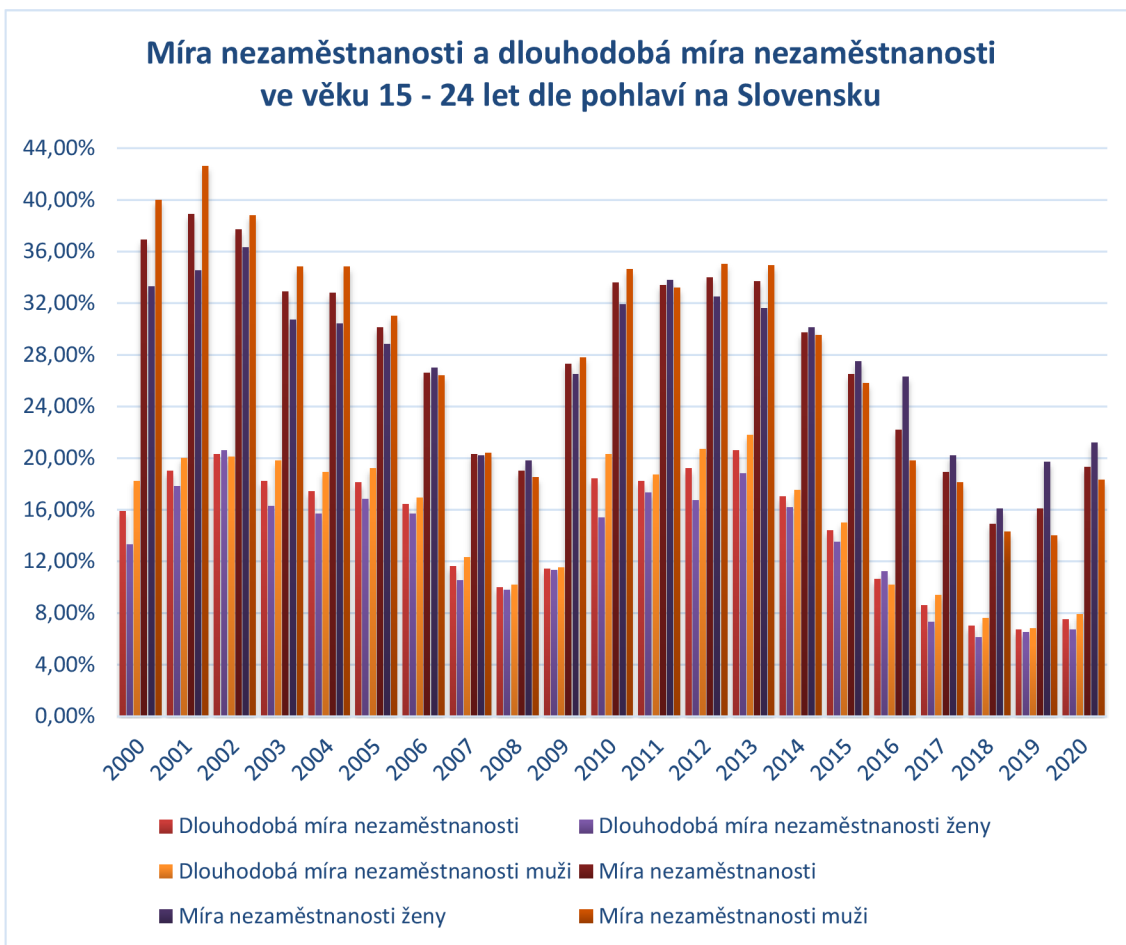
To, že Slovenská republika vykazuje jednu z nejvyšší míry nezaměstnanosti mladých žen a mužů v Evropské unii, potvrzuje graf č. 17, kde hodnoty dosahují vysokých čísel. U dlouhodobé míry nezaměstnanosti lze říci to samé. V roce 2005 dlouhodobá míra nezaměstnanosti tvořila 61,65 % míry nezaměstnanosti mladých. V roce 2020 byla zaznamenána nejmenší hodnota za posledních 20 let, a to 38,86 %. Průběh grafu se odráží od událostí, které v té době panovaly.

Zobrazuje situaci od vstupu do Evropské unie, kde došlo k poklesu nezaměstnanosti, přes hospodářskou krizi v roce 2008, kde následkem bylo propouštění zaměstnanců, až k postupnému oživení ekonomiky a následnému příchodu další světové krize související s pandemií COVID-19.

Situace týkající se pohlaví znázorňuje skutečnost, že na slovenském trhu práce jsou v případě dlouhodobé míry nezaměstnanosti bez zaměstnání převážně muži. Dlouhodobá míra nezaměstnanosti mužů klesla o více než polovinu z 21,8 % (2013) na 7,9 % (2020). U žen klesla hodnota z roku 2002 20,6 % na hodnotu 6,7 % v roce 2020, což znamená také více než poloviční pokles. Celková dlouhodobá míra nezaměstnanosti klesla v roce 2020 na hodnotu 7,5 %, tudíž mladí jsou schopni najít zaměstnání v krátkém čase.

Míra nezaměstnanosti má podobný průběh jako dlouhodobá míra nezaměstnanosti. Na konci sledovaného období u míry nezaměstnanosti převažují nezaměstnané ženy. U mužů byl zaznamenán pokles ze 42,6 % (2001) na 14 % (2019), v roce 2020 hodnota vzrostla o 4,3 procentního bodu. U žen klesla hodnota z 36,30 % (2002) na 16,10 % (2018) a v roce 2020 došlo k nárůstu o 5,10 procentního bodu. Restrukturalizace slovenské ekonomiky a nárůst počtu pracovních sil způsobil to, že na začátku sledovaného období míra nezaměstnanosti dosahovala vysokých hodnot. Nárůst počtu pracovních sil zapříčinila novela zákona o nezaměstnanosti, která zpřísnila možnost pobírání podpory v nezaměstnanosti a snížila maximální výšku a dobu pobírání podpory v nezaměstnanosti (Švecová, Rajčáková, online, 2013). Na základě grafu tyto příčiny měly narativní dopad zejména na skupinu zastoupenou muži. Ke zlepšení situace později přispěl vstup do EU a přijetí společné měny euro. Na konci sledovaného období je tomu naopak, kdy trh práce nabízí pozice, které jsou převážně zastoupeny muži, a tím je jejich míra nezaměstnanosti nižší.

Nezaměstnanost mladých negativně ovlivňuje slovenskou ekonomiku, proto ti, kteří nenaleznou uplatnění na tuzemském trhu práce, mohou hledat pracovní příležitosti v zahraničí za výhodnějších finančních podmínek.

Graf 17 Míra nezaměstnanosti a dlouhodobá míra nezaměstnanosti ve věku 15 - 24 let dle pohlaví na Slovensku

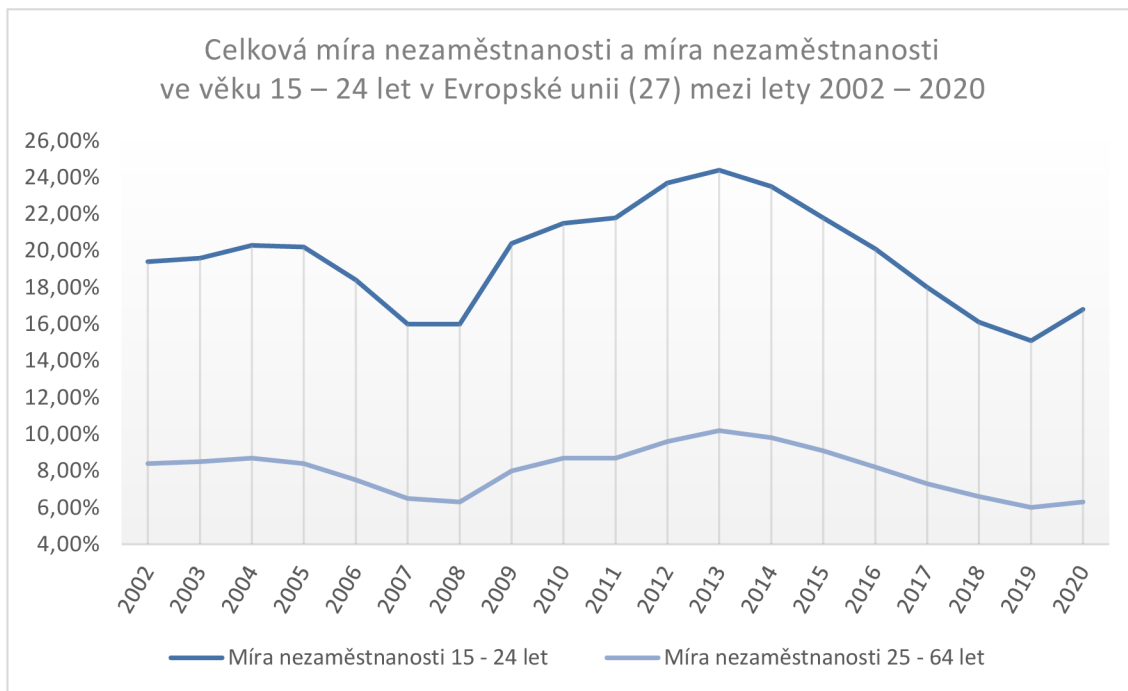
Zdroj: data převzata z Eurostatu (2021g, 2021h), vlastní zpracování

4.2.3 Mezinárodní srovnání nezaměstnanosti mladých

V mezinárodním srovnání jsou mezi zeměmi značné rozdíly v míře nezaměstnanosti mladých. Často se jedná o skupiny z etnických menšin či obyvatelé chudších oblastí apod. V příloze č. 1 je přehled zemí Evropské unie s hodnotami míry nezaměstnanosti ve věku 15 – 24 let za období 2000 - 2020. Mezi země, které často převyšují průměrné hodnoty Evropské unie, patří Řecko, Španělsko, Chorvatsko, Itálie a Slovensko. Naopak nejlépe situaci zvládají v Německu, Rakousku, Dánsku, Nizozemsku a v České republice. V tabulce je uvedena i Velká Británie, která již není členem Evropské unie od roku 2020.

Graf č. 18 znázorňuje, že nezaměstnanost mládeže v Evropské unii je trvale vysoká. Nezaměstnanost ve věku 25 – 64 let je podstatně nižší než nezaměstnanost mladých ve věku 15 – 24 let, která mnohdy dosahuje nadpolovičně vyšších hodnot. Podstatně lépe si před krizí na trhu práce vedla populace dosahující vyššího věku, kde rozdíl v porovnání s věkovou skupinou 15 – 24 let představoval cca 11 %. Tento negativní vývoj dále pokračoval i po světové krizi, kdy rozdíl v roce 2013 vzrostl na 14,20 %. Poté postupně klesal až do roku 2019, kde pokles byl o 5,10 procentního bodu v porovnání s rokem 2013. V roce 2020 důsledkem krize související s pandemií COVID-19 rozdíl opět vzrostl. Z grafu je patrné, že nejen hospodářská krize z roku 2008, ale i současná krize měly silnější dopad na mladší věkovou skupinu a tím jí zkomplikovala získat výhodnější postavení na trhu práce.

Dle Eurostatu nejvíce nezaměstnaných v EU ve věku 15 – 24 let bylo v roce 2013, a to 4,665 milionů osob. U věkové skupiny 25 – 64 let byla hodnota až 4x vyšší neboli 18,363 milionů. Poté docházelo k poklesu u obou kategorií, kde v roce 2019 tvořilo mladých nezaměstnaných 2,751 milionů a dospělých 11,521 milionů. V roce 2020 došlo k nárůstu o cca 400 tisíc u obou věkových skupin (EUROSTAT data, online, 2021f).

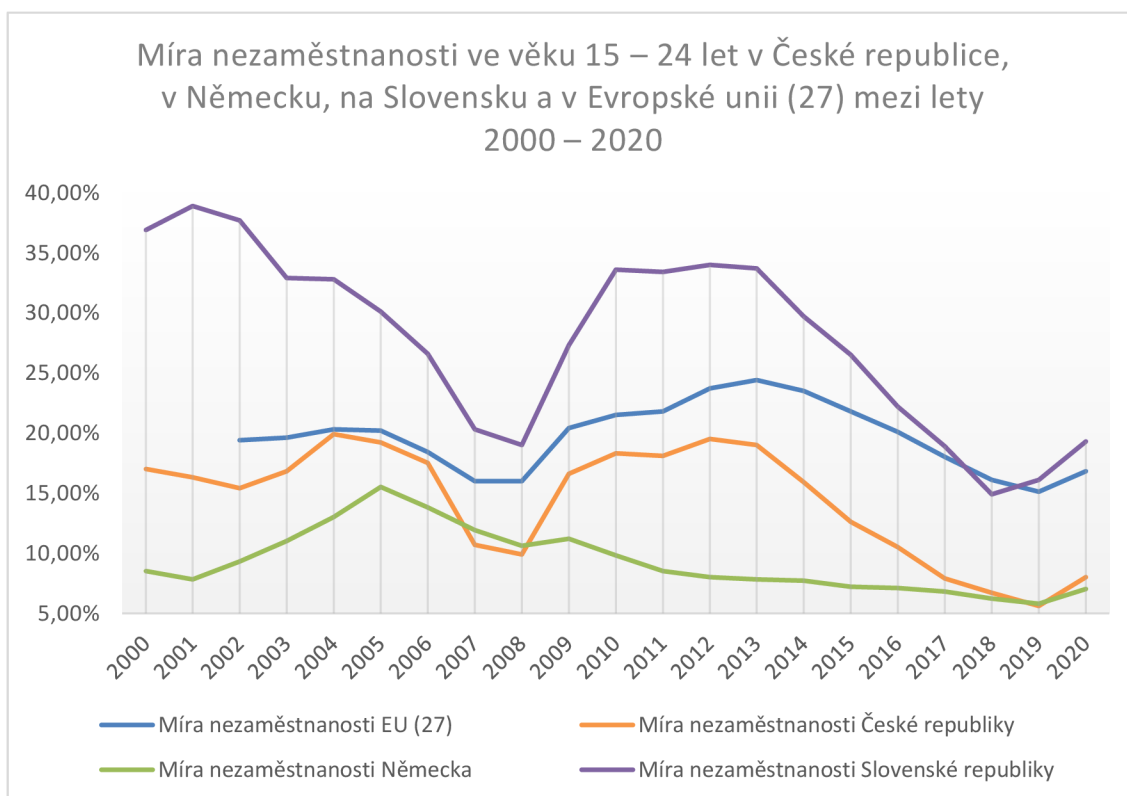
Graf 18 Celková míra nezaměstnanosti a míra nezaměstnanosti ve věku 15 – 24 let v Evropské unii (27) mezi lety 2002 – 2020

Zdroj: data převzata z Eurostatu (2021g), vlastní zpracování

Graf č. 19 znázorňuje průběh míry nezaměstnanosti mladých ve věku 15 – 24 let od roku 2000 do roku 2020. Porovnávány jsou výše zkoumané státy neboli Česká republika, Německo, Slovenská republika, doplněny o data Evropské unie. Hodnoty Evropské unie fluktuují kolem 20 %. Ze zmíněných zemí si nejlépe vede Německo, které dosahuje dobrých výsledků i v porovnání s ostatními zeměmi Evropské unie. Dále je následováno Českou republikou. Nejhůře je na tom Slovenská republika, která spolu s jižními státy spadá do skupiny s nejhůřší mírou nezaměstnanosti mladých v Evropské unii.

V roce 2019 Česká republika dokázala snížit míru nezaměstnanosti mladých na 5,60 %, což představovalo lepší výsledek než u Německa. Hodnota Spolkové republiky Německo byla menší o 0,2 procentního bodu, tedy 5,80 %. Vzhledem k ekonomickému růstu české ekonomiky docházelo k postupnému snižování jak celkové míry nezaměstnanosti, tak míry nezaměstnanosti mladých. Od roku 2014 zde docházelo k vysokému tempu růstu HDP (viz graf č. 4). Zároveň je nutné poznamenat, že došlo k poklesu osob ve věku 15 – 24 let v České republice (viz příloha č. 2), čímž ubylo ekonomicky aktivních jedinců a docházelo k menší

konkurenci mezi lidmi v této skupině. Přestože v posledních letech docházelo k pozitivnímu vývoji míry nezaměstnanosti mladých, stále je tato míra více jak 2x větší než celková míra nezaměstnanosti. S nástupem krize související s pandemií COVID-19, lze očekávat nárůst celkové míry nezaměstnanosti a tím i míry nezaměstnanosti mladých, jak se již odehrálo v roce 2009, kde nárůst byl znatelný. Česká republika se za celých 20 let spolu s Německem pohybuje pod průměrem Evropské unie. Vysokých hodnot dosahuje míra nezaměstnanosti mladých na Slovensku, kde jedině v roce 2018 se dostala pod průměr Evropské unie. Zároveň tato hodnota byla nejnižší za posledních 20 let, a to 14,90 %. Zde došlo také k ekonomickému růstu a to zapříčinilo prakticky od roku 2014 pokles celkové míry nezaměstnanosti i v kategorii 15 - 24 let.

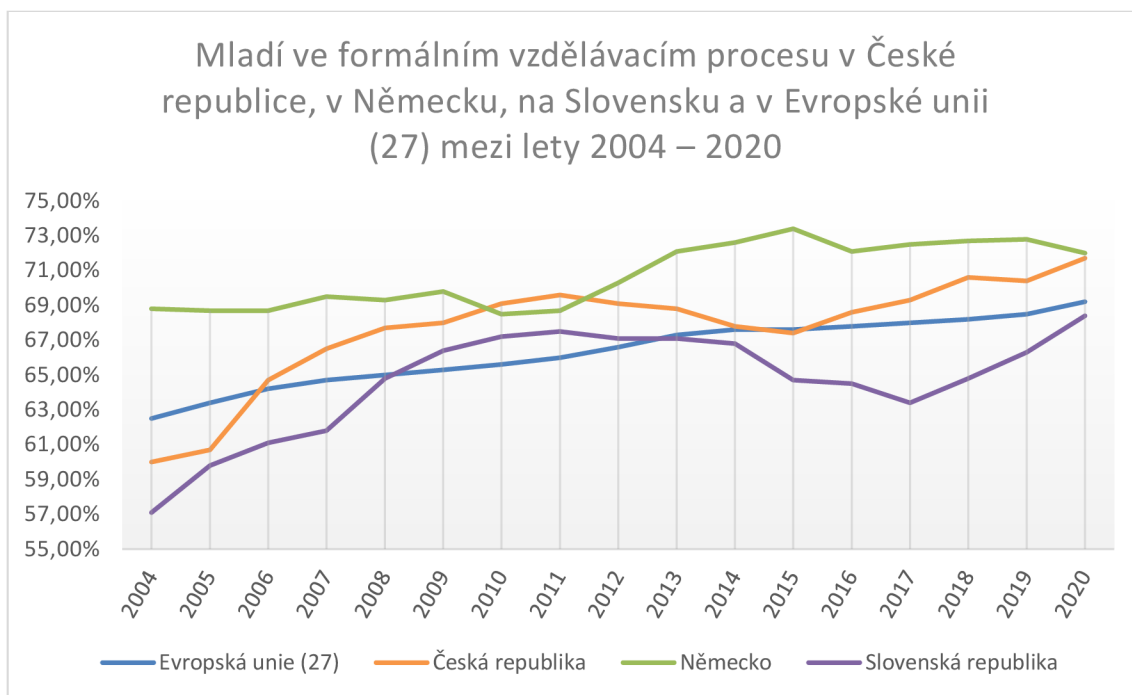

Graf 19 Míra nezaměstnanosti ve věku 15 – 24 let v České republice, v Německu, na Slovensku a v Evropské unii (27) mezi lety 2000 – 2020

Zdroj: data převzata z Eurostatu (2021g), vlastní zpracování

Následující graf č. 20 zobrazuje procento mladých, kteří se účastnili formálního vzdělávacího procesu v České republice, v Německu, na Slovensku

a v Evropské unii mezi lety 2004 – 2020. Průměr Evropské unie má vzestupný trend a za posledních 16 let vzrostl z 62,50 % (2004) na 69,20 % (2020). Nejvýraznější nárůst v tomto období měla Česká republika, kde její hodnota mezi lety 2004 a 2020 stoupla o 11,70 %. Slovenská republika tento nárůst měla pouze o 0,4 % nižší. Německá republika vykazovala nárůst pouze o 3,2 procentního bodu.

Graf 20 Mladí ve formálním vzdělávacím procesu v České republice, v Německu, na Slovensku a v Evropské unii (27) mezi lety 2004 – 2020
Zdroj: data převzata z Eurostatu (2021c), vlastní zpracování

V souvislosti s nezaměstnaností se často poukazuje na to, že do skupiny mladých, kteří nemohou najít na pracovním trhu uplatnění, spadají převážně osoby se základním nebo nižším vzděláním. Tabulka č. 2 znázorňuje nezaměstnanost mládeže dle úrovně dosaženého vzdělání v jednotlivých zemích za posledních 20 let.

Uvedeny jsou zde tři skupiny:

- ÚROVNĚ 0-2 = primární a nižší sekundární vzdělávání;
- ÚROVNĚ 3-4 = vyšší sekundární a postsekundární neterciární vzdělávání;

- ÚROVNĚ 5-8 = terciární vzdělávání.

Tabulka potvrzuje skutečnost, že absolventi vysokoškolského vzdělání dosahují na trhu práce lepších výsledků než zbylé dvě skupiny. To platí u všech tří zmiňovaných zemí. Zároveň se potvrzuje i to, že nejhůře si vedou absolventi nejnižší úrovně vzdělání neboli primárního či nižšího sekundární vzdělání.

V České republice bylo v roce 2004 nejvíce nezaměstnaných absolventů spadající do první skupiny s hodnotou 53,80 %. Vysokoškolští absolventi zde vykazovali hodnotu o 44,30 % nižší. V roce 2005 Slovenská republika tento markantní rozdíl překonala, kdy nezaměstnanost první skupiny dosahovala 76,80 % a nezaměstnanost třetí skupiny 17,30 %, což je rozdíl o téměř 60 procentních bodů. Německo vykazuje v porovnání s těmito zeměmi mnohem menší rozdíly do 10 %. Jedním z možných důvodů, proč absolventi nižšího stupně vzdělání nemohou najít uplatnění je, že trh práce nenabízí dostatečné množství pracovních nabídek pro tuto skupinu. V České republice hodnoty ve všech třech skupinách mezi lety 2000 – 2020 mají klesající tendenci. Na základě zvyšující se minimální mzdy lidé zřejmě více upřednostňují práci před pobíráním dávek. Dle Ministerstva práce a sociálních věcí minimální mzda stoupla ze 4 000 Kč (leden 2000) na 15 200 Kč (leden 2021), (MPSV, online, 2020a).

Německo dokázalo hodnoty držet v porovnání s ostatními zeměmi nízko a to zejména u absolventů terciárního vzdělání, kde průměrná hodnota byla 5,55 %. Zároveň je zde zaznamenán spíše klesající průběh. Velký podíl na tom mají Hartzovy reformy a vzdělávací systém založený na kombinaci teorie a praxe. Studenti se tak lépe prosadí na trhu práce. V roce 2019 podíl absolventů z primárního a nižšího sekundárního vzdělání představoval 8,90 %. U vysokoškolských absolventů to bylo dokonce 3,10 % a hodnota prostřední skupiny byla pouze o 0,80 % vyšší, tedy 3,90 %.

Na hodnotách patřících Slovenské republice nelze přehlédnout výraznou převahu v nezaměstnanosti absolventů primárního a nižšího sekundárního vzdělání. V roce 2001 dosahovala hodnota dokonce 80,30 % nezaměstnaných. V tom samém roce i celková míra nezaměstnanosti nebyla nízká, neboť hodnota 19,40 % byla nejvyšší za posledních 20 let. Celkový průměr v nezaměstnanosti

absolventů primárního a nižšího sekundárního vzdělání za 20 let je 63,44 %. Vývoj této skupiny se jeví pozitivněji, neboť dochází k mírnému poklesu. To se dá říci i o ostatních skupinách. Díky vstupu do Evropské unie a přijetím společné měny euro došlo k lehkému oživení zaměstnanosti. Ta byla podpořena zvýšením exportu a přílivem zahraničních investorů. Zajímavým poznatkem je, že na konci sledovaného období míra nezaměstnanosti u druhé skupiny s úrovní 3 – 4 je nižší než u vysokoškolských absolventů. I přestože obsah středoškolské výuky většinou nesplňuje požadavky zaměstnavatelů, tak je větší poptávka po absolventech středních škol v porovnání s vysokoškolsky vzdělanými absolventy. Těmto uchazečům je potřeba nabídnout takovou pozici, která odpovídá jejich vzdělání s vyšším platovým ohodnocením a to pro některé firmy není jednoduché. Na základě poznatků lze říci, že nejdůležitější úlohu v regulaci nezaměstnanosti má stát, který pomocí zákonů a reforem může nezaměstnanost korigovat.

ROK/ ÚROVEŇ	ČESKÁ REPUBLIKA			NĚMECKO			SLOVENSKO		
	0-2	3-4	5-8	0-2	3-4	5-8	0-2	3-4	5-8
2000	44,20 %	14,10 %	13,40 %	9,70 %	7,00 %	6,80 %	77,20 %	35,00 %	26,40 %
2001	41,10 %	13,20 %	15,10 %	8,70 %	7,10 %	3,90 %	80,30 %	36,60 %	24,00 %
2002	40,60 %	13,00 %	8,70 %	10,10 %	8,90 %	4,90 %	75,10 %	35,60 %	21,40 %
2003	48,70 %	13,90 %	13,20 %	11,90 %	10,50 %	5,40 %	69,60 %	30,60 %	23,60 %
2004	53,80 %	16,70 %	9,50 %	13,10 %	13,40 %	7,10 %	73,70 %	28,60 %	24,50 %
2005	48,00 %	16,40 %	16,20 %	17,80 %	13,60 %	12,10 %	76,80 %	25,20 %	17,30 %
2006	43,50 %	14,90 %	13,60 %	16,90 %	11,10 %	9,00 %	74,00 %	21,40 %	16,20 %
2007	31,20 %	8,60 %	8,80 %	15,70 %	8,80 %	6,50 %	66,20 %	15,30 %	19,00 %
2008	35,20 %	7,10 %	8,20 %	13,70 %	8,10 %	7,00 %	62,50 %	14,60 %	15,50 %
2009	41,10 %	13,70 %	13,60 %	14,20 %	9,20 %	6,00 %	64,60 %	24,30 %	22,40 %
2010	43,30 %	15,70 %	15,10 %	13,30 %	7,40 %	6,60 %	67,30 %	30,60 %	27,50 %
2011	45,50 %	15,20 %	12,40 %	11,90 %	6,00 %	4,40 %	63,90 %	30,90 %	24,20 %
2012	48,90 %	16,10 %	12,60 %	11,80 %	5,50 %	4,40 %	66,00 %	31,00 %	29,10 %
2013	41,90 %	16,40 %	14,50 %	11,30 %	5,70 %	3,80 %	58,10 %	30,80 %	30,80 %
2014	32,40 %	13,90 %	13,30 %	11,80 %	5,40 %	4,50 %	55,70 %	26,40 %	30,00 %
2015	36,90 %	9,40 %	11,80 %	11,40 %	4,70 %	4,40 %	59,50 %	22,60 %	23,50 %
2016	30,10 %	7,90 %	6,30 %	11,00 %	4,60 %	3,60 %	46,50 %	18,70 %	26,20 %
2017	20,10 %	6,20 %	5,70 %	11,00 %	4,20 %	3,70 %	44,50 %	14,30 %	23,20 %
2018	18,90 %	5,00 %	3,90 %	10,10 %	3,70 %	3,70 %	43,50 %	10,10 %	
2019	15,00 %	4,10 %	3,90 %	8,90 %	3,90 %	3,10 %	53,20 %	11,00 %	
2020	16,50 %	6,40 %	7,30 %	11,10 %	4,70 %		54,10 %	16,00 %	

Tabulka 2 Nezaměstnanost mládeže podle úrovně dosaženého vzdělání ve věku 15 – 24 let mezi lety 2000 - 2020

Zdroj: data převzata z Eurostatu (2021k), vlastní zpracování

4.2.4 NEET mezinárodní srovnání

Míra NEET definuje mladé lidi, kteří již ukončili vzdělávání a neúčastní se pracovního procesu, jinak řečeno, ocitli se mimo vzdělání a trh práce a hrozí jim sociální vyloučení. Informuje o zranitelnosti této skupiny mladých při účasti na trhu práce.

Dle Eurofound se do této skupiny řadí převážně osoby ve věku 15 – 24 let, a to bez ohledu na úroveň dosaženého vzdělání. Na základě vytvoření kategorie NEET došlo k intenzivnějšímu zaměření na tuto skupinu osob v rámci politiky Evropské unie. Osoby, které spadají do této kategorie, mají negativní vliv jak na společnost, tak i na ekonomiku. Náklady, které souvisí s kategorií NEET lze rozdělit do dvou kategorií: náklady veřejných financí (sociální zabezpečení,

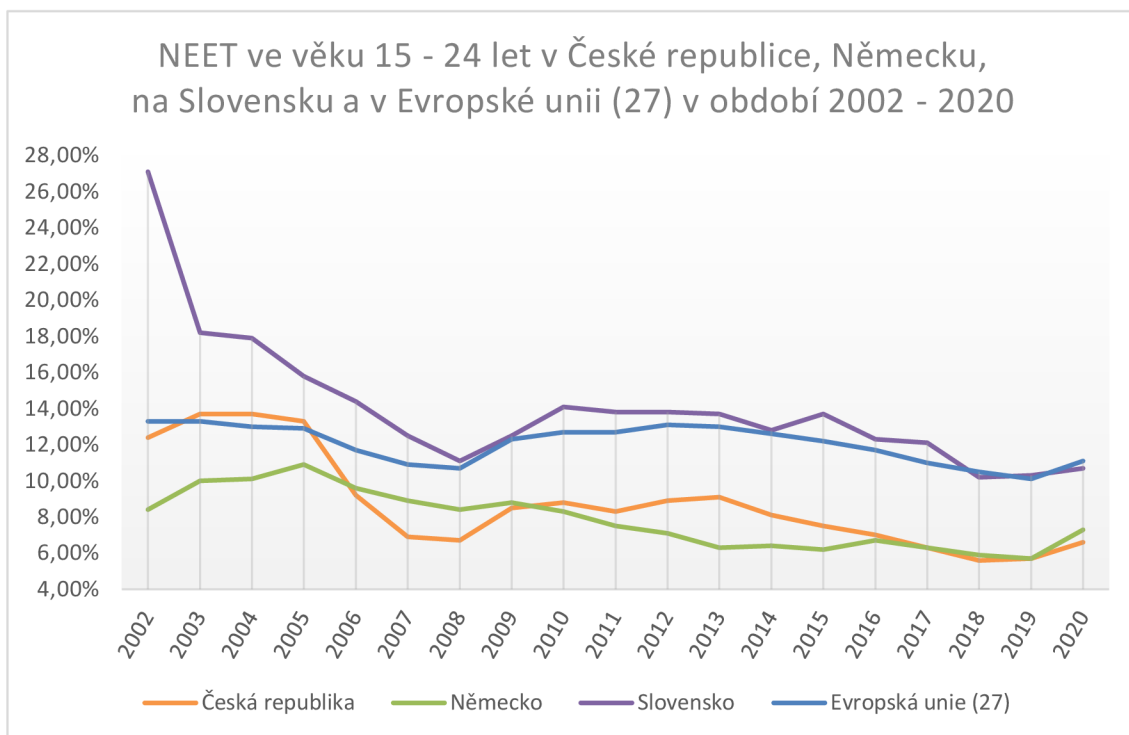
výdaje na zdravotní péči) a náklady na zdroje (odhady ztrát způsobených ekonomice). Mezi rizikové faktory, kdy jedinec se ocitne v kategorii NEET, patří:

- Určité zdravotní postižení – zde je o 40 % vyšší pravděpodobnost, že jedinec, který disponuje těmito problémy, se ocitne v kategorii NEET.
- Přistěhovalecký původ - pravděpodobnost, že se jedinec cizího původu ocitne v kategorii NEET je o 70 % vyšší než u příslušníka daného státu.
- Nízká úroveň vzdělání - osoby, které postrádají vysokoškolské vzdělání, mají 3x vyšší pravděpodobnost, že se ocitnou v kategorii NEET.
- Odlehlé oblasti - ti, kteří bydlí v odlehlých částech státu, mají 1,5x vyšší pravděpodobnost zařazení do kategorie NEET.
- Nízké příjmy domácností - osoby disponující nízkými příjmy mají vyšší pravděpodobnost, že se zařadí do kategorie NEET než osoby s průměrnými příjmy.
- Rodiče již byli nezaměstnaní - osoby, jejichž rodiče již byli nezaměstnaní, mají o 17 % vyšší pravděpodobnost zařazení do kategorie NEET.
- Rodiče s nízkým vzděláním - osoby, jejichž rodiče mají nižší vzdělání, se zařadí do kategorie NEET s 2x vyšší pravděpodobností.
- Rozvedení rodiče - mladí, jejichž rodiče jsou rozvedení, se ocitnou v kategorii NEET s pravděpodobností o 30 % vyšší (EUROFOUND, online, 2012).

Graf č. 21 porovnává vývoj NEET ve věkové kategorii 15 – 24 let v České republice, Německu, na Slovensku a v Evropské unii od roku 2002 do roku 2020. Klesající trend byl do roku 2008 zaznamenán prakticky ve všech zmíněných zemí. Problém nastal po krizi, kdy v roce 2010 činila míra NEET Evropské unie v kategorii 15 – 24 let 12,70 %, což dle Eurofound bylo 7,5 milionu mladých osob (EUROFOUND, online, 2012). Poté došlo k mírnému nárůstu NEET a následné

fluktuaci. Evropská unie zavedla opatření na podporu začlenění mladých do pracovního procesu, což má pozitivní vliv na zlepšení této problematiky (viz kapitola č. 5). Mnoho zemí podpořilo zaměstnávání a školení mladých lidí pomocí daňových úlev a dotací, které pomohou snížit mzdové náklady firmám.

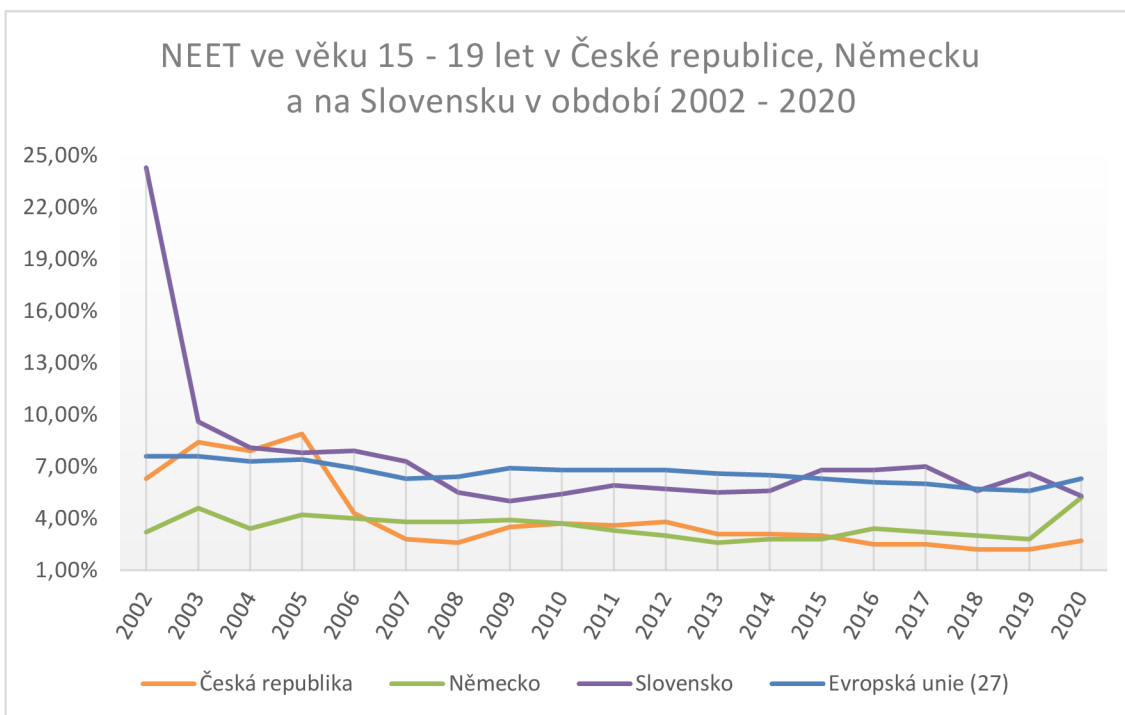
Nejlépe si dle grafu vede Německo, které vykazuje nejnižší průměrnou hodnotu NEET 7,83 % a zároveň znázorňuje převážně klesající tendenci. V roce 2019 zde byla zaznamenána nejnižší hodnota 5,70 %, což je pokles o 5,20 procentních bodů v porovnání s rokem 2005. Česká republika si v porovnání s Německem nevedla vůbec špatně. V období mezi lety 2006 – 2009 dosahovala nižších hodnot než Německo, a dokonce v roce 2018 zaznamenala nejmenší hodnotu z porovnávaných zemí 5,60 %. Obě země z větší části byly pod průměrem Evropské unie. Nejvyšší hodnoty vykazuje Slovenská republika, což je zřejmé i kvůli vysoké míře nezaměstnanosti mladých. Výrazný pokles zde nastal mezi lety 2002 až 2008, a to o 16 procentních bodů. S příchodem krize ovšem tento pokles byl nahrazen nárůstem, ale ne tak výrazným. Poté hodnoty spíše kolísaly okolo 13 %, kde nejmenší hodnota byla zaznamenána v roce 2018, a to 10,20 %. Ve všech oblastech byl v roce 2020 zaznamenán nárůst, a to zejména kvůli krizi související s pandemií COVID-19, která sebou přivedla i řadu strukturálních změn.

Graf 21 NEET ve věku 15 - 24 let v České republice, Německu, na Slovensku a v Evropské unii v období 2002 - 2020

Zdroj: data převzata z Eurostatu (2021i), vlastní zpracování

Míru NEET ve věkové kategorii 15 – 19 let zkoumá graf č. 22. Lze zde předpokládat, že většina mladých lidí pokračuje v sekundárním vzdělávání a nepřechází do stavu nezaměstnanosti, proto hodnoty nejsou tak vysoké. Nižších hodnot dosahuje Německo i Česká republika. Průměrně se Německo pohybuje okolo 3,50 % a představuje relativně stálý průběh. Česká republika před krizí zaznamenala prudší pokles, tedy mezi lety 2005 – 2008 o 6,30 % procentních bodů. To mohl ovlivnit jednak pozitivní ekonomický vývoj i vstup do Evropské unie. Po krizi míra lehce stoupla, z čehož lze usoudit, že tato věková skupina nebyla krizí tolik zasažena. Poté se zde hodnoty pohybovaly okolo 3 % a vykazovaly nižší průběh než v Německu, například v roce 2018 to bylo 2,20 %. Vstup Slovenské republiky do Evropské unie sice způsobil pokles hodnot, ale přesto tyto hodnoty většinou přesahují průměr Evropské unie. Z grafu je patrné, že krize tuto věkovou skupinu na Slovensku zásadně neovlivnila. Průměr míry NEET na Slovensku ve věku 15 – 19 let je 7,46 %.

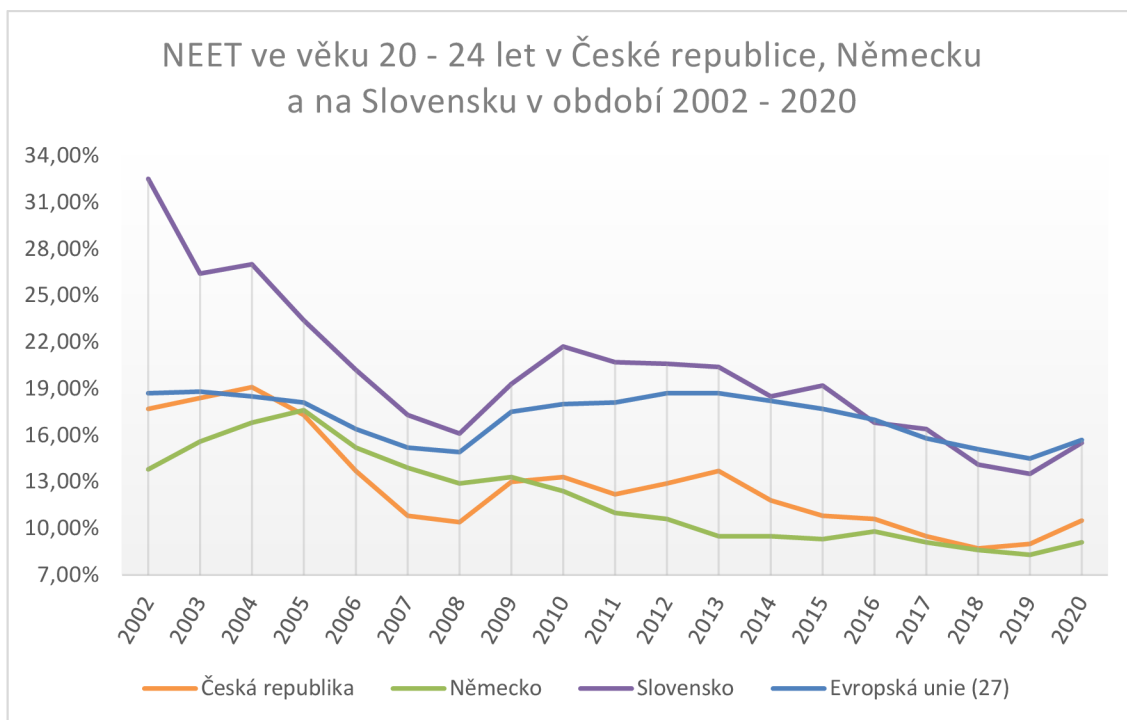
Graf 22 NEET ve věku 15 - 19 let v České republice, Německu, na Slovensku a v Evropské unii v období 2002 - 2020

Zdroj: data převzata z Eurostatu (2021i), vlastní zpracování

Graf č. 23 zkoumá skupinu mladých ve věku 20 – 24 let, kde je vidět značná převaha v porovnání s předešlou skupinou 15 – 19 let, a to ve všech zkoumaných zemích. Hodnoty jsou zde vyšší, neboť zde není tolik mladých lidí, kteří dále pokračují ve vysokoškolském vzdělávání. Česká republika spolu s Německem byly převážně pod hranicí průměru Evropské unie. Česká republika dokonce mezi lety 2005 – 2009 představovala nižší hodnoty než Německo, a to zejména díky ekonomickému růstu země. V roce 2007 byl rozdíl 3,10 %. Ovšem síla německého trhu práce a propracovaný vzdělávací systém se potvrdil během krize, kdy na rozdíl od ostatních států nebyl zaznamenán výrazný nárůst a křivka vykazovala klesající tendenci od roku 2005 do roku 2019. V roce 2019 došlo k poklesu o 9,30 procentních bodů na 8,30 %, což byla nejnižší hodnota této kategorie ze zkoumaných zemí.

Také v této věkové kategorii Slovenská republika dosahuje vyšších hodnot. Výrazný pokles byl zaznamenán mezi lety 2004 – 2008, a to o 10,90 procentních bodů. Ten byl způsoben zejména vstupem do Evropské unie, zlepšením

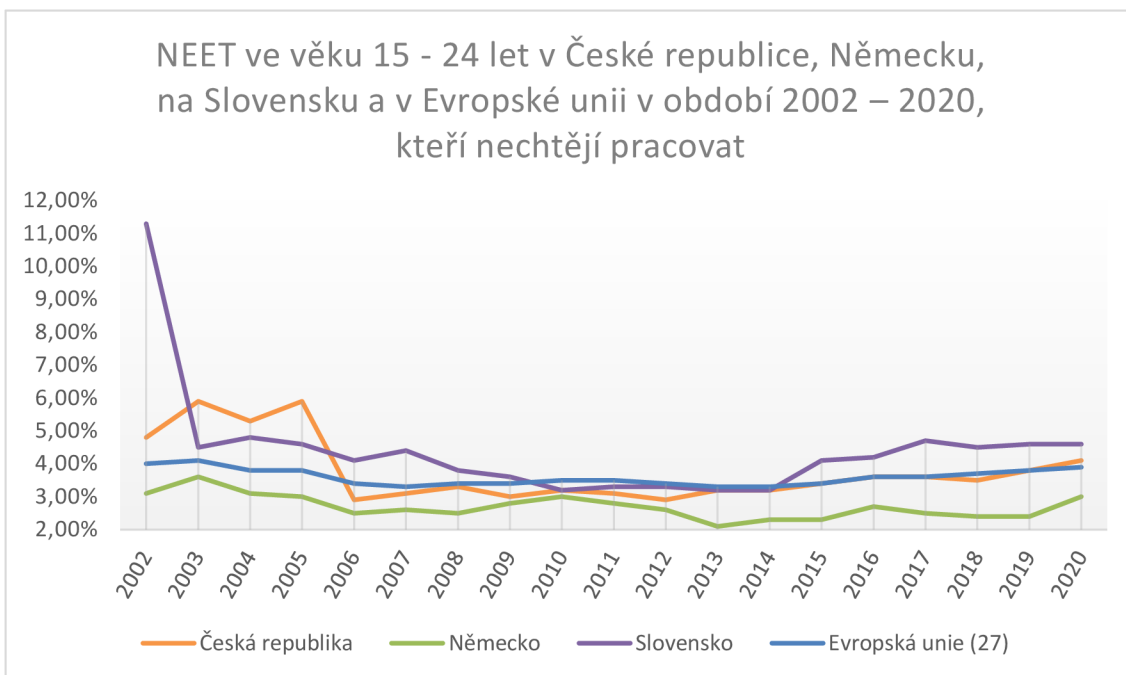
ekonomické situace, lepším podnikatelským prostředím a reformami vlády v roce 2006. V porovnání s předešlou skupinou 15 – 19 let krize měla větší dopady na skupinu ve věku 20 -24 let, kde její hodnoty vzrostly. Po roce 2010 míra NEET začala mírně klesat. Od roku 2013 byl zaznamenán pokles, zejména kvůli opatřením Evropské unie. V roce 2019 hodnota klesla na 14,50 %.

Graf 23 NEET ve věku 20 - 24 let v České republice, Německu, na Slovensku a v Evropské unii v období 2002 - 2020

Zdroj: data převzata z Eurostatu (2021i), vlastní zpracování

Graf č. 24 zobrazuje situaci, kdy na trhu práce jsou ti, kteří nemají zájem pracovat, a jsou tak dobrovolně nezaměstnaní. Důvody mohou být různé sociální, rodinné, cestovatelské apod. Z grafu je patrné, že se většinou hodnoty daných zemí od sebe výrazně neliší. Ze zmíněných zemí jediné Německá republika své hodnoty drží pod průměrem Evropské unie po celou dobu. Průměrná hodnota Německa je 2,70 %. Nejvyšších hodnot dosahuje Slovenská republika, a to 4,42 %. Tato hodnota je dána zejména kvůli východní části, která je z hlediska nezaměstnanosti problematická. Přehled NEET a nezaměstnanosti ve věku 15 – 24 let za rok 2020 v jednotlivých zemích Evropské unie uvádí příloha č. 3, kde jsou hodnoty uvedeny v tisících a také jsou rozděleny dle pohlaví.

Graf 24 NEET ve věku 15 - 24 let v České republice, Německu, na Slovensku a v Evropské unii v období 2002 – 2020, kteří nechtějí pracovat

Zdroj: data převzata z Eurostatu (2021i), vlastní zpracování

5 Návrhy řešení – shrnutí a doporučení

5.1 Evropská unie

Mezi zranitelné skupiny na trhu práce patří bezesporu mladí lidé. Evropská unie vykazuje vysokou míru nezaměstnanosti ve věku 15 – 24 let, která dosahuje mnohdy o 50 % vyšších hodnot než celková míra nezaměstnanosti. Evropská unie vytvořila několik programů, strategií či iniciativ na podporu zaměstnanosti mladých lidí.

- **EVROPA 2020**

Tato strategie se stala reakcí na hospodářskou a finanční krizi. Založená je na inteligentním a udržitelném růstu podporujícím začlenění, na vysoké úrovni zaměstnanosti, produktivitě a sociální udržitelnosti. Poukazuje na problémy týkající se globalizace, tlak na zdroje a stárnoucí populaci. Klade důraz na dosažení 75 % zaměstnanosti žen a mužů ve věku 20 – 64 let, pomocí vyšší angažovanosti mladých lidí, starších pracovníků či osob s nízkou kvalifikací a mimo jiné snadnější začlenění legálních migrantů. Mezi další cíl patří snížit podíl mladých lidí, kteří předčasně ukončili školní docházku pod hranici 10 %, a minimálně 40 % mladých by mělo získat terciární úroveň vzdělání.

Komise dále zveřejnila iniciativy na podporu zaměstnanosti jako „**Mládež v pohybu**“, pro podporu výkonu systému vzdělávání a ulehčení vstupu mladých lidí na pracovní trh. Zaměřena byla na kvalitu úrovně vzdělávání a odborné přípravy v EU, jako podpora mobility studentů (Erasmus) a stážistů pro zlepšení zaměstnanosti mladých lidí, modernizaci vysokých škol, jejich učebních osnov, řízení či financování a mezinárodní srovnání. Podpora neformálního, informálního učení, odborného vzdělávání, stáží či dalších odborných praxí. Sem patří iniciativa EURES na podporu evropské mobility, která se zaměřuje na zlepšení pracovních příležitostí pro mladé. Členské státy zde musely zajistit investice do systému vzdělávání a odborné přípravy. Pro snadnější vstup na trh práce poskytovat mladým informace a poradenství či odborné vzdělávání. Dalším byl „**Program pro nové dovednosti a pracovní místa**“ sloužící na modernizaci pracovních trhů

a rozvoj dovedností občanů v průběhu života pro zvýšení účasti na trhu práce a tím i vyrovnání nabídky a poptávky na trhu práce (European commission, online, 2010).

- **ZÁRUKA PRO MLADÉ**

Jedním z hlavních programů pro snižování nezaměstnanosti mladých v Evropské unii je program Záruka pro mladé. Ten zaznamenal úspěch, kdy došlo po třech letech od jeho spuštění v roce 2013 k poklesu nezaměstnanosti mladých o cca 1,4 milionu a k poklesu NEET o 900 tisíc v Evropské unii. Docházelo zde k podpoře reformy učňovského školství a k lepší regulaci stáží, posílení schopnosti veřejných služeb zaměstnanosti, lepší oslovení mladých lidí, zvyšování informovanosti a dostupnosti, a to prostřednictvím cílených kampaní. Finanční podpora byla zajištěna prostřednictvím **Evropského sociálního fondu (ESF)** a **Iniciativy na podporu zaměstnanosti mladých lidí (YEI)**, (European commission, online, 2016).

YEI je jedním z hlavních finančních zdrojů Evropské unie na podporu mladých do roku 2023. Poskytována je podpora mladým lidem žijícím v regionech s 25 % nezaměstnaností mladých lidí. Mezi lety 2021 – 2023 mohou členské státy navýšit své finanční zdroje díky dodatečnému financování iniciativy **Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe (REACT-EU)**, která reaguje na krizi související s pandemií COVID-19. Celkový rozpočet YEI byl navýšen na období 2014 - 2020 na 8,9 miliard eur (European commission, online, 2020c). Do roku 2023 se členské státy zavázaly podporovat 4,1 milionu mladých lidí prostřednictvím rozpočtu ESF za období 2014 – 2020 (European commission, online, 2016).

V roce 2019 klesla hodnota NEET oproti roku 2013 o 1,7 milionů na základě programu Záruka pro mladé. K poklesu došlo také u míry nezaměstnanosti ve věku 15 – 24 let z 24,40 % (2013) na 14,90 % (2019). V souvislosti se současnou krizí Evropská komise usiluje o posílení Záruky pro mladé, pro zajištění lepší přípravy na budoucí příležitosti, a to i z pohledu modernizace či digitalizace pracovního trhu. Během sedmi let tento program pomohl již 24 milionům mladých lidí. Stále

se z velké části klade důraz na možnost nabídnout mladým lidem práci, další vzdělávání, stáž nebo učňovskou přípravu do čtyř měsíců. Pro lepší reakci na současnou krizi tento program spustil strukturální reformy na trhu práce, v systémech vzdělávání a odborné přípravy (European commission, online, 2020b).

- **BRIDGE TO JOBS**

Most k pracovním příležitostem zahrnuje mladé lidi ve věku 15 – 29 let. Klade důraz na otevřenost bez jakýchkoliv forem diskriminace. Nabízet poradenství, vedení a mentoring či krátké přípravné kurzy. To se uskutečňuje na základě partnerství například mezi sociálními službami a zaměstnavateli. Cílem je poskytnout mladým kvalitní nabídku vzdělávání, učňovské přípravy, stáže nebo zaměstnání do čtyř měsíců (European commission, online, 2020b).

- **ERASMUS+**

Tento program slouží na podporu mladých lidí, vysokoškolských studentů, učňů v oblasti odborného vzdělávání a přípravy, dobrovolnictví nebo výměnných pobytů. V období od roku 2014 do roku 2020 je dotován rozpočtem 14,8 miliard EUR. Tento program má značný vliv na zaměstnanost. U studentů, kteří se zúčastní ERASMUS+, je o polovinu nižší pravděpodobnost dlouhodobé nezaměstnanosti po ukončení studia v porovnání se studenty, kteří se tohoto programu nezúčastní. Tito studenti disponují lepšími dovednostmi při řešení problémů, lepší adaptabilitou, tolerancí a sebevědomím (EUR-LEX, online, 2016).

Na nové programové období 2021 – 2027 je navýšena dotace o více než 80 %, a to 26,2 miliard eur. Mezi klíčové priority patří být inkluzivnější, digitální a ekologický (Euronovia, online, 2021).

- **PODPORA ZAMĚSTNANOSTI MLADÝCH LIDÍ: MOST K PRACOVNÍM MÍSTŮM PRO PŘÍŠTÍ GENERACI**

Evropská unie se stále potýká s vysokou mírou nezaměstnanosti mladých. Ta sice v roce 2019 dosáhla nejnižší hodnoty 14,90 %, ale stále představuje

dvojnásobek průměru celkové míry nezaměstnanosti. Cílem je podpořit vstup na trh práce a investovat do mladých lidí. Pozornost je soustředěna na posílení Záruky pro mladé, odborné vzdělávání a školení zaměřené na budoucnost, posílení učňovského školství a další opatření (European commission, online, 2020b).

Udržet pracovní místa a kompenzovat narušení v oblasti vzdělávání a odborné přípravy během pandemie pomáhá Evropský sociální fond. Prostředky ve výši 100 miliard eur formou úvěrů na podporu zkrácené pracovní doby v členských státech poskytne nový **Evropský nástroj pro dočasnou podporu na zmírnění rizik nezaměstnanosti v mimořádné situaci (SURE)**.

Mezi další návrh Evropské komise pro zvýšení zaměstnanosti mládeže patří Evropská agenda dovedností pro udržitelnou konkurenceschopnost, sociální spravedlnost a odolnost. Nezbytná je synchronizace odborného vzdělávání a přípravy s ekologickou a digitální transformací. Je potřebné zajistit přístup žákům a učitelům k technologiím, pro zajištění kvalifikované pracovní síly podle potřeb zaměstnavatele. Modernější a flexibilní politika týkající se odborného vzdělávání a přípravy zajistí hladší přechod ze světa vzdělávání do světa práce.

Komise dále klade důraz na podporu učňovské přípravy, neboť ta vede k osvojení dovedností, které zaměstnavatelé potřebují a dochází i k vytváření sítě kontaktů pro hladký přechod ze vzdělání na trh práce. Pro podporu slouží přímé dotace pro učně v malých a středních podnicích, dále prémie za umístění učňů do společností nebo do školicích středisek v rámci společnosti. Tato oblast byla vzhledem k pandemii COVID-19 značně zasažena. Většina malých a středních podniků není schopna přijímat uchazeče kvůli nedostatku zdrojů a činností. Pomocí vnitrostátních politik na oživení trhu práce dochází k podpoře samostatné výdělečné činnosti pro mladé podnikatele, zejména pro ženy. Vytvořeny jsou sítě kontaktů s podniky, profesními vzory a dalšími podpůrnými službami pro začínající podniky.

Evropská unie poskytuje značné zdroje na podoboru zaměstnanosti mladých lidí související s dopady pandemie. REACT-EU poskytne 55 miliard eur k programům politiky soudržnosti na období 2020 – 2022. Finanční prostředky budou státům přiděleny na základě kritérií, jako je například velikost dopadu současné krize na nezaměstnanost mladých lidí. Finanční podpora bude

také poskytnuta Evropským sociálním fondem plus v rámci budoucího dlouhodobého rozpočtu EU na období 2021 – 2027 ve výši 86 miliard eur. Tento fond bude podporovat zaměstnanost, vzdělávání a odbornou přípravu (odborné a učňovské vzdělávání). Na základě toho byl kladen důraz na členské státy, aby investovaly do opatření v oblasti zaměstnanosti mladých (European commission, online, 2020a).

Mezi operace, které lze podpořit rozpočtem Evropské unie, patří:

- režim zkrácené pracovní doby zaměřené na mladé zaměstnance;
- přímé dotace pro učně v malých a středních podnicích počínaje odměňováním, příplatky za nábor, mzdy pro školitele;
- přímé dotace na nábor pracovníků počínaje mzdových dotací, bonifikací;
- finanční pomoc studentům ve formě grantů či půjček s výhodnými úrokovými sazbami;
- krátkodobé školení pro zvýšení kvalifikace nezaměstnaných (digitální dovednosti, zelené dovednosti);
- pro nově začínající mladé podnikatele granty na zahájení činnosti a půjčky (European commission, online, 2020a).

5.2 Česká republika

V České republice Záruka pro mladé nemá takový význam, a to z důvodu malého objemu přidělených finančních prostředků Evropské unie a relativně příznivé situaci týkající se mládeže. Jediný z regionů, který by se mohl zúčastnit iniciativy YEI (Youth Employment Initiative), je severozápadní region. Ten realizuje opatření na podporu situace mladých lidí na trhu práce např. zvyšováním počtu zaměstnanců krajských poboček Úřadu práce (Pavlovaite, online, 2018).

V roce 2013 Česká republika předložila implementační plán Záruk pro mladé a implementace začala o rok později. Do roku 2016 se angažovalo v Záruce pro mladé 46,40 % NEET a 61,50 % mladých přijalo pracovní nabídku do 4 měsíců. Do roku 2016 podpořila YEI 754 mladých a 59 mladých dokončila program (Pavlovaite, online, 2018).

Jako další opatření byl přijat Veřejnou službou zaměstnanosti (VSZ) regionální projekt s názvem „Odborné stáže pro mladé lidi do 30 let“. Ty jsou nabízeny absolventům s malou nebo žádnou pracovní zkušeností. Výběr stážistů provádí VSZ a daný zaměstnavatel. Další regionální projekt je zaměřený na uchazeče o zaměstnání, kteří žijí v sociálně vyloučených lokalitách Ústeckého kraje. Ty zahrnují personalizované poradenství, rozvoj měkkých dovedností, školení a příležitosti k pracovní stáži. Projekt byl převeden do ostravského regionu. Mezi další opatření Záruk pro mladé patří podpora spolupráce škol a firem pro zlepšení kvality odborné přípravy a zlepšení zaměstnanosti mládeže pomocí rekvalifikací, stáží a podpory vzdělávání. Mimo jiné je firmám, které spolupracují se školami v rámci odborného vzdělávání, poskytnuta daňová úleva (Pavlovaite, online, 2018).

Úřad práce ČR je hlavním realizátorem programu Záruky pro mládež a bude zajišťovat mladým lidem tyto aktivity:

- poradenské činnosti pro zajištění kvalifikačních předpokladů;
- zprostředkování či poskytnutí pomoci při hledání zaměstnání;
- poskytnutí příspěvku zaměstnavatelům za realizování odborných praxí, stáží nebo vytvoření pracovních míst;
- příspěvek v případě realizování samostatné výdělečné činnosti;
- podpora při rekvalifikaci nebo odbornou přípravu (MPSV, online, 2021).

5.3 Německo

V roce 2014 Německo zveřejnilo implementační plán Záruka pro mladé, jehož cílem bylo zesílit klesající trend nezaměstnanosti mladých lidí, zlepšit strukturu na podporu integrace mladých lidí do odborného vzdělávání a přípravy a do zaměstnání. V roce 2018 bylo 65,50 % všech NEET registrovaných v systému Záruk pro mladé.

Vláda zahájila asistovaný nácvik (Assistierte Ausbildung), který kombinuje individuální podporu při vstupu do kariéry a úvodní školení se zapojením vzdělávacích institucí, pro pomoc mladým s dokončením odborného vzdělávání

nebo nalezení učňovského místa. V roce 2018 se zapojilo kolem 10 tisíc účastníků (Duell, Vetter, online, 2020).

Německá agentura práce (BA) a místní agentury práce (Agenturen für Arbeit) zastřešují procesy, pomocí kterých se lidé dostávají zpět do práce. Patří sem: profesní poradenství, umístění do zaměstnání a stáží, zlepšení šance lidí na trhu práce apod. Poradenské služby tak vedou k snadnější integraci zpět na trh práce. Mezi klíčovou aktivní politikou BA patří podpora odborného vzdělávání, a to z hlediska počtu účastníků a investovaných prostředků. Za asistenční opatření jsou považovány dotace odborného vzdělávání, a to zejména pro sociálně znevýhodněné mladé lidi. Iniciativa na podporu strukturálních změn je zaměřena na uchazeče o zaměstnání bez odborného vzdělání, a tím je jim poskytnuta tzv. „druhá šance“ na trhu práce. Uznávaná je odborná kvalifikace týkající se znalosti německého jazyka, která pomáhá k snadnější integraci migrantů na trhu práce. V Německu jsou realizovány pro zlepšení sociálního zapojení zranitelných skupin dotovaná zaměstnání zabývající se dlouhodobě nezaměstnanými (IAB-FORUM, online, 2018).

Německo také silně podporuje duální vzdělávací systém, který napomáhá ke snadnějšímu přechodu ze vzdělávacího procesu do pracovního života. Výuka je zde podporována modernizací, novými vzdělávacími postupy s velkou podporou praxe, což může pomoci absolventům v nalezení pracovního místa.

5.4 Slovenská republika

Slovenská vláda zvýšila pozornost týkající se zaměstnanosti mladých lidí. Z hlavních opatření aktivní politiky je podpora zaměstnanosti mladých za pomoci projektů ze zdrojů Evropského sociálního fondu. Ten se zaměřuje na podporu při vytváření pracovních míst v soukromém i veřejném sektoru pro osoby do 29 let. V roce 2014 bylo tak podpořeno přes 11,5 tisíce pracovních míst pro tuto věkovou skupinu. Do projektu bylo zapojeno 7 tisíc mladých, kteří v srpnu roku 2014 ukončili povinné a podporované zaměstnání, z toho 80 % zůstalo zaměstnáno.

V roce 2014 byl vládou projednáván implementační plán Záruky pro mladé. Ten obsahuje harmonogram reforem a iniciativ na podporu zaměstnanosti

mládeže. Strategie se zejména zabývá skupinou NEET do 29 let, kde ve věku 25 – 29 let jsou převážně dlouhodobě nezaměstnaní (déle než 12 měsíců) či nezaměstnaní déle než 6 měsíců (MPSVR, online, 2014). Například národní projekt Praxí k zaměstnání poskytuje možnost získat nebo prohloubit své dovednosti, znalosti a praktické zkušenosti formou mentoringu a praktického výcviku u zaměstnavatele. Projekt Výcvikové období pro absolventy začínající kariéru, poskytuje absolventům stáže, kde se očekává vytvoření trvalého pracovního místa pro daného absolventa. V roce 2015 se tohoto projektu zúčastnilo 3 765 absolventů (European commission, online, 2018).

Mladí jsou podporováni k dalšímu vzdělávání, ke kvalitní nabídce práce, vyučení nebo práce do 4 měsíců po ztrátě zaměstnání či ukončení formálního vzdělání. Pro včasnou intervenci se mezi roky 2014 – 2015 plánovalo použít 30,50 milionů eur. Dále byla podpořena opatření týkající se vytváření nových pracovních míst či udržení zaměstnanosti v malých a středních podnicích.

Pomocí ESF je realizováno financování části nákladů zaměstnavatele na celkové mzdové náklady zaměstnanců. Podpora mládeže je realizována pomocí strukturálních fondů v rámci Operačního programu konkurenceschopnost a hospodářský růst. Podpořeny jsou projekty týkající se cestovního ruchu, inovací a transferu technologií, to umožní vytvoření nových pracovních míst pro mladé lidi (MPSVR, online, 2014). Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny Slovenské republiky (MPSVR) nabízí poradenské služby pomocí svých úřadů práce a Ministerstvo školství poskytuje kariéerní poradenství v síti škol. Podpořeno je odborné vzdělávání formou dotací, a to v souladu se zákonem. Zákon o odborném vzdělávání uvedl daňové úlevy pro firmy zapojené do duálního vzdělávacího systému. Finanční příspěvek zaměstnavatel obdrží i při zřízení pracovního místa pro mladého člověka za určitých podmínek. Financovány ze státního rozpočtu jsou též programy na podporu start-upů pro začínající podnikatele (pro poradenské služby, webináře, školící kurzy).

Mezi strategické cíle Slovenska v oblasti zaměstnanosti mládeže patří:

- rozvoj kariéerního poradenství;
- podpora mentoringu, a to i pro mladé podnikatele (poradenství);

- podpora duálního systému vzdělávání, učňovské přípravy a praxe, kde na rozdíl od německy mluvících zemí jsou studenti běžnými středoškolskými studenty a ne zaměstnanci;
- vytváření pracovních míst pro tuto skupinu;
- informovat o nástrojích podpory podnikání; rozvoj podnikatelské gramotnosti.

V oblasti rozvoje podnikání mládeže je spolupráce mezi Ministerstvem školství a Ministerstvem hospodářství Slovenské republiky zaměřena na tvorbu alternativních forem podnikání, půjček či mentorských programů, kde byly využity zdroje ESF Operačního programu Výzkum a inovace. Nabízena jsou poradenství prostřednictvím Informačních poradenských středisek, která pomáhají s životopisy, poskytují potřebné informace, zajišťují komunikaci s budoucím zaměstnavatelem apod. Realizovány jsou Informační veletrhy, které ve spolupráci s EURES informují o studiu, stážích a dobrovolných služeb v zahraničí.

Na Slovensku existují informační zdroje, které informují o potřebách trhu práce. Například společnost Trexima vytvořila národní projekt ESF „Projekce rozvoje trhu práce ve Slovenské republice“, který poskytuje informace o struktuře volných pracovních míst a potřeb trhu práce.

Slovenská agentura pro rozvoj investic a obchodu si klade za cíl zvýšit příliv zahraničních investorů a podporovat slovenské firmy. Nabízí služby například zprostředkování dodávek slovenských výrobků na mezinárodní trh, zprostředkování zahraniční poptávky v domácím podnikatelském prostředí, zajištění poradenství apod. (European commission, online, 2018).

5.5 Analýza dat pomocí statistických nástrojů

Na základě dat z Eurostatu bylo zkoumáno, do jaké míry se projevuje závislost mezi reálným HDP a mírou nezaměstnanosti mladých ve věku 15 – 24 let. Pro analýzu se použily proměnné z České republiky, ze Slovenské republiky a z Německa. V příloze č. 4 jsou v tabulce uvedeny hodnoty reálného HDP (proměnná X) a míry nezaměstnanosti věkové skupiny mladých (proměnná Y) v rozmezí od roku 2000 do 2020. Protože z literatury je známo,

že makroekonomické veličiny spolu korelují často až s několikaletým zpožděním, byla zkoumaná závislost u každé ze sledovaných zemí se zpožděním 0, 1, 2 roky.

Stanoveny byly následující hypotézy:

$H_0: \rho = 0$, tedy test hypotézy, že veličiny reálného HDP a míry nezaměstnanosti ve věku 15 – 24 let jsou nezávislé (nekorelované);

$H_1: \rho \neq 0$, mezi veličinami reálného HDP a míry nezaměstnanosti ve věku 15 – 24 let existuje lineární závislost.

Testování závislosti se zpožděním 0 let

Pro test významnosti korelačního koeficientu neboli test nulové hypotézy bylo použito dané testové kritérium. Následně v tabulce kritických hodnot Studentova rozdělení byla určena hodnota pro obvyklou hladinu významnosti $\alpha = 0,05$ pro $f = 19$ stupňů volnosti. Vypočtená hodnota korelačního koeficientu a testového kritéria vyšla pro Českou republiku $r = 0,04$, $t = 0,1835$, Slovenskou republiku $r = 0,005$, $t = 0,02$ a Německou republiku $r = 0,02$, $t = 0,07$. Výsledky testových kritérií neleží v kritickém oboru ($|t| < K_H = 2,093$), tím pádem nulovou hypotézu na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ nezamítáme. Vzhledem k této skutečnosti lineární závislost mezi reálným HDP a mírou nezaměstnanosti se zpožděním 0 let ve věku 15 – 24 let nebyla prokázána ani v jedné ze zmiňovaných zemí.

Na základě grafického zobrazení České republiky, Slovenské republiky a Německa za pomoci bodového diagramu lze též usoudit, že mezi veličinami X a Y existuje korelační nezávislost, neboť tvar korelačního pole je přibližně kruhový (nadávají dohromady přímku).

Testování závislosti se zpožděním 1 a 2 let

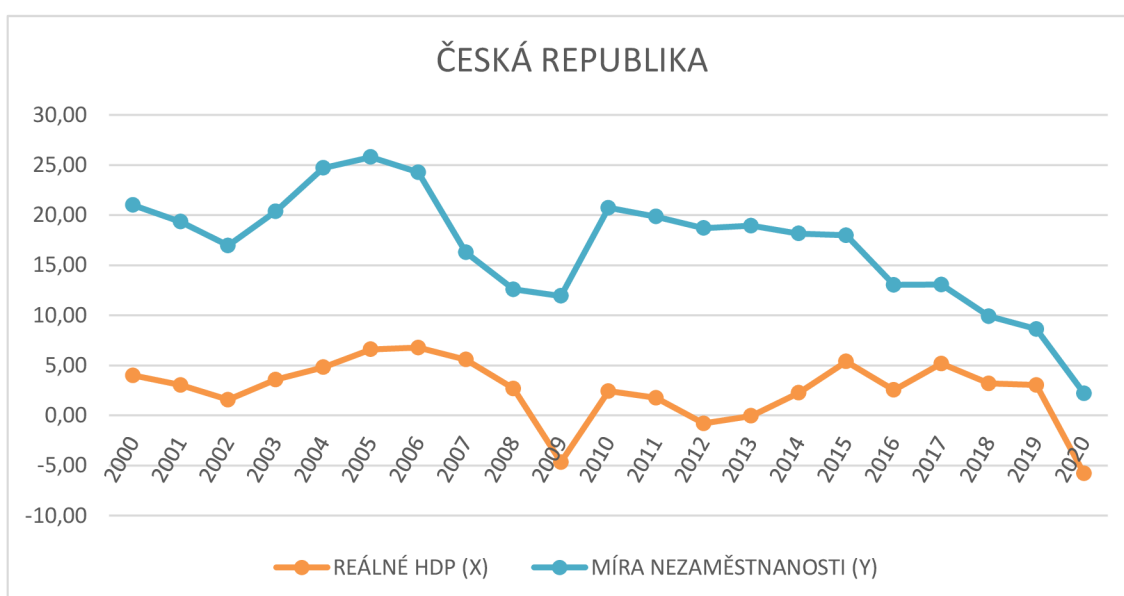
Na základě výsledků testování závislosti se zpožděním 0 byla provedena pro každou ze sledovaných zemí korelační analýza se zpožděním 1 a 2 let. Zjišťováno bylo, zda v některém ze zpoždění nekoreluje nezaměstnanost s HDP lépe. V tabulce č. 3 jsou uvedeny pro porovnání vypočtené hodnoty korelačních koeficientů a testových kritérií se zpožděním pro jednotlivé země. Dle výsledků lze potvrdit, že nezaměstnanost lépe koreluje s HDP se zpožděním. Dochází k negativní korelaci (čím více - tím méně), neboť korelační koeficient

je záporný. U České republiky a Německa jsou to 2 roky a u Slovenska 1 rok. Tuto situaci znázorňují grafy č. 25, 26 a 27.

ZPOŽDĚNÍ	0 ROKŮ		1 ROK		2 ROKY	
	r	t	r	t	r	t
ČR	0,04	0,184	-0,368	-1,73	-0,38	-1,79
SR	0,005	0,02	-0,33	-1,54	-0,22	-0,964
Německo	0,02	0,07	-0,195	-0,868	-0,197	-0,9232

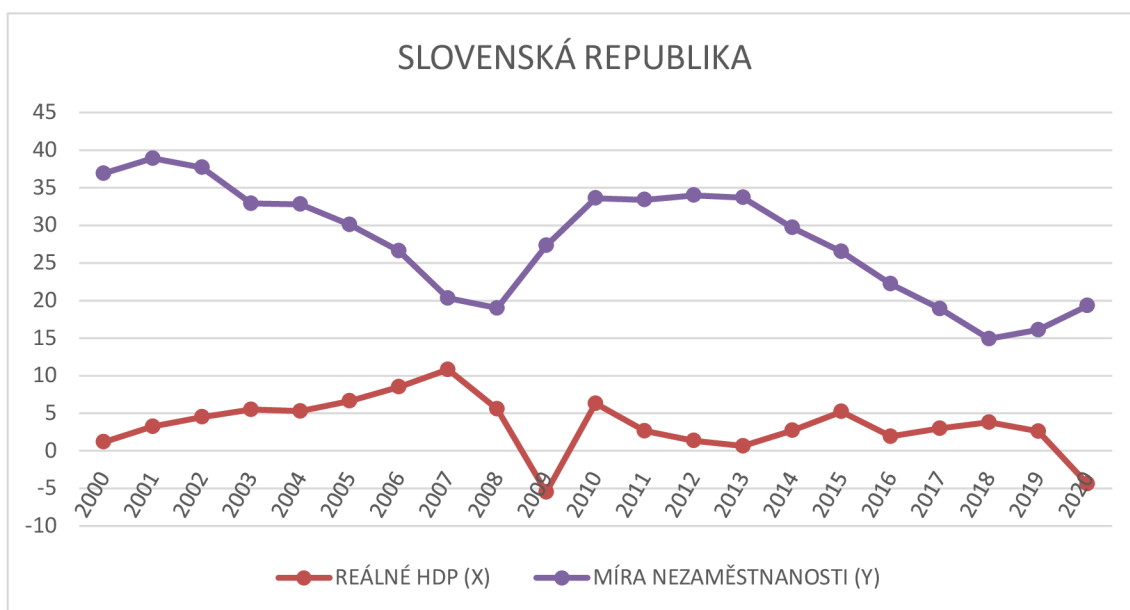
Tabulka 3 Testování závislosti se zpožděním mezi reálným HDP a mírou nezaměstnanosti mladých

Zdroj: vlastní zpracování

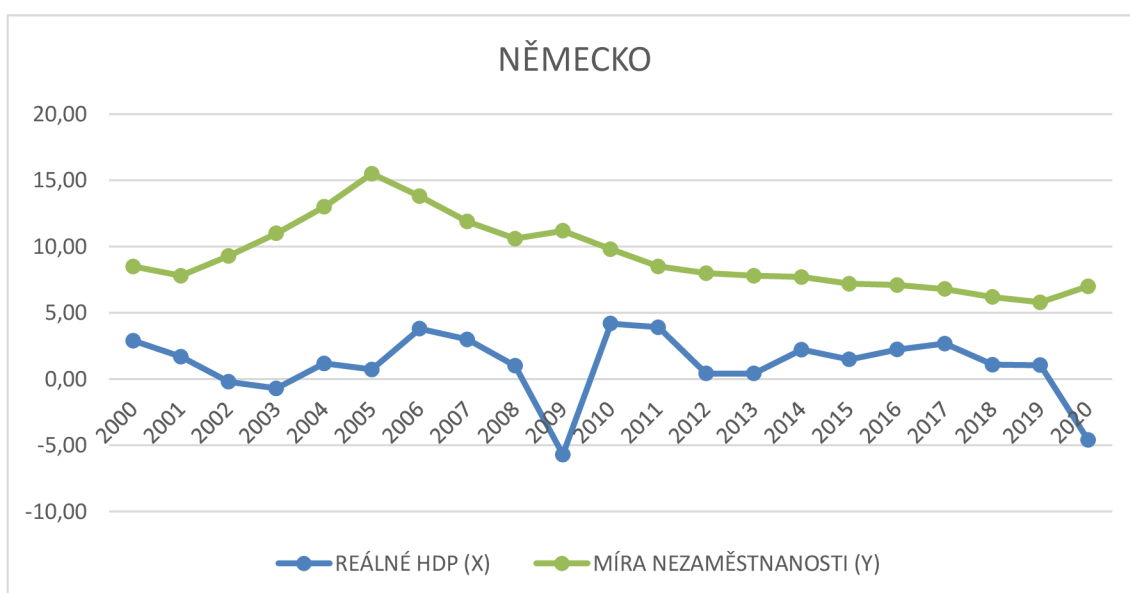
Graf 25 Testování závislosti mezi reálným HDP a mírou nezaměstnanosti mladých v % v České republice

Zdroj: data převzata z OECD (2021d, 2021a), vlastní zpracování

Graf 26 Testování závislosti mezi reálným HDP a mírou nezaměstnanosti mladých v % na Slovensku

Zdroj: data převzata z OECD (2021d, 2021a), vlastní zpracování

Graf 27 Testování závislosti mezi reálným HDP a mírou nezaměstnanosti mladých v % v Německu

Zdroj: data převzata z OECD (2021a), Eurostatu (2021g), vlastní zpracování

Dále bylo analyzováno, do jaké míry se projevuje závislost mezi veřejnými výdaji na trhu práce (X) a mírou nezaměstnanosti ve věku 15 – 24 let (Y).

Veřejné výdaje na trhu práce zahrnují veřejné služby zaměstnanosti (PES), školení, náborové dotace, dávky v nezaměstnanosti apod. Údaje jsou sbírány z informací o jednotlivých programech trhu práce, které jsou zveřejňovány ve státních rozpočtech či výročních zprávách. Ukazatel je měřen v procentech HDP (OECD, online, 2021). V příloze č. 5 jsou v tabulce uvedeny procentní hodnoty veřejných výdajů na trhu práce (proměnná X) a míry nezaměstnanosti věkové skupiny mladých (proměnná Y) v rozmezí od roku 2000 do 2019. Na základě chybějících dat týkající se míry nezaměstnanosti Německa byla použita data z Eurostatu, ostatní data jsou čerpána z OECD.

Stanoveny byly následující hypotézy:

H₀: $\rho = 0$, tedy test hypotézy, že veřejné výdaje na trhu práce a míra nezaměstnanosti ve věku 15 – 24 let jsou nezávislé (nekorelované);

H₁: $\rho \neq 0$, mezi veřejnými výdaji na trhu práce a mírou nezaměstnanosti ve věku 15 – 24 let existuje lineární závislost.

Testování závislosti se zpožděním 0 let

Kritická hodnota Studentova rozdělení byla tentokrát určena pro $f = 18$ stupňů volnosti s hladinou významnosti $\alpha = 0,05$. Vypočtená hodnota testového kritéria se zpožděním 0 pro Slovenskou ($t = 2,801$) a Německou republiku ($t = 3,538$) leží v kritickém oboru ($|t| > KH = 2,101$), tím pádem nulovou hypotézu zamítáme na hladině významnosti $\alpha = 0,05$. Na základě toho lze říci, že zde existuje lineární závislost mezi oběma sledovanými proměnnými. Dle korelačního koeficientu se u obou zemí projevuje mírná závislost. Podle koeficientu determinace Slovenské republiky veřejné výdaje na trhu práce představují faktor, který z 30,36 % vysvětluje variabilitu hodnot míry nezaměstnanosti mladých. Veřejné výdaje na trhu práce Německé republiky představují faktor, který ze 41,02 % vysvětluje variabilitu hodnot míry nezaměstnanosti mladých. V případě České republiky byla vypočtená hodnota testového kritéria ($t = 1,003$) menší než kritická hodnota, tím pádem nulovou hypotézu nezamítáme neboli lineární závislost mezi oběma proměnnými zde nebyla prokázána, veličiny jsou nekorelované. Vše je graficky zpracováno pomocí bodového diagramu, ze kterého lze usoudit vztah mezi oběma sledovanými proměnnými v jednotlivých zemích.

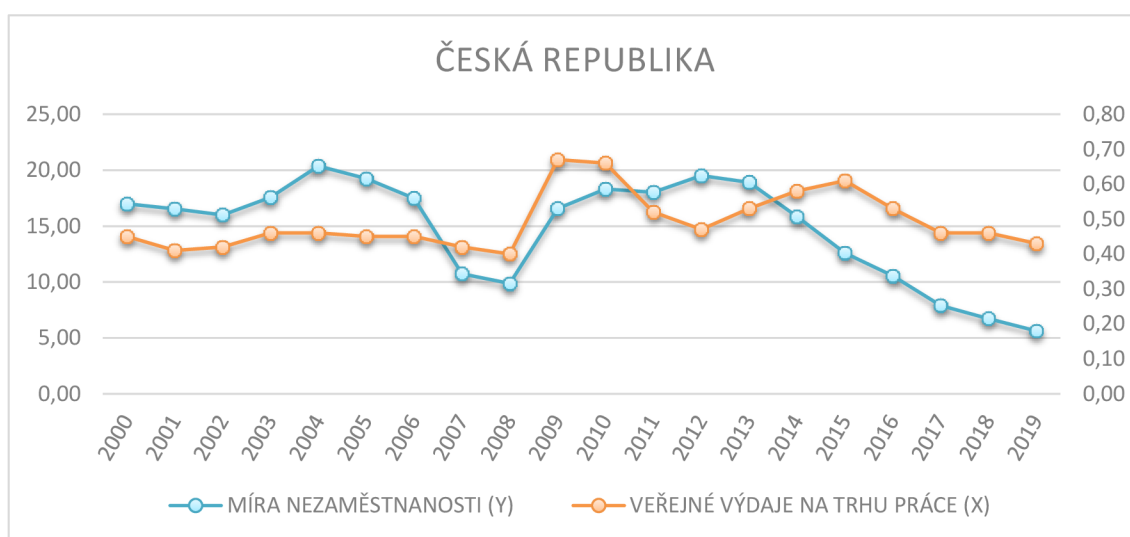
Testování závislosti se zpožděním 1 a 2 let

Následně bylo zkoumáno, zda i v tomto vztahu mezi veřejnými výdaji na trhu práce a nezaměstnaností vzniká silnější korelace se zpožděním o 1 a 2 roky. V tabulce č. 4 jsou uvedeny pro porovnání vypočtené hodnoty korelačních koeficientů a testových kritérií se zpožděním pro jednotlivé země. Dle výsledků lze potvrdit, že nezaměstnanost lépe koreluje s veřejnými výdaji na trhu práce se zpožděním u Slovenské republiky a Německa, a to o 2 roky. U České republiky hodnoty se zpožděním lépe nekorelují. Tuto situaci znázorňují grafy č. 28, 29 a 30.

ZPOŽDĚNÍ	0 ROKŮ		1 ROK		2 ROKY	
	r	t	r	t	r	t
ČR	0,29	1,003	0,06	0,25	-0,12	-0,49
SR	0,55	2,8	0,733	4,58	0,75	4,86
Německo	0,64	3,54	0,78	5,2	0,88	7,99

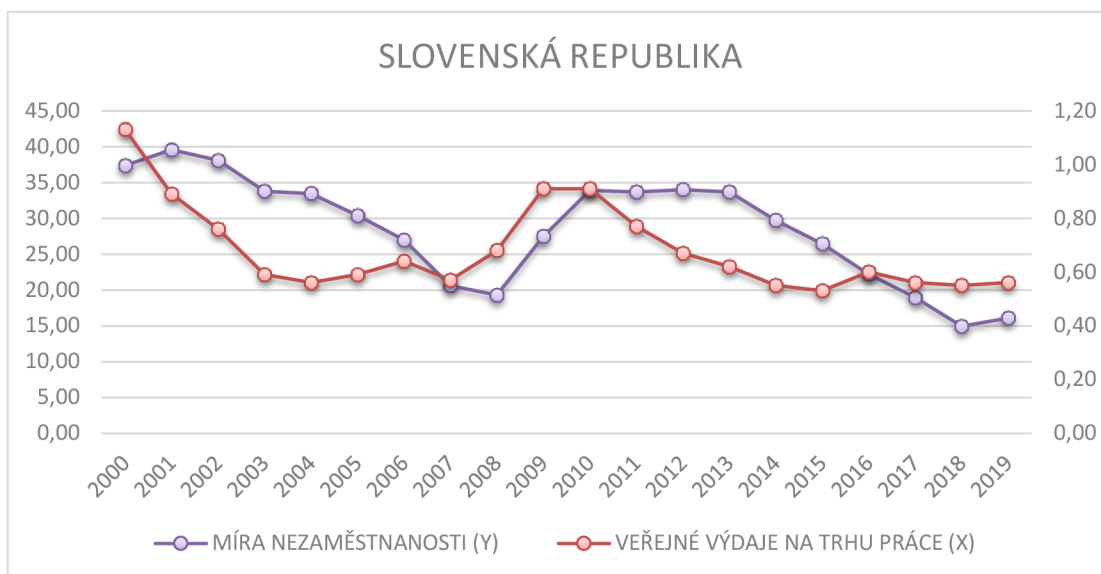
Tabulka 4 Testování závislosti se zpožděním mezi veřejnými výdaji na trhu práce a mírou nezaměstnanosti mladých

Zdroj: vlastní zpracování

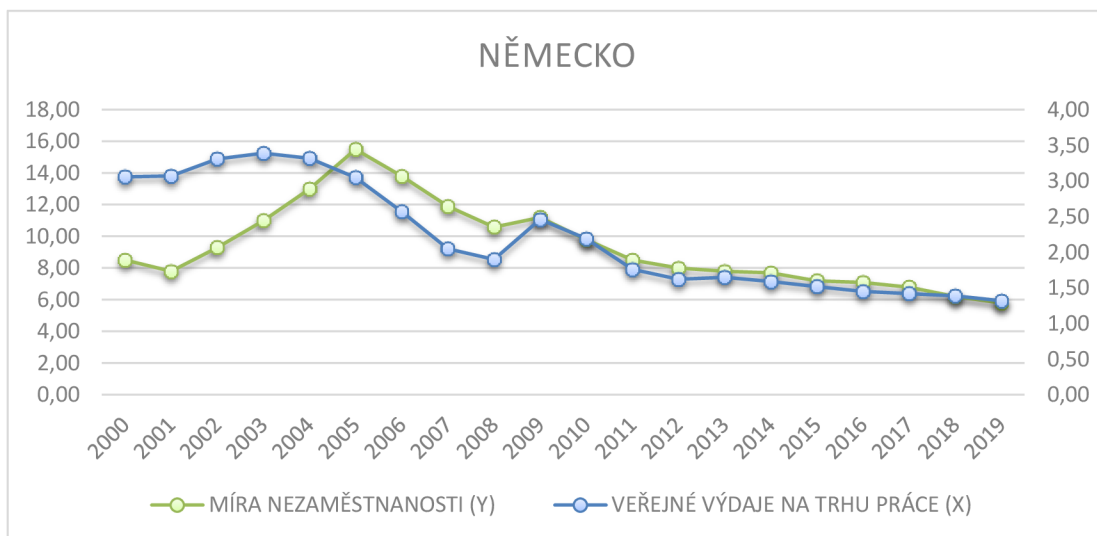
Graf 28 Testování závislosti mezi veřejnými výdaji na trhu práce a mírou nezaměstnanosti mladých v % v České republice

Zdroj: data převzata z OECD (2021b, 2021d), vlastní zpracování

Graf 29 Testování závislosti mezi veřejnými výdaji na trhu práce a mírou nezaměstnanosti mladých v % na Slovensku

Zdroj: data převzata z OECD (2021b, 2021d), vlastní zpracování

Graf 30 Testování závislosti mezi veřejnými výdaji na trhu práce a mírou nezaměstnanosti mladých v % v Německu

Zdroj: data převzata z OECD (2021b), Eurostatu (2021g), vlastní zpracování

6 Závěr

Tato diplomová práce s názvem „*Analýza nezaměstnanosti a návrhy jejího řešení*“ se zabývala analýzou nezaměstnanosti mladých v České republice, ve Slovenské republice a ve Spolkové republice Německo. Cílem práce bylo analyzovat vývoj nezaměstnanosti věkové skupiny 15 – 24 let ve vybraných státech a poté podat relevantní argumenty rozdílného vývoje dané nezaměstnanosti.

Práce je rozdělena na několik kapitol. V první části byl shrnut teoretický rámec pro následující část. Praktická část zahrnovala několik podkapitol. Ty se zabývaly vzdělávacím systémem, situací v období světové krize, vývojem trhu práce a analýzou nezaměstnanosti mladých v České republice, na Slovensku a v Německu. Zkoumala se zde dlouhodobá míra nezaměstnanosti mladých, míra nezaměstnanosti mladých, rozložení dle pohlaví či rozdělení dle určitých věkových skupin. Zahrnuta zde byla také míra NEET rozdělená též do věkových skupin, dále mladí, kteří se stávají dobrovolně nezaměstnanými. Závěrečná kapitola se zabývala nástroji Evropské unie pro eliminaci zvyšování nezaměstnanosti mladých, definováním aktivní politiky sledovaných států a korelační analýzou daných proměnných.

Česká republika současně patří mezi země s nejnižší mírou nezaměstnanosti mladých, jejichž hodnoty jsou pod průměrem Evropské unie. Přesto je důležité zmínit, že mladí stále patří mezi rizikovou skupinu lidí na trhu práce. Míra nezaměstnanosti dosahuje téměř polovičních hodnot než celková míra nezaměstnanosti. Minulá krize měla značný dopad na nezaměstnanost mladých. Převážná většina nezaměstnaných je tvořena mladými s nižší úrovní vzdělání, ta byla zároveň nejvíce zasažena v pokrizovém období. Česká republika se potýká s nedostatkem pracovníků kvůli stárnoucí populaci a klesajícím počtu mladých. Firmy jsou tak nuceny zaměstnávat lidi ze zahraničí, což bylo značně omezeno v době pandemie COVID-19. Nutné je podporovat zvyšování potřebné kvalifikace u mladší generace, neboť v budoucnu může nastat problém, kdy zahraniční zaměstnanci budou brát práci zaměstnancům českým. Nyní Česká republika nabízí mnoho pracovních míst s nízkou kvalifikací a nedochází zde k dostatečné

modernizaci pro zvyšování produktivity. Aktivní politika zaměstnanosti je zaměřena převážně na regiony, jako jsou ústecký a ostravský region, kde je zaznamenaná vyšší míra nezaměstnanosti. Zahrnuty jsou zde personální poradenství, školení, pracovní stáže apod. Jedním z nedostatků je zastaralý vzdělávací systém. Je potřeba investovat do modernizace a vyššího prohloubení vztahu mezi školní výukou a praxí. Není zde dostatečná podpora praxí ve firmách, jako tomu je například v sousedním Německu. Mnohdy firmy nejsou ochotny poskytovat dané praxe. Zde by měl zasáhnout stát a plně podpořit tuto iniciativu. Na základě toho by mohlo dojít ke zvyšování kvality studenta a k snadnějšímu přechodu ze vzdělávacího procesu do pracovního života.

Německo z dlouhodobého hlediska zaznamenalo výrazný pokrok. Z velké části tomu přispěly Hartzovy reformy, které byly dokončeny již před světovou krizí, a tím zajistily minimální dopad na trh práce během hospodářské krize. Firmy se snažily udržet pracovní místa s kvalifikovanými pracovníky. Na udržení pracovních míst přispělo například opatření týkající se zkrácení pracovní doby s cílem snížit náklady. Na základě stárnutí populace dochází v Německu k poklesu pracovní síly a k nedostatku kvalifikovaného personálu. V budoucnu by tento problém mohl být řešen potřebou kvalifikovaných přistěhovalců. S tím souvisí požadavek na upravení migrační politiky tak, aby došlo k hladké integraci migrantů. Na nízkou nezaměstnanost týkající se mladých má velký podíl zejména německý vzdělávací systém. Ten je založen na silné podpoře duálního vzdělávacího systému, který kombinuje školní výuku s prací ve firmách. Dále je výuka podporována modernizací, novými vzdělávacími postupy se zaměřením na praxi.

Slovenská republika dlouhodobě zaznamenává vysokou míru nezaměstnanosti mladých a dochází zde ke špatné integraci na trh práce. Situace se nepatrně zlepšila se vstupem do Evropské unie a přijmutí společné měny euro, přesto stále tato míra nezaměstnanosti dosahuje nadprůměrných hodnot Evropské unie. Slovensko se potýká s vysokou dlouhodobou mírou nezaměstnanosti mladých, která mnohdy dosahuje více než polovičních hodnot míry nezaměstnanosti mladých (viz graf 17). Vysoký podíl nezaměstnaných převládá u osob s nejnižším vzděláním, kde trh práce nedokáže poskytnout pro danou skupinu relevantní pracovní pozici. Ani studijní obory na střední úrovni neodrážejí

aktuální potřebu trhu. Vzdělávací systém na Slovensku je nutné modernizovat a tím zajistit studentům možnost splnění požadavků, které zaměstnavatelé mají. Také je zde velké procento obyvatel, kteří pracují v zahraničí. Převážná většina pracuje v sousedních zemích, jako je Rakousko nebo Česká republika (viz graf 14), kde je vyšší šance získat pracovní pozici, která odpovídá vzdělání uchazeče nebo je zde umožněn kariérní růst či vyšší platové ohodnocení. Negativní dopad na míru nezaměstnanosti mají také značné regionální rozdíly, kde převážná část se sdružuje v pracovně atraktivnějších oblastech, jako je západní část, zejména kolem hlavního města. Stát se méně rozvinuté regiony snaží podporovat, jako například v roce 2015 formou daňových úlev, přesto tato podpora není dostatečná. Nadpolovičních hodnot než je průměr Evropské unie Slovensko dosahuje i v míře NEET, kam se řadí mladí, kteří se ocitli mimo vzdělání a trh práce, a hrozí jim sociální vyloučení. To hrozí zejména u věkové skupiny 20 – 24 let, kde mnohdy nedochází k pokračování ve vysokoškolském vzdělávání.

Zajímavým poznatkem, který byl zjištěn na základě korelační analýzy, byla nezávislost míry nezaměstnanosti mladých na reálném HDP, a to u všech sledovaných států. Makroekonomické veličiny často spolu korelují až s několikaletým zpožděním, proto byla zkoumaná závislost se zpožděním 0, 1, 2 roky. U zkoumaných zemí bylo prokázáno, že nezaměstnanost s HDP lépe korelují se zpožděním o 1 a 2 roky. Korelační analýza, která zkoumala závislost mezi veřejnými výdaji na trhu práce a mírou nezaměstnanosti mladých, dospěla k následujícímu výsledku. Slovenská republika spolu s Německem zaznamenala přímou závislost míry nezaměstnanosti mladých na veřejných výdajích na trhu práce. Tím pádem při růstu výdajů na trhu práce dochází k růstu nezaměstnanosti mladých, neboť tyto výdaje mimo jiné zahrnují podporu neboli dávky v nezaměstnanosti, které nemotivují nezaměstnané k nalezení pracovního místa. Zde byla také zkoumaná závislost se zpožděním 0, 1 a 2 roky, kde došlo k silnější korelaci u Slovenské a Německé republiky.

Hospodářská krize dle analýzy zasáhla převážně muže, neboť do problémů se dostala odvětví, která byla zastoupena právě tímto pohlavím. Opatření Evropské unie, která se postupně implementovala v roce 2014, lze hodnotit za relativně úspěšná, neboť prakticky do nastoupení stávající krize související s pandemií

COVID-19 docházelo ve všech zmiňovaných zemích k poklesu nezaměstnanosti mladých a také k ekonomické konjunktuře. Některých cílů, které si Evropská unie dala v rámci programu Evropa 2020, ovšem nedosáhla. Očekávala se zde 75 % zaměstnanost, která v roce 2020 dosáhla dle Eurostatu 67,60 %. Cíl týkající se předčasného odchodu ze školy (10 %) lze považovat za úspěšný, neboť hodnota v roce 2020 dosahovala dle Eurostatu 9,9 %. Predikce pro budoucí vývoj nezaměstnanosti je nejednoznačná, neboť i přestože se svět potýká s další krizí, nezaměstnanost v Evropě je stále nad očekávajícími výsledky a nedochází k razantnímu zhoršení. Firmy se v některých odvětvích potýkají s nedostatkem kvalifikovaného personálu a to má značný vliv spolu s pandemií na modernizaci, automatizaci některých procesů a tím k substituci práce kapitálem. V rámci zkušeností s předchozí krizí, kdy nejvíce zasažena byla právě skupina mladých lidí, je nutné, aby se státy poučily z minulé recese a zaměřily se na prohloubení vztahu mezi vzdělávacím systémem a trhem práce, a tím zajistily snazší přechod do pracovního života.

7 Seznam použitých zdrojů

Literatura

- [1] BUCHTOVÁ, Božena, Josef ŠMAJS a Zdeněk BOLELOUCKÝ. Nezaměstnanost. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4282-3.
- [2] BROŽOVÁ, Dagmar. Společenské souvislosti trhu práce. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-16-4.
- [3] JUREČKA, Václav. Makroekonomie. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2013. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4386-8.
- [4] KACZOR, Pavel. Sociální politika a sociální systém ČR. Praha: Oeconomica, nakladatelství VŠE, 2015. ISBN 978-80-245-2096-4.
- [5] KOTÝNKOVÁ, Magdalena a Otakar NĚMEC. Lidské zdroje na trhu práce: vývoj a tendence v souvislosti se vstupem České republiky do EU. Praha: Professional Publishing, 2003. ISBN 80-86419-48-7.
- [6] KUCHAR, Pavel. Trh práce: sociologická analýza. V Praze: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1383-3.
- [7] MACÁKOVÁ, Libuše. Mikroekonomie: základní kurs. Vyd. 7. Slaný: Melandrium, 2002. ISBN 80-86175-20-0.
- [8] PAVELKA, Tomáš. Makroekonomie: základní kurz. 2., aktualiz. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2007. ISBN 978-80-86730-21-9.
- [9] SAMUELSON, Paul Anthony a William D. NORDHAUS. Ekonomie: 19. vydání. Praha: NS Svoboda, 2013. ISBN 978-80-205-0629-0.

Internetové zdroje

- [10] Asociace institucí vzdělávání dospělých ČR (AIVD). Andragogika v praxi® ročník 7, číslo 25, Odborný čtvrtletník pro vzdělávání a rozvoj dospělých, ISSN 2694-9490 [Online] Copyright © 2020 [cit. 2021-11-03] Dostupné z: <http://www.aivd.cz/soubor-doc5472/>
- [11] Audi MediaCenter, The dual study program at Audi: career opportunity for young people [online]. Copyright © 2021 [cit. 2021-11-22]. Dostupné z: <https://www.audi-mediacycenter.com/en/press-releases/the-dual-study-program-at-audi-career-opportunity-for-young-people-14022>
- [12] BMBF. The German Vocational Training System [online]. Copyright © 2021 [cit. 2021-11-22]. Dostupné z: <https://www.bmbf.de/bmbf/en/education/the->

german-vocational-training-system/the-german-vocational-training-system_node.html

- [13] BMWi.de. Economic Situation and Cyclical Development. Federal Ministry for Economic Affairs and Energy. [online]. Copyright © 2021 [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.bmwi.de/Redaktion/EN/Dossier/economic-development.html>
- [14] BUČEK Ján, The financial and economic crisis in Slovakia – its spatial aspects and policy responses. [online]. Copyright © 2010 [cit. 2021-11-17]. Dostupné z: http://www.humannageografia.sk/clanky/14_Bucek.pdf
- [15] CALIENDO, Marco; SCHMIDL, Ricarda. Youth unemployment and active labor market policies in Europe. IZA Journal of Labor Policy, 2016, 5.1: 1-30. [cit. 2021-10-17] Dostupné z: <https://izajolp.springeropen.com/articles/10.1186/s40173-016-0057-x/>
- [16] CEDEFOP. Slovakia - How to fight high youth unemployment. [online]. Copyright © 2012 [cit. 2021-11-24]. Dostupné z: <https://www.cedefop.europa.eu/en/news/slovakia-how-fight-high-youth-unemployment>
- [17] CUPALOVÁ Marcela. Dopady světové ekonomické krize na veřejné rozpočty v zemích EU a vývoj českých veřejných financí. Parlament České republiky. [online]. Copyright © 2009 [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <file:///C:/Users/Uzivatel/Downloads/pi-2-092.pdf>
- [18] Českomoravská konfederace odborových svazů (ČMKOS). Přehled nejdůležitějších změn zákoníku práce a zákona o zaměstnanosti od 1. ledna 2012. [online]. Copyright © 2012 [cit. 2021-11-07]. Dostupné z: https://ipodpora.odborny.info/soubory/dms/ukony/12304/6/down_3293.pdf
- [19] Český statistický úřad (CZSO). Data – vzdělávání cizinců. [online]. Copyright © 2021a [cit. 2021-11-17]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/data-vzdelavani-cizincu>
- [20] Český statistický úřad (CZSO). Dopady světové finanční a hospodářské krize na ekonomiku České republiky. [online]. Copyright © 2010 [cit. 2021-11-04]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/dopady-svetove-financi-a-hospodarske-krize-na-ekonomiku-ceske-republiky-n-rlar44vims#>
- [21] Český statistický úřad (CZSO). Nové ukazatele nezaměstnanosti. [online] Copyright © 2014a [cit. 2021-10-16] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/fd002a259d>
- [22] Český statistický úřad (CZSO). Vývoj české ekonomiky v roce 2010. [online]. Copyright © 2011 [cit. 2021-11-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vyvoj-ceske-ekonomiky-rok-2010-vexy9mwo1b>

- [23] Český statistický úřad (CZSO). Vývoj české ekonomiky v roce 2013. [online]. Copyright © 2014b [cit. 2021-11-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20549933/110913q4a-1+po+uprave.pdf/5bb293d9-0744-4405-9d6a-4f8fd02c615c?version=1.0>
- [24] Český statistický úřad (CZSO). Vývoj české ekonomiky v roce 2015. [online]. Copyright © 2016 [cit. 2021-11-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20549951/320193-15q4a.pdf/2dbaba6f-207f-48ad-ac07-759ca9283a8e?version=1.3>
- [25] Český statistický úřad (CZSO). Vývoj české ekonomiky v roce 2017. [online]. Copyright © 2018 [cit. 2021-11-07]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/58775434/320193-17q3a.pdf/fb58a5f6-34f4-45aa-98e8-de8abe97bc71?version=1.0>
- [26] Český statistický úřad (CZSO). Vývoj české ekonomiky v roce 2020. [online]. Copyright © 2021b [cit. 2021-11-07]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/125507847/320193-20q4a.pdf/43a6b1d3-d11d-47bb-afb0-92543a8546b5?version=1.1>
- [27] DIETRICH Hans, HENSEKE Golo, ACHATZ Juliane, ANGER Silke, CHRISTOPH Bernhard, PATZINA Alexander, Youth unemployment in Germany and the United Kingdom in times of Covid-19, IAB-Forum 4th of August 2021, [online] Copyright © 2021 [cit. 2021-11-22]. Dostupné z: <https://www.iab-forum.de/en/youth-unemployment-in-germany-and-the-united-kingdom-in-times-of-covid-19/>
- [28] DUELL Nicola, VETTER Tim. The employment and social situation in Germany. [online]. Copyright © 2020 [cit. 2021-12-13]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/648803/IPOL_STU\(2020\)648803_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/648803/IPOL_STU(2020)648803_EN.pdf)
- [29] EICHHORST, W. Does vocational training help young people find a (good) job?. IZA World of Labor 2015: 112 doi: 10.15185/izawol.112] [cit. 2021-10-19] Dostupné z: <https://wol.iza.org/articles/does-vocational-training-help-young-people-find-good-job/long>
- [30] ENGBOM Niklas, DETRAGIACHE Enrica, RAEI Faezeh. The German Labor Market Reforms and Post-Unemployment Earnings. International Monetary Fund. [online]. Copyright © 2015 [cit. 2021-11-16]. Dostupné z: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2015/wp15162.pdf>
- [31] EUROFOUND. Exploring the diversity of NEETs, Publications Office of the European Union, Luxembourg. [online] Copyright © 2016 [cit. 2021-10-17] Dostupné z: <https://www.cliclavoro.gov.it/Barometro-Del-Lavoro/Documents/2016/Eurofound-Exploring-the-diversity-NEETs.pdf>
- [32] EUROFOUND. Mladí lidé a skupina NEET v Evropě: První zjištění. [online]. Copyright © 2012 [cit. 2021-11-28]. Dostupné z:

- https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/EF1172CS.pdf
- [33] EUR-LEX. INVESTING IN EUROPE'S YOUTH. [online]. Copyright © 2016 [cit. 2021-12-13]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2016:940:FIN>
- [34] EUR-Lex - 52020DC0276 - EN - EUR-Lex. EUR-Lex — Access to European Union law — choose your language [online]. Copyright © 2020 [cit. 2021-10-19] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1594047420340&uri=CELEX%3A52020DC0276>
- [35] EURONOVIA. Erasmus+: What's new for the 2021-2027 programming period?. [online]. Copyright © 2021 [cit. 2021-12-13]. Dostupné z: <https://euronovia-conseil.eu/en/erasmus-programme-2021-2027/>
- [36] EUROPEAN COMMISSION. EUROSTAT. EVROPA 2020 Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. [online]. Copyright © 2010 [cit. 2021-12-13]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/strategie-evropa-2020/Evropa_2020_cz_Sdeleni_EK.pdf
- [37] EUROPEAN COMMISSION. Labour market information - Germany. [online]. Copyright © 2021a [cit. 2021-11-17]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eures/public/living-and-working/labour-market-information/labour-market-information-germany_en
- [38] EUROPEAN COMMISSION. Organizácia vzdelávacieho systému a jeho štruktúra. [online]. Copyright © 2021b [cit. 2021-11-17]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-education-system-and-its-structure-72_sk
- [39] EUROPEAN COMMISSION. Podpora zaměstnanosti mladých lidí: most k pracovním místům pro příští generaci. [online]. Copyright © 2020a [cit. 2021-12-13]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0276&from=EN>
- [40] EUROPEAN COMMISSION. Questions and Answers: Communication on the Youth Guarantee and Youth Employment Initiative. [online]. Copyright © 2016 [cit. 2021-12-13]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_16_3215
- [41] EUROPEAN COMMISSION. Questions and Answers on Youth Employment Support: a bridge to jobs for the next generation. [online]. Copyright © 2020b [cit. 2021-12-13]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_20_1194
- [42] EUROPEAN COMMISSION. Youth Employment Initiative (YEI). [online]. Copyright © 2020c [cit. 2021-12-13]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1176>

- [43] EUROPEAN COMMISSION. Youth employment support - Employment, Social Affairs & Inclusion - European Commission. [online]. Copyright © 2020d [cit. 2021-10-19] Dostupné z: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1036&langId=en>
- [44] EUROPEAN COMMISSION. Youth policies in Slovakia. [online]. Copyright © 2018 [cit. 2021-12-13]. Dostupné z: <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/sites/default/files/2021-02/slovakia2018.pdf>
- [45] EUROSTAT. Early leavers from education and training by sex and labour status. [online]. Copyright © 2021a [cit. 2021-12-16]. Dostupné z: <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>
- [46] EUROSTAT. Employment rates by sex, age and citizenship (%). [online]. Copyright © 2021b [cit. 2021-12-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/lfsa_ergan/default/table?lang=en
- [47] EUROSTAT. Participation rate of young people in formal education by sex, age and labour status. [online]. Copyright © 2021c [cit. 2021-11-25]. Dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=edat_lfse_19&lang=en
- [48] EUROSTAT. Population on 1 January by age group and sex. [online]. Copyright © 2021d [cit. 2021-11-25]. Dostupné z: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=demo_pjan&lang=en
- [49] EUROSTAT. Glossary: Unemployment - Statistics Explained. [online]. Copyright © 2010 [cit. 2021-10-13] Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Unemployment>
- [50] EUROSTAT. Glossary: Young people neither in employment nor in education and training (NEET) - Statistics Explained. [online]. Copyright © 2019 [cit. 2021-10-17] Dostupné z: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Young_people_neither_in_employment_nor_in_education_and_training_\(NEET\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Young_people_neither_in_employment_nor_in_education_and_training_(NEET))
- [51] EUROSTAT. Glossary: Youth unemployment - Statistics Explained. [online]. Copyright © 2014 [cit. 2021-10-15] Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Youth_unemployment
- [52] EUROSTAT. Statistics on young people neither in employment nor in education or training - Statistics Explained. [online]. Copyright © 2021e [cit. 2021-10-17] Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Statistics_on_young_people_neither_in_employment_nor_in_education_or_training
- [53] EUROSTAT. Unemployment by sex, age and citizenship (1 000). [online]. Copyright © 2021f [cit. 2021-11-25]. Dostupné z:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSA_UGAN__custom_1647073/default/table?lang=en

- [54] EUROSTAT. Unemployment rates by sex, age and citizenship (%). [online]. Copyright © 2021g [cit. 2021-11-19]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSA_UGAN__custom_1609203/default/table?lang=en
- [55] EUROSTAT. Youth long-term unemployment rate (12 months or longer) by sex and age. [online]. Copyright © 2021h [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=yth_empl_120&lang=en
- [56] EUROSTAT. Young people neither in employment nor in education and training by sex, age and labour status (NEET rates). [online]. Copyright © 2021i [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=edat_lfse_20
- [57] EUROSTAT. Young people neither in employment nor in education and training (NEET), (2006-2020), by sex and age - annual data. [online]. Copyright © 2021j [cit. 2021-11-30]. Dostupné z: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfsi_neet_a_h&lang=en
- [58] EUROSTAT. Youth unemployment by sex, age and educational attainment level. [online]. Copyright © 2021k [cit. 2021-11-23]. Dostupné z: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=yth_empl_090&lang=en
- [59] Evropský odborový institut. Labour market reforms in Slovakia: background summary (updated April 2019). [online]. Copyright © 2019 [cit. 2021-11-17]. Dostupné z: <https://www.etui.org/covid-social-impact/slovakia/labour-market-reforms-in-slovakia-background-summary-updated-april-2019>
- [60] FUNK Lothar. The German economy during the financial and economic crisis since 2008/2009. Konrad AdenauerStiftung. [online]. Copyright © 2012 [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <file:///C:/Users/Uzivatel/Downloads/pi-2-092.pdf>
- [61] IAB-FORUM. Active labour market policies. [online]. Copyright © 2018 [cit. 2021-12-13]. Dostupné z: <https://www.iab-forum.de/en/active-labour-market-policies/>
- [62] Infoabsolvent.cz. Absolventi SŠ hlásící se ke studiu na VOŠ a VŠ [online]. Copyright © 2018 [cit. 2021-11-03] Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/5-4-02/Absolventi-SS-hlasici-se-ke-studiu-na-VOS-a-VS>
- [63] Infoabsolvent.cz. Počty a podíly nově přijatých žáků [online]. Copyright © 2020 [cit. 2021-11-03] Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/0-0-01>

- [64] KAHANEC Martin, SEDLÁKOVÁ Mária. The social and employment situation in Slovakia and outlook on the Slovak EU Presidency 2016. [online]. Copyright © 2016 [cit. 2021-11-24]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/578982/IPOL_STU\(2016\)578982_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/578982/IPOL_STU(2016)578982_EN.pdf)
- [65] KLEŇHOVÁ Michaela, V Česku čeština, na Slovensku slovenština, Český statistický úřad, [online]. Copyright © 2011 [cit. 2021-11-17]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/20541265/1804110930_31.pdf/e580a857-f84e-4486-aba2-b3b232ea8736?version=1.0
- [66] KNUTH Matthias. Labour market reforms and the "jobs miracle" in Germany. European Economic and Social Committee. [online]. Copyright © 2014 [cit. 2021-11-16]. Dostupné z: <https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/resources/docs/qe-02-13-503-en-c.pdf>
- [67] KOCIÁN Šolc Balaščík. Zásadní změny v českém pracovním právu od 1. 1. 2007 – nový zákoník práce a nový zákon o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci [online]. Copyright © 2006 [cit. 2021-11-08]. Dostupné z: <https://www.ksb.cz/cs/novinky-publikace/138/zasadni-zmeny-v-ceskem-pracovnim-pravu-od-1-1-2007-novy-zakonik-prace-a-novy-zakon-o-bezpecnosti-a-ochrane-zdravi-pri-praci>
- [68] KRČEK Tereza. Globální ekonomické krize: Přístupy a východiska. Parlamentní institut. [online]. Copyright © 2020 [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <file:///C:/Users/Uzivatel/Downloads/pi-2-117.pdf>
- [69] Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV). Program Záruky pro mládež. [online]. Copyright © 2021 [cit. 2021-12-13]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/program-zaruky-pro-mladez>
- [70] Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV). Přehled o vývoji částek minimální mzdy. [online]. Copyright © 2020a [cit. 2021-11-26]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/prehled-o-vyvoji-castek-minimalni-mzdy>
- [71] Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV). Strategický rámec politiky zaměstnanosti do roku 2030. [online] Copyright © 2020b [cit. 2021-10-17] Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/1357303/SRPZ_2030.pdf/148b2fc5-d7a6-f9c7-cc50-13b52a62e86e
- [72] Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT ČR). Pisa 2018: Čeští žáci si mírně polepsili, MŠMT ČR. [online]. Copyright © 2019 [cit. 2021-11-03]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/pisa-2018-cesti-zaci-si-mirne-polepsili>
- [73] MPSVR. NATIONAL EMPLOYMENT STRATEGY OF THE SLOVAK REPUBLIC UNTIL 2020. [online]. Copyright © 2014 [cit. 2021-12-13]. Dostupné

- z: <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/praca-zamestnanost/podpora-zamestnanosti/national-employment-strategy-slovak-republic-until-2020.pdf>
- [74] Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Czech Republic Economic Snapshot. [online]. Copyright © 2020a [cit. 2021-11-19]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/economy/czech-republic-economic-snapshot/>
- [75] Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Economic Survey of Germany (December 2020). [online]. Copyright © 2020b [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/economy/germany-economic-snapshot/>
- [76] Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). GDP and spending - Quarterly GDP - OECD Data. [online]. Copyright © 2021a [cit. 2021-11-04]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/gdp/quarterly-gdp.htm#indicator-chart>
- [77] Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Public spending on labour markets. [online]. Copyright © 2021b [cit. 2021-12-16]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/social/exp/public-spending-on-labour-markets.htm#indicator-chart>
- [78] Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Slovak republic. OECD iLibrary. [online]. Copyright © 2020c [cit. 2021-11-17]. Dostupné z: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/f75fa565-en/index.html?itemId=/content/component/f75fa565-en>
- [79] Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). The changing skill needs of the German labour market. OECD iLibrary [online]. Copyright © 2021c [cit. 2021-11-16]. Dostupné z: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/056f2c95-en/index.html?itemId=/content/component/056f2c95-en>
- [80] Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Unemployment rate by age group. [online]. Copyright © 2021d [cit. 2021-12-16]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/unemp/unemployment-rate-by-age-group.htm#indicator-chart>
- [81] Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Unemployment rate - OECD Data. [online]. Copyright © 2021e [cit. 2021-11-04]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/unemp/unemployment-rate.htm#indicator-chart>
- [82] Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD).x Employment rate - OECD Data. [online]. Copyright © 2021f [cit. 2021-11-04]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/emp/employment-rate.htm>
- [83] Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD).x Labour force participation rate - OECD Data. [online]. Copyright © 2021g [cit. 2021-11-04]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/emp/labour-force-participation-rate.htm>
- [84] PAVLOVAITE Inga. Social and Employment Policies in the Czech Republic. [online]. Copyright © 2018 [cit. 2021-12-13]. Dostupné z:

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/618993/IPOL_STU\(2018\)618993_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/618993/IPOL_STU(2018)618993_EN.pdf)

- [85] Publications - PISA. Home page - OECD [online]. Copyright © 2018 [cit. 2021-11-10]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/pisa/publications/pisa-2018-results.htm>
- [86] ŘEZNÍČKOVÁ Ludmila. Zákoník práce 2007: po 40 letech přicházejí změny. Peníze.cz. [online] Copyright © 2007 [cit. 2021-11-08]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/pracovni-pomer/18584-zakonik-prace-2007-po-40-letech-prichazeji-zmeny>
- [87] ŘÍČÁNEK Matej. Co přináší velká novela zákoníku práce, jejíž část právě nabývá účinnosti? [online]. Copyright © 2020 [cit. 2021-11-09]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2020/07/30/co-prinasi-velka-novela-zakoniku-prace/>
- [88] Statistical office of the Slovak republic. Krátkodobá migrácia za pracou do zahraničia (do roku 2020). [online]. Copyright © 2020 [cit. 2021-11-17]. Dostupné z: http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN2/pr3805qr/v_pr3805qr_00_00_00_sk
- [89] Studying in germany. Education System in Germany - Overview of the German School System. Study in Germany for Free - Information about Studying in Germany [online]. Copyright © 2020 [cit. 2021-11-10]. Dostupné z: <https://www.studying-in-germany.org/german-education-system/>
- [90] ŠVECOVÁ, Angelika; RAJČÁKOVÁ, Eva. Vývoj nezamestnanosti na Slovensku v kontexte regionálnych disparít v rokoch 2001–2011. *Geographia Cassoviensis*, 2013, 7: 147-156. Copyright © 2013 [cit. 2022-01-03]. Dostupné z: https://uge-share.science.upjs.sk/webshared/GCass_web_files/articles/GC-2013-7-1/15_Svecova_Rajcakova.pdf

Zákony

- [91] Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti ze dne 13. května 2004, v platném znění

8 Přílohy

Příloha 1 Míra nezaměstnanosti ve věku 15 – 24 let v zemích Evropské unie včetně Velké Británie mezi lety 2000 – 2020

Zdroj: data převzata z Eurostatu (2021g), vlastní zpracování

Příloha č. 1

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
BELGIE	15,2	15,3	15,7	19	17,5	21,5	20,5	18,8	18	21,9	22,4	18,7	19,8	23,7	23,2	22,1	20,1	19,3	15,8	14,2	15,3
BULHARSKO	33,3	39,3	35,6	27,1	24,5	22,3	19,5	15,1	12,7	16,2	21,9	25	28,1	28,4	23,8	21,6	17,2	12,9	12,7	8,9	14,2
ČESKÁ REPUBLIKA	17	16,3	15,4	16,8	19,9	19,2	17,5	10,7	9,9	16,6	18,3	18,1	19,5	19	15,9	12,6	10,5	7,9	6,7	5,6	8
DÁNSKO	6,7	8,3	7,1	9,8	7,8	8,6	7,7	7,5	9,5	13,5	15,6	16,4	15,8	14,8	14,2	12,2	12,2	12,4	10,5	10,1	11,6
NĚMECKO	8,5	7,8	9,3	11	13	15,5	13,8	11,9	10,6	11,2	9,8	8,5	8	7,8	7,7	7,2	7,1	6,8	6,2	5,8	7
ESTONSKO	21,1	24	20,2	26,9	25,7	15,1	12,1	10,1	12	27,4	32,9	22,4	20,9	18,7	15	13,1	13,4	12,1	11,8	11,1	17,9
IRSKO	6,5	6,2	7,8	8,1	8,3	8,6	8,6	9,2	13,5	24,5	28,1	29,6	30,8	26,7	23,4	20,2	16,8	14,4	13,8	12,5	15,3
ŘECKO	29,2	27,9	25,8	25,4	26,1	25,8	25	22,7	21,9	25,7	33	44,7	55,3	58,3	52,4	49,8	47,3	43,6	39,9	35,2	35
ŠPANĚLSKO	25,3	20,7	21,5	22,3	22,5	19,6	17,9	18,1	24,5	37,7	41,5	46,2	52,9	55,5	53,2	48,3	44,4	38,6	34,3	32,5	38,3
FRANCIE	20,6	18	18,9	17,3	19,8	20,3	21,3	18,8	18,3	22,9	22,5	21,9	23,7	24,1	24,2	24,7	24,5	22,1	20,8	19,5	20,2
CHORVATSKO	-	-	36,3	35,8	32,8	32,3	28,9	25,2	23,7	25,2	32,4	36,7	42,1	50	45,5	42,3	31,3	27,4	23,7	16,6	21,1
ITÁLIE	31,5	27,8	27,1	26,8	24,4	24,1	21,8	20,4	21,2	25,3	27,9	29,2	35,3	40	42,7	40,3	37,8	34,7	32,2	29,2	29,4
KYPR	10,2	8,2	7,7	8,9	8,7	13,9	10	10,2	9	13,8	16,6	22,4	27,7	38,9	36	32,8	29,1	24,7	20,2	16,6	18,2
LOTYŠSKO	21,3	24,2	25,3	20,4	21,8	15,1	13,6	10,6	13,6	33,3	36,2	31	28,5	23,2	19,6	16,3	17,3	17	12,2	12,4	14,9
LITVA	28,6	31,6	20,4	26,9	20,3	15,8	10	8,4	13,3	29,6	35,7	32,6	26,7	21,9	19,3	16,3	14,5	13,3	11,1	11,9	19,6
LUCEMBURK	6,4	6,3	7	10,9	16,9	13,7	16,2	15,2	17,9	17,2	14,2	16,8	18,8	15,5	22,6	17,3	18,9	15,4	14,2	17	23,2
MAĎARSKO	12,3	10,7	11,4	12,9	14,4	19,4	19,1	18	19,5	26,4	26,4	26	28,2	26,6	20,4	17,3	12,9	10,7	10,2	11,4	12,8
MALTA	11,8	17,6	15,3	17,4	18,3	16,1	15,5	13,5	11,7	14,5	13,2	13,3	13,8	12,7	11,7	11,6	10,7	10,6	9,1	9,3	10,9
NIZOZEMSKO	5,3	4,4	4,6	6,6	8	11,8	10	9,4	8,6	10,2	11,1	10	11,7	13,2	12,7	11,3	10,8	8,9	7,2	6,7	9,1
RAKOUSKO	6,3	6	7,2	7,5	12,1	11	9,8	9,4	8,5	10,7	9,5	8,9	9,4	9,7	10,3	10,6	11,2	9,8	9,4	8,5	10,5
POLSKO	35,7	39,2	41,6	41,4	40,1	36,9	29,8	21,7	17,3	20,6	23,7	25,8	26,5	27,3	23,9	20,8	17,7	14,8	11,7	9,9	10,8
PORTUGALSKO	8,3	9	10,5	13,5	14,1	16,2	16,5	16,7	16,7	20,3	22,8	30,3	37,9	38,1	34,8	32	28	23,9	20,3	18,3	22,6
RUMUNSKO	17,8	17,6	22,2	19,5	22,3	20,2	21,4	20,1	18,6	20,8	22,1	23,9	22,6	23,7	24	21,7	20,6	18,3	16,2	16,8	17,3
SLOVINSKO	16,4	15,7	14,8	15,3	14	15,9	13,9	10,1	10,4	13,6	14,7	15,7	20,6	21,6	20,2	16,3	15,2	11,2	8,8	8,1	14,2
SLOVENSKO	36,9	38,9	37,7	32,9	32,8	30,1	26,6	20,3	19	27,3	33,6	33,4	34	33,7	29,7	26,5	22,2	18,9	14,9	16,1	19,3
FINSKO	28,4	26,6	28,2	27,8	27,5	20,1	18,7	16,5	16,5	21,5	21,4	20,1	19	19,9	20,5	22,4	20,1	20,1	17	17,2	21,4
ŠVÉDSKO	9,5	11,7	12,9	14,3	18,5	22,8	21,5	19,3	20,2	25	24,8	22,8	23,6	23,5	22,9	20,4	18,9	17,9	17,4	20,1	23,9
VELKÁ BRITÁNIE (do 2020)	12	10,3	10,9	11,4	10,7	12,7	13,9	14,3	15	19,1	19,9	21,3	21,2	20,7	17	14,6	13	12,1	11,3	11,2	-
EU (27)	-	-	19,4	19,6	20,3	20,2	18,4	16	16	20,4	21,5	21,8	23,7	24,4	23,5	21,8	20,1	18	16,1	15,1	16,8

**Příloha 2 Počet obyvatel ve věku 15 – 24 let v České republice, v Německu
a na Slovensku mezi lety 2000 – 2020**

Zdroj: data převzata z Eurostatu (2021d), vlastní zpracování

	ČESKÁ REPUBLIKA		NĚMECKO		SLOVENSKO	
	15-19 let	20-24 let	15-19 let	20-24 let	15-19 let	20-24 let
2000	889 266	699 532	4 526 392	4 633 105	475 444	447 766
2001	851 779	685 483	4 644 257	4 612 432	471 203	445 241
2002	808 191	672 496	4 754 117	4 640 627	468 639	443 281
2003	770 819	661 325	4 841 023	4 673 436	463 314	434 263
2004	735 250	658 136	4 879 471	4 742 205	456 231	426 218
2005	701 826	649 998	4 890 216	4 787 864	448 014	415 826
2006	689 309	645 959	4 853 808	4 835 789	443 987	405 533
2007	683 182	644 013	4 848 270	4 762 364	438 654	396 832
2008	685 889	640 184	4 855 500	4 642 964	430 866	388 257
2009	691 754	632 196	4 899 839	4 479 630	423 347	379 248
2010	684 547	611 895	4 934 457	4 317 072	413 348	366 469
2011	676 888	578 984	4 854 620	4 068 782	403 279	349 102
2012	671 462	541 105	4 822 077	4 027 946	396 204	331 895
2013	660 086	510 265	4 754 681	4 038 105	387 925	316 992
2014	645 014	479 874	4 662 031	4 040 497	379 845	301 908
2015	623 989	463 083	4 586 328	4 066 788	367 245	291 990
2016	590 522	458 003	4 587 878	4 189 964	349 965	285 969
2017	553 701	458 673	4 574 031	4 172 869	332 754	277 754
2018	525 198	462 200	4 602 514	4 080 567	317 782	269 983
2019	498 017	467 391	4 607 272	4 003 477	302 237	264 777
2020	483 032	478 030	4 608 431	3 939 243	292 244	262 751

Příloha 3 NEET a nezaměstnanost ve věku 15 – 24 let v zemích Evropské unie v roce 2020 v tisících

Zdroj: data převzata z Eurostatu (2021f, 2021j), vlastní zpracování

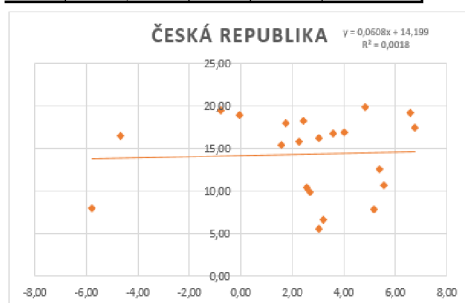
2020	NEET (TIS.)			NEZAMĚŠTNANOST (TIS.)		
	CELKEM	ŽENY	MUŽI	CELKEM	ŽENY	MUŽI
BELGIE	120	55	65	56,6	25,5	31,1
BULHARSKO	88	45	43	19,1	7,4	11,6
ČESKÁ REPUBLIKA	64	43	21	20,9	9,2	11,8
DÁNSKO	53	25	28	49,7	22,3	27,4
NĚMECKO	607	292	315	306,4	132,1	174,3
ESTONSKO	11	6	5	9,5	4,6	4,9
IRSKO	76	35	41	42	20,4	21,6
ŘECKO	137	69	68	77,2	39,5	37,8
ŠPANĚLSKO	664	301	363	547,8	254,1	293,7
FRANCIE	880	425	455	555,4	252,2	303,3
CHORVATSKO	54	26	28	30,1	13,5	16,6
ITÁLIE	1112	529	583	411,3	168,4	242,9
KYPR	13	7	7	6,4	2,2	4,2
LOTYŠSKO	12	6	6	8,8	4,0	4,8
LITVA	30	13	18	20,1	8,1	12,0
LUCEMBURK	5	2	3	5,3	2,3	3,0
MAĎARSKO	117	68	48	39,6	18,2	21,4
MALTA	5	2	3	3,1	1,1	2,0
NIZOZEMSKO	96	46	50	133	65,7	67,4
RAKOUSKO	72	31	41	53,2	22,7	30,5
POLSKO	298	160	138	119,1	53,1	66,0
PORTUGALSKO	99	47	52	74,6	37,0	37,6
RUMUNSKO	301	180	121	105,3	38,8	66,5
SLOVINSKO	15	8	7	8,8	4,3	4,5
SLOVENSKO	59	31	28	30,2	12,0	18,2
FINSKO	54	24	31	65,6	29,2	36,4
ŠVÉDSKO	75	35	40	144,2	65,1	79,1
EU (27)	5061	2482	2579	2943,5	1313,1	1630,4

Příloha 4 Analýza závislosti mezi reálným HDP a mírou nezaměstnanosti mladých lidí

Zdroj: data převzata z Eurostatu, vlastní zpracování

ČESKÁ REPUBLIKA

X = HDP, Y = míra nezaměstnanosti 15 - 24 let (%)					
	X	Y	X ²	Y ²	X*Y
2000	4,00	17,00	16,00	289,00	68,00
2001	3,04	16,30	9,24	265,69	49,55
2002	1,57	15,40	2,46	237,16	24,18
2003	3,58	16,80	12,82	282,24	60,14
2004	4,81	19,90	23,14	396,01	95,72
2005	6,60	19,20	43,56	368,64	126,72
2006	6,77	17,50	45,83	306,25	118,48
2007	5,57	10,70	31,02	114,49	59,60
2008	2,69	9,90	7,24	98,01	26,63
2009	-4,66	16,60	21,72	275,56	-77,36
2010	2,43	18,30	5,90	334,89	44,47
2011	1,76	18,10	3,10	327,61	31,86
2012	-0,79	19,50	0,62	380,25	-15,41
2013	-0,05	19,00	0,00	361,00	-0,95
2014	2,26	15,90	5,11	252,81	35,93
2015	5,39	12,60	29,05	158,76	67,91
2016	2,54	10,50	6,45	110,25	26,67
2017	5,17	7,90	26,73	62,41	40,84
2018	3,20	6,70	10,24	44,89	21,44
2019	3,03	5,60	9,18	31,36	16,97
2020	-5,79	8,00	33,52	64,00	-46,32

n	21	Σ Yi	301,40
Σ Xi	53,12	Σ Yi ²	4761,28
Σ Xi ²	342,94	Σ Xi*Yi	775,08

b	0,060805727	regresní přímka	y=14,19857+0,060806x
a	14,19857142		

Regresní koeficient je kladný, tedy existuje zde přímá (pozitivní) závislost mezi oběma sledovanými proměnnými.

Zvýší-li se HDP o jeden procentní bod, lze očekávat zvýšení míry nezaměstnanosti mladých v průměru o 0,060806 procentního bodu.

r	0,042081846
---	-------------

Těsnost lineární závislosti mezi veličinami X a Y je hodnocena jako slabá závislost.

r ²	0,0017708817	0,177088%
----------------	--------------	-----------

Koeficient determinace vyšel R²=0,177%. Míra nezaměstnanosti je tedy vysvětlena pomocí HDP pouze z 0,177%.

Test významnosti korelačního koeficientu = test nulové hypotézy H0: r=0	
Studentovo t rozdělení	
t	0,183593145
alpha	0,05
f(n-2)	19
KH 0,05(19)	2,093 tabulková hodnota

0,1836 < 2,093
Nulovou hypotézu nezamítáme. Sledované proměnné X a Y jsou nezávislé.

Z grafu lze vidět, že veličiny X a Y jsou spíše nezávislé, neboť tvar korelačního pole je přibližně kruhový (nedávají dohromady přímku).

Zpoždění jeden rok

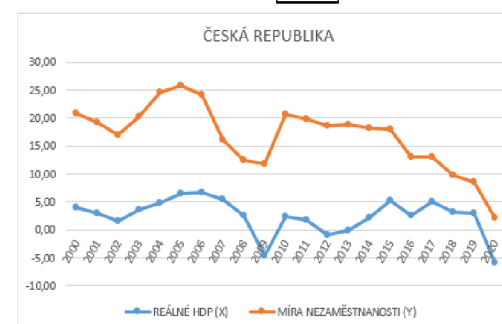
	17,00
4,00	16,30
3,04	15,40
1,57	16,80
3,58	19,90
4,81	19,20
6,60	17,50
6,77	10,70
5,57	9,90
2,69	16,60
-4,66	18,30
2,43	18,10
1,76	19,50
-0,79	19,00
-0,05	15,90
2,26	12,60
5,39	10,50
2,54	7,90
5,17	6,70
3,20	5,60
3,03	8,00
-5,79	

r= -0,3682
t= -1,7265

Zpoždění dva roky

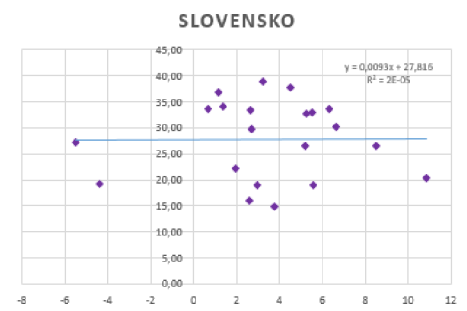
	17,00
	16,30
4,00	15,40
3,04	16,80
1,57	19,90
3,58	19,20
4,81	17,50
6,60	10,70
6,77	9,90
5,57	16,60
2,69	18,30
-4,66	18,10
2,43	19,50
1,76	19,00
-0,79	15,90
-0,05	12,60
2,26	10,50
5,39	7,90
2,54	6,70
5,17	5,60
3,20	8,00
3,03	
-5,79	

r= -0,38
t= -1,7908

SLOVENSKO

X = HDP, Y = míra nezaměstnanosti 15 - 24 let (%)					
	X	Y	X ²	Y ²	Xi*Yi
2000	1,17	36,90	1,37	1361,61	43,17
2001	3,25	38,90	10,56	1513,21	126,43
2002	4,51	37,70	20,34	1421,29	170,03
2003	5,5	32,90	30,25	1082,41	180,95
2004	5,28	32,80	27,88	1075,84	173,18
2005	6,62	30,10	43,82	906,01	199,26
2006	8,49	26,60	72,08	707,56	225,83
2007	10,83	20,30	117,29	412,09	219,85
2008	5,57	19,00	31,02	361,00	105,83
2009	-5,5	27,30	30,25	745,29	-150,15
2010	6,3	33,60	39,69	1128,96	211,68
2011	2,64	33,40	6,97	1115,56	88,18
2012	1,36	34,00	1,85	1156,00	46,24
2013	0,65	33,70	0,42	1135,69	21,91
2014	2,72	29,70	7,40	882,09	80,78
2015	5,22	26,50	27,25	702,25	138,33
2016	1,93	22,20	3,72	492,84	42,85
2017	2,98	18,90	8,88	357,21	56,32
2018	3,79	14,90	14,36	222,01	56,47
2019	2,61	16,10	6,81	259,21	42,02
2020	-4,4	19,30	19,36	372,49	-84,92

n	21	Σ Yi	584,80
Σ xi	71,52	Σ Yi^2	17410,62
Σ xi^2	521,59	Σ Xi*Yi	1994,24

b	0,0092704
a	27,816047

regresní přímka $y=27,81605+0,00927x$

Regresní koeficient je kladný, tedy existuje zde přímá (pozitivní) závislost mezi oběma sledovanými proměnnými.

Zvýší-li se HDP o jeden procentní bod, lze očekávat zvýšení míry nezaměstnanosti mladých v průměru o 0,00927 procentního bodu.

r	0,0046078
---	-----------

Těsnost lineární závislosti mezi veličinami X a Y je hodnocena jako slabá závislost.

r^2	0,0000212	0,002123%
-----	-----------	-----------

Koeficient determinace vyšel R^2=0,002%. Míra nezaměstnanosti je tedy vysvětlena pomocí HDP pouze z 0,002%.

Test významnosti korelačního koeficientu = test nulové hypotézy H0: r=0

Studentovo t rozdělení			
t	0,020085		
alpha	0,05		
f(n-2)	19		
KH 0,05(19)	2,093	tabulková hodnota	

$0,020085016 < 2,093$

Nulovou hypotézu nezamítáme. Sledované proměnné X a Y jsou nezávislé.

Z grafu lze vidět, že veličiny X a Y jsou spíše nezávislé, neboť tvar korelačního pole je přibližně kruhový (nedávají dohromady přímku).

Zpoždění jeden rok

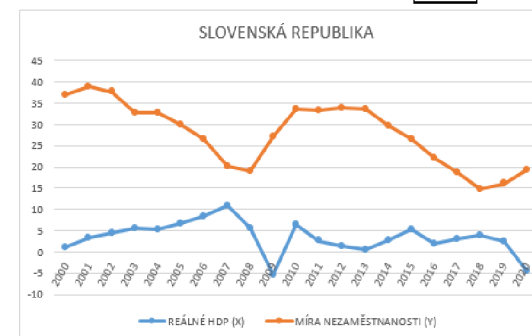
	36,90
1,17	38,90
3,25	37,70
4,51	32,90
5,5	32,80
5,28	30,10
6,62	26,60
8,49	20,30
10,83	19,00
5,57	27,30
-5,5	33,60
6,3	33,40
2,64	34,00
1,36	33,70
0,65	29,70
2,72	26,50
5,22	22,20
1,93	18,90
2,98	14,90
3,79	16,10
2,61	19,30
-4,4	

r= -0,333
t= -1,5394

Zpoždění dva roky

	36,90
1,17	37,70
3,25	32,90
4,51	32,80
5,5	30,10
5,28	26,60
6,62	20,30
8,49	19,00
10,83	27,30
5,57	33,60
-5,5	33,40
6,3	34,00
2,64	33,70
1,36	29,70
0,65	26,50
2,72	22,20
5,22	18,90
1,93	14,90
2,98	16,10
3,79	19,30
2,61	
-4,4	

r= -0,216
t= -0,9642

NĚMECKO

X = HDP, Y = míra nezaměstnanosti 15 - 24 let (%)	X	Y	X ²	Y ²	X*Y
2000	2,90	8,50	8,41	72,25	24,65
2001	1,69	7,80	2,86	60,84	13,18
2002	-0,20	9,30	0,04	86,49	-1,86
2003	-0,70	11,00	0,49	121,00	-7,70
2004	1,18	13,00	1,39	169,00	15,34
2005	0,73	15,50	0,53	240,25	11,32
2006	3,81	13,80	14,52	190,44	52,58
2007	3,00	11,90	9,00	141,61	35,70
2008	1,00	10,60	1,00	112,36	10,60
2009	-5,70	11,20	32,49	125,44	-63,84
2010	4,19	9,80	17,56	96,04	41,06
2011	3,91	8,50	15,29	72,25	33,24
2012	0,43	8,00	0,18	64,00	3,44
2013	0,43	7,80	0,18	60,84	3,35
2014	2,22	7,70	4,93	59,29	17,09
2015	1,49	7,20	2,22	51,84	10,73
2016	2,23	7,10	4,97	50,41	15,83
2017	2,68	6,80	7,18	46,24	18,22
2018	1,09	6,20	1,19	38,44	6,76
2019	1,05	5,80	1,10	33,64	6,09
2020	-4,60	7,00	21,16	49,00	-32,20

n	21	Σ Yi	194,50
Σ Xi	22,83	Σ Yi ²	1941,67
Σ Xi ²	146,70	Σ Xi*Yi	213,58

b	0,0175072	regresní přímka	y=9,242872+0,01751x
a	9,2428719		

Regresní koeficient je kladný, tedy existuje zde přímá (pozitivní) závislost mezi oběma sledovanými proměnnými.

Zvýší-li se HDP o jeden procentní bod, lze očekávat zvýšení míry nezaměstnanosti mladých v průměru o 0,01751 procentního bodu.

r	0,01632
---	---------

Těsnost lineární závislosti mezi veličinami X a Y je hodnocena jako slabá závislost.

r ²	0,00027	0,03%
----------------	---------	-------

Koeficient determinace vyšel R²=0,03%. Míra nezaměstnanosti je tedy vysvětlena pomocí HDP pouze z 0,03%.

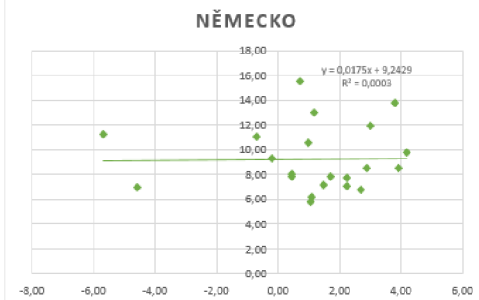
Test významnost korelačního koeficientu = test nulové hypotézy H0: r=0

Studentovo t rozdělení			
t	0,07115		
alpha	0,05		
f(n-2)	19		
KH 0,05(19)	2,093	tabulková hodnota	

0,071153 < 2,093

Nulovou hypotézu nezamítáme. Sledované proměnné X a Y jsou nezávislé.

Z grafu lze vidět, že veličiny X a Y jsou spíše nezávislé, neboť tvar korelačního pole je přibližně kruhový (nedávají dohromady přímku).

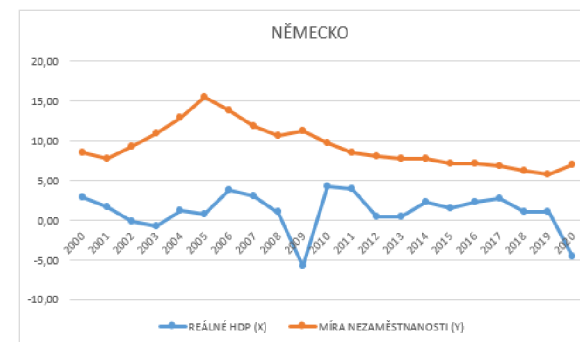

Zpoždění jeden rok

	8,50
2,90	7,80
1,69	9,30
-0,20	11,00
-0,70	13,00
1,18	15,50
0,73	13,80
3,81	11,90
3,00	10,60
1,00	11,20
-5,70	9,80
4,19	8,50
3,91	8,00
0,43	7,80
0,43	7,70
2,22	7,20
1,49	7,10
2,23	6,80
2,68	6,20
1,09	5,80
1,05	7,00
-4,60	

Zpoždění dva roky

r = -0,1954	8,50	r = -0,1975
t = -0,8683	7,80	t = -0,9232
	2,90	9,30
	1,69	11,00
	-0,20	13,00
	-0,70	15,50
	1,18	13,80
	0,73	11,90
	3,81	10,60
	3,00	11,20
	1,00	9,80
	-5,70	8,50
	4,19	8,00
	3,91	7,80
	0,43	7,70
	2,22	7,20
	1,49	7,10
	2,23	6,80
	2,68	6,20
	1,09	5,80
	1,05	7,00
	-4,60	

Příloha 5 Analýza závislosti mezi veřejnými výdaji na trhu práce a mírou nezaměstnanosti mladých lidí

Zdroj: data převzata z OECD a Eurostatu, vlastní zpracování

ČESKÁ REPUBLIKA

X = veřejné výdaje na trhu práce, Y = míra nezaměstnanosti 15 - 24 let (%)	X	Y	X ²	Y ²	X*Y
2000	0,45	16,98	0,20	288,32	7,64
2001	0,41	16,54	0,17	273,57	6,78
2002	0,42	16,00	0,18	256,00	6,72
2003	0,46	17,57	0,21	308,70	8,08
2004	0,46	20,38	0,21	415,34	9,37
2005	0,45	19,25	0,20	370,56	8,66
2006	0,45	17,48	0,20	305,55	7,87
2007	0,42	10,73	0,18	115,13	4,51
2008	0,40	9,86	0,16	97,22	3,94
2009	0,67	16,57	0,45	274,56	11,10
2010	0,66	18,32	0,44	335,62	12,09
2011	0,52	18,03	0,27	325,08	9,38
2012	0,47	19,50	0,22	380,25	9,17
2013	0,53	18,92	0,28	357,97	10,03
2014	0,58	15,84	0,34	250,91	9,19
2015	0,61	12,59	0,37	158,51	7,68
2016	0,53	10,54	0,28	111,09	5,59
2017	0,46	7,90	0,21	62,41	3,63
2018	0,46	6,72	0,21	45,16	3,09
2019	0,43	5,62	0,18	31,58	2,42

n	20	Σ Y ²	295,34
Σ X ²	9,84	Σ Y ²	4763,55
Σ X ²	4,97	Σ X*Y	146,93

b	13,07115323	regresní přímka	y=8,336+13,0711x
a	8,335992612		

Regresní koeficient je kladný, tedy existuje zde přímá (pozitivní) závislost mezi oběma sledovanými proměnnými.

Zvýší-li se veřejné výdaje na trhu práce o jeden procentní bod, lze očekávat zvýšení míry nezaměstnanosti mladých v průměru o 13,0711 procentního bodu.

r	0,229973653
---	-------------

Těsnost lineární závislosti mezi veličinami X a Y je hodnocena jako slabá závislost.

r ²	0,0528878809	5,288788%
----------------	--------------	-----------

Koeficient determinace vyšel R²=5,29%. Míra nezaměstnanosti je tedy vysvětlena pomocí HDP z 5,29%.

Test významnost korelačního koeficientu – test nulové hypotézy H0: r=0			
Studentovo t rozdělení			
t	1,002567538		
alpha	0,05		
f(n-2)	18		
KH 0,05(18)	2,101	tabulková hodnota	

1,003 < 2,101
Nulovou hypotézu nezamítáme. Sledované proměnné X a Y jsou nezávislé.

Z grafu lze vidět, že veličiny X a Y jsou spíše nezávislé, neboť tvar korelačního pole je přibližně kruhový (nedávají dohromady přímku).

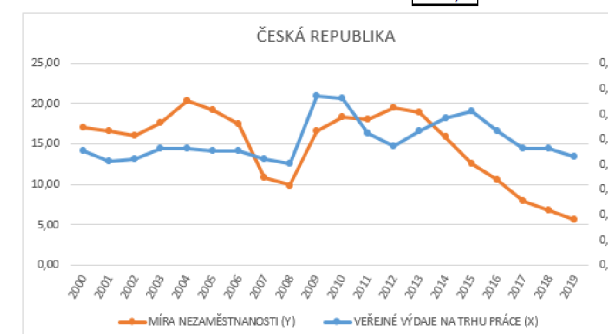
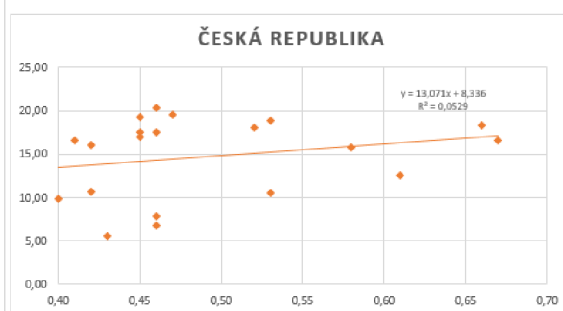
Zpoždění jeden rok

	16,98
0,45	16,54
0,41	16,00
0,42	17,57
0,46	20,38
0,46	19,25
0,45	17,48
0,45	10,73
0,42	9,86
0,40	16,57
0,67	18,32
0,66	18,03
0,52	19,50
0,47	18,92
0,53	15,84
0,58	12,59
0,61	10,54
0,53	7,90
0,46	6,72
0,46	5,62
0,43	

Zpoždění dva roky

r = 0,05946	16,98
t = 0,2527	16,54
	0,45
	0,41
	0,42
	0,46
	0,46
	0,45
	0,45
	0,42
	0,40
	0,67
	0,66
	0,52
	0,47
	0,53
	0,58
	0,61
	0,53
	0,46
	0,46
	0,43

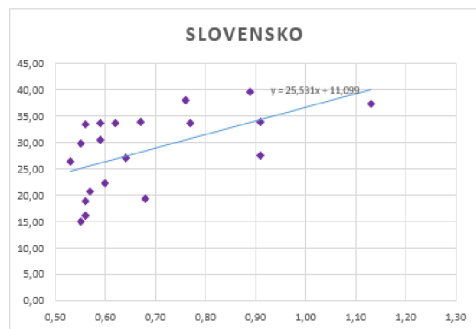
r = -0,1148
t = -0,4902

SLOVENSKO

X = veřejné výdaje na trhu práce, Y = míra nezaměstnanosti 15 - 24 let (%)

	X	Y	X ²	Y ²	X*Y
2000	1,13	37,35	1,28	1395,02	42,21
2001	0,89	39,54	0,79	1563,41	35,19
2002	0,76	38,06	0,58	1448,56	28,93
2003	0,59	33,75	0,35	1139,06	19,91
2004	0,56	33,44	0,31	1118,23	18,73
2005	0,59	30,38	0,35	922,94	17,92
2006	0,64	26,96	0,41	726,84	17,25
2007	0,57	20,59	0,32	423,95	11,74
2008	0,68	19,27	0,46	371,33	13,10
2009	0,91	27,46	0,83	754,05	24,99
2010	0,91	33,87	0,83	1147,18	30,82
2011	0,77	33,68	0,59	1134,34	25,93
2012	0,67	33,98	0,45	1154,64	22,77
2013	0,62	33,67	0,38	1133,67	20,88
2014	0,55	29,70	0,30	882,09	16,34
2015	0,53	26,43	0,28	698,54	14,01
2016	0,60	22,19	0,36	492,40	13,31
2017	0,56	18,91	0,31	357,59	10,59
2018	0,55	14,92	0,30	222,61	8,21
2019	0,56	16,07	0,31	258,24	9,00

n	20	Σ Y _i	570,22
Σ X _i	13,64	Σ Y _i ²	17344,71
Σ X _i ²	9,81	Σ X _i ·Y _i	401,82

b	25,5	regresní přímka	y=11,099+25,5x
a	11,099122		

Regresní koeficient je kladný, tedy existuje zde přímá (pozitivní) závislost mezi oběma sledovanými proměnnými.
Zvýší-li se veřejné výdaje na trhu práce o jeden procentní bod, lze očekávat zvýšení míry nezaměstnanosti mladých v průměru o 25,5 procentního bodu.

r	0,5509666
---	-----------

Těsnost lineární závislosti mezi veličinami X a Y je hodnocena jako mírná (střední) závislost.

r ²	0,3035642	30,356418%
----------------	-----------	------------

Koeficient determinace vyšel R²=30,36%. Míra nezaměstnanosti je tedy vysvětlena pomocí HDP z 30,36%.

Test významnosti korelačního koeficientu = test nulové hypotézy H ₀ : r=0			
Studentovo t rozdělení			
t	2,8010506		
alpha	0,05		
f(n-2)	18		
KH 0,05(18)	2,101	tabulková hodnota	

2,801 > 2,101
Nulovou hypotézu zamítáme. Sledované proměnné X a Y jsou lineárně závislé.

Z grafu lze vidět, že veličiny X a Y jsou spíše závislé, neboť tvar korelačního pole dává dohromady přibližně přímku.

Zpoždění jeden rok

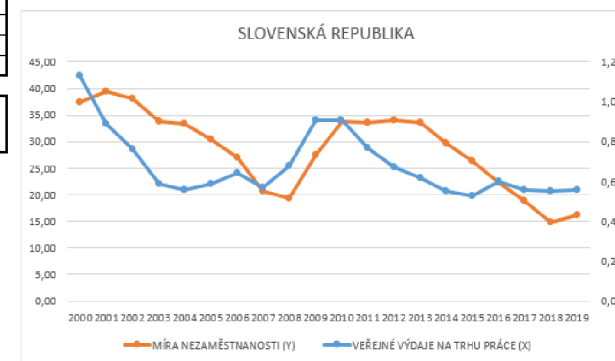
	37,35
1,13	39,54
0,89	38,06
0,76	33,75
0,59	33,44
0,56	30,38
0,59	26,96
0,64	20,59
0,57	19,27
0,68	27,46
0,91	33,87
0,91	33,68
0,77	33,98
0,67	33,67
0,62	29,70
0,55	26,43
0,53	22,19
0,60	18,91
0,56	14,92
0,55	16,07
0,56	

Zpoždění dva roky

r = 0,73373	37,35	
t = 4,58167	39,54	
	1,13	38,06
	0,89	33,75
	0,76	33,44
	0,59	30,38
	0,56	26,96
	0,59	20,59
	0,64	19,27
	0,57	27,46
	0,68	33,87
	0,91	33,68
	0,91	33,98
	0,77	33,67
	0,67	29,70
	0,62	26,43
	0,53	22,19
	0,60	18,91
	0,56	14,92
	0,55	16,07
	0,55	
	0,56	

r = 0,753

t = 4,85499

NĚMECKO

X = veřejné výdaje na trhu práce, Y = míra nezaměstnanosti 15 - 24 let (%)					
	X	Y	Xi ²	Yi ²	Xi*Yi
2000	3,06	8,50	9,36	72,25	26,01
2001	3,07	7,80	9,42	60,84	23,95
2002	3,31	9,30	10,96	86,49	30,78
2003	3,39	11,00	11,49	121,00	37,29
2004	3,32	13,00	11,02	169,00	43,16
2005	3,05	15,50	9,30	240,25	47,28
2006	2,57	13,80	6,60	190,44	35,47
2007	2,05	11,90	4,20	141,61	24,40
2008	1,90	10,60	3,61	112,36	20,14
2009	2,46	11,20	6,05	125,44	27,55
2010	2,19	9,80	4,80	96,04	21,46
2011	1,76	8,50	3,10	72,25	14,96
2012	1,62	8,00	2,62	64,00	12,96
2013	1,65	7,80	2,72	60,84	12,87
2014	1,59	7,70	2,53	59,29	12,24
2015	1,52	7,20	2,31	51,84	10,94
2016	1,45	7,10	2,10	50,41	10,30
2017	1,42	6,80	2,02	46,24	9,66
2018	1,39	6,20	1,93	38,44	8,62
2019	1,32	5,80	1,74	33,64	7,66

n	20	Σ Yi	187,50
Σ Xi	44,09	Σ Yi ²	1892,67
Σ Xi ²	107,90	Σ Xi*Yi	437,68

b	2,2730871	regresní přímka	y=4,364+2,273x
a	4,3639795		

Regresní koeficient je kladný, tedy existuje zde přímá (pozitivní) závislost mezi oběma sledovanými proměnnými.

Zvýší-li se veřejné výdaje na trhu práce o jeden procentní bod, lze očekávat zvýšení míry nezaměstnanosti mladých v průměru o 2,273 procentního bodu.

r	0,64048
---	---------

Těsnost lineární závislosti mezi veličinami X a Y je hodnocena jako mírná (střední) závislost.

r ²	0,41022	41,02%
----------------	---------	--------

Koeficient determinace vyšel R²=41,02%. Míra nezaměstnanosti je tedy vysvětlena pomocí HDP z 41,02%.

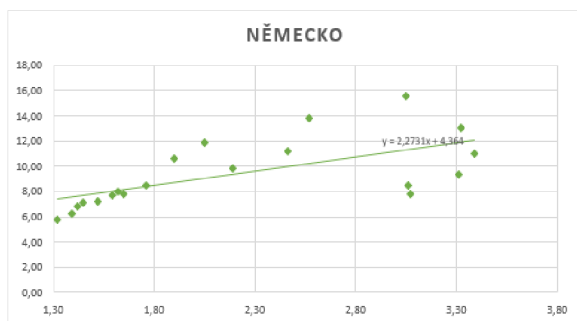
Test významnosti korelačního koeficientu = test nulové hypotézy H0: r=0

Studentovo t rozdělení			
t	3,53831		
alpha	0,05		
f(n-2)	18		
KH 0,05(18)	2,101	tabulková hodnota	

3,538 > 2,101

Nulovou hypotézu zamítáme. Sledované proměnné X a Y jsou lineárně závislé.

Z grafu lze vidět, že veličiny X a Y jsou závislé, neboť tvar korelačního pole dává dohromady přibližně přímku.

Zpoždění jeden rok

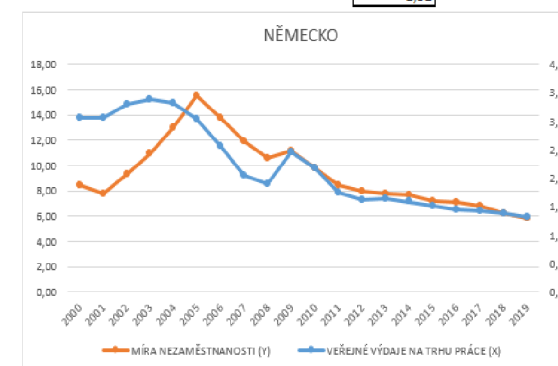
		8,50
3,06	7,80	
3,07	9,30	
3,31	11,00	
3,39	13,00	
3,32	15,50	
3,05	13,80	
2,57	11,90	
2,05	10,60	
1,90	11,20	
2,46	9,80	
2,19	8,50	
1,76	8,00	
1,62	7,80	
1,65	7,70	
1,59	7,20	
1,52	7,10	
1,45	6,80	
1,42	6,20	
1,39	5,80	
1,32		

Zpoždění dva roky

r= 0,77513
t= 5,20509

		8,50
3,06	9,30	
3,07	11,00	
3,31	13,00	
3,39	15,50	
3,32	13,80	
3,05	11,90	
2,57	10,60	
2,05	11,20	
1,90	9,80	
2,46	8,50	
2,19	8,00	
1,76	7,80	
1,62	7,70	
1,65	7,20	
1,59	7,10	
1,52	6,80	
1,42	6,20	
1,39	5,80	
1,32		

r= 0,88325
t= 7,99184

Příloha 6 Oskenované zadání diplomové práce

Zadání diplomové práce

Autor: Bc. Gabriela Kurková

Studium: I1900306

Studijní program: N0688A140001 Informační management

Studijní obor: Informační management

Název diplomové práce: **Analýza nezaměstnanosti a návrhy jejího řešení**

Název diplomové práce AJ: Unemployment analysis and proposals for its solution

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cílem diplomové práce je analýza nezaměstnanosti mladých lidí respektive absolventů v České Republice ve zvoleném období a porovnání nezaměstnanosti těchto lidí s vybranými státy Evropské unie.

1. Úvod
2. Cíl a metodika práce
3. Teoretická východiska práce
4. Vlastní práce
5. Vlastní návrhy řešení
6. Závěr
7. Seznam použité literatury

doplní student

Garantující pracoviště: Katedra ekonomie,
Fakulta informatiky a managementu

Vedoucí práce: Ing. Martina Hedvičáková, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 12.1.2021